

กรมที่ดิน
Department of Lands

รวมกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ

กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท.
มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง
แก่ข้าราชการ

คำนำ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้แก้ไขมาตรา ๑๐๐ และเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐/๑ ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งออกจากราชการแล้ว การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แล้วแต่กรณี ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินการ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินการของผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุเมื่อได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. สิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหาที่มีเพียงใด การรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ความเห็นและคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา ก.พ. ตลอดจนคำพิพากษาของศาล จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปโดยถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย ทั้งยังเป็นประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจได้ศึกษาต่อไป

กองการเจ้าหน้าที่

สิงหาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑	บทนำ	๑
บทที่ ๒	ขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท.	๓
	๒.๑ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช.	๓
	๒.๑.๑ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินการทางวินัย	๓
	๒.๑.๒ การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้านการปราบปรามการทุจริต	๓
	๒.๑.๓ การพิจารณามูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และส่งสำนวนไต่สวน	๗
	๒.๒ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ท.	๘
บทที่ ๓	ขั้นตอนการดำเนินการของกรมที่ดิน	๑๑
	๓.๑ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้กรมที่ดินดำเนินการตามหน้าที่ และอำนาจ ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๑
	๓.๒ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยและส่งเรื่อง ให้กรมที่ดินพิจารณาโทษ	๑๒
	๓.๒.๑ การขอพิจารณาทบทวนมติ	๑๒
	๓.๒.๒ การพิจารณาลงโทษทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.	๑๓
	๓.๒.๓ สิทธิของผู้ถูกลงโทษ	๑๔
	๓.๓ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยและส่งเรื่อง ให้กรมที่ดินพิจารณาโทษ	๑๔
	๓.๓.๑ การพิจารณาลงโทษทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท.	๑๔
	๓.๓.๒ สิทธิของผู้ถูกลงโทษ	๑๕
บทที่ ๔	ประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย ตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท.	๑๗
	๔.๑ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.	๑๗
	๔.๒ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท.	๒๐

๔.๓ การดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท แก่ข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้ว	๒๑
๔.๓.๑ หลักเกณฑ์	๒๑
๔.๓.๒ การสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน	๒๓
๔.๔ คำสั่งลงโทษทางวินัยตามมติชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกสั่งลงโทษอุทธรณ์ต่อหน่วยงานใด และอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์มีเพียงใด	๒๔
๔.๔.๑ หลักเกณฑ์	๒๔
๔.๔.๒ ผู้ถูกลงโทษต้องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อหน่วยงานใด	๒๔
๔.๔.๓ ขอบเขตอำนาจการพิจารณา	๒๕
๔.๕ คำสั่งลงโทษทางวินัยตามมติชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ผู้ถูกสั่งลงโทษอุทธรณ์ต่อหน่วยงานใด และอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์มีเพียงใด	๒๖
๔.๕.๑ หลักเกณฑ์	๒๖
๔.๕.๒ ผู้ถูกลงโทษต้องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อหน่วยงานใด	๒๖
๔.๕.๓ ขอบเขตอำนาจการพิจารณา	๒๗
๔.๖ การขอให้พิจารณาใหม่	๒๗
บทที่ ๕ บทสรุป	๒๙
บรรณานุกรม	๓๕
ภาคผนวก	
๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ (เฉพาะด้านการปราบปรามการทุจริต มาตรา ๑ - ๘, มาตรา ๒๘, มาตรา ๔๖ - ๗๕ และมาตรา ๙๐ - ๑๐๑)	๓๗
๒. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑	๕๖
๓. หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ ปช ๐๐๒๖/ว ๐๐๒๘ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔ เรื่อง แนวทางการเสนอพยานหลักฐานใหม่ของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจ แต่งตั้งถอดถอน เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑	๘๘
๔. หนังสือกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๐๒.๕/ว ๑๒๘๗๓ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ	๙๐

๕. หนังสือกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๐๒.๕/ว ๔๘๘๐ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ เรื่อง แจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ	๙๒
๖. พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑	๙๓
๗. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๕๔	๑๑๖
๘. สรุปคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. - คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒/๒๕๕๖ - คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๑/๒๕๕๖ - คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕๑/๒๕๖๑ - คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔๑/๒๕๖๓ - คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๓/๒๕๖๔	๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๗
๙. สรุปคำสั่งและคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท. - คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ คบ. ๒๕๗/๒๕๖๓ - คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ คบ. ๖๘/๒๕๖๔ - คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ ฟ. ๓๐/๒๕๕๗ - คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๕๗ - ๑๕๘/๒๕๕๗ - คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๐๓๗/๒๕๕๘ - คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ ฟ. ๒๐/๒๕๖๐ - คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อบ. ๑/๒๕๖๔ - คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ ฟ. ๘/๒๕๖๔ - คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อบ. ๑๒/๒๕๖๔ - คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อบ. ๔๒/๒๕๖๔ - คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อบ. ๒๒๔/๒๕๖๕	๑๓๘ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๓๙ ๑๔๓ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๕๑ ๑๕๓
๑๐. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา - เรื่องเสร็จที่ ๗๘๔/๒๕๖๒ - เรื่องเสร็จที่ ๓๔/๒๕๖๓ - เรื่องเสร็จที่ ๑๓๒๐/๒๕๖๓	๑๕๕ ๑๖๐ ๑๗๐

- เรื่องเสร็จที่ ๙๕๐/๒๕๖๔	๑๗๕
- เรื่องเสร็จที่ ๑๐๓๓/๒๕๖๔	๑๗๘
- เรื่องเสร็จที่ ๑๕๕๙/๒๕๖๔	๑๘๒
- เรื่องเสร็จที่ ๔๕๖/๒๕๖๕	๑๘๘

๑๑ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง	๑๙๑
--	-----

๑๒ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.)	๑๙๗
---	-----

๑๓. หนังสือสำนักงาน ก.พ.	
--------------------------	--

- ที่ นร ๑๐๑๑/ล ๒๔๕ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๔	๒๐๐
- ที่ นร ๑๐๑๑/ว ๕ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕	๒๐๒

คณะผู้จัดทำ	๒๐๔
-------------	-----

บทที่ ๑

บทนำ

เมื่อกรณีมีผู้ร้องเรียนกล่าวหาว่าข้าราชการคนใดกระทำความผิดวินัย หรือกรณีผู้บังคับบัญชาสงสัยว่าข้าราชการผู้นั้นอาจจะกระทำความผิดวินัย พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวต้องรายงานผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ และเป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุต้องดำเนินการสืบสวนหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นว่ามีการกระทำความผิดวินัยเกิดขึ้นหรือไม่ และผู้กระทำความผิดดังกล่าวเป็นบุคคลใด หากกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการคนใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง มาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ ดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ หรือจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้ แต่ถ้ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง มาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน จากนั้นจึงมาพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยหรือไม่ หากไม่เป็นความผิดวินัย ก็จะสั่งยุติเรื่อง แต่ถ้าเป็นความผิดวินัย ก็จะสั่งลงโทษตามความเหมาะสมกับกรณีความผิดต่อไป^๑

นอกจากการดำเนินการทางวินัยโดยผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุของผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวแล้ว ยังปรากฏว่ามีองค์กรอื่นที่เข้ามามีบทบาทหรือเข้ามามีดำเนินการทางวินัยได้ด้วยเช่นกัน^๒ ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) กล่าวคือ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ดำเนินการไต่สวนและมีมติชี้มูลความผิดแล้ว มติดังกล่าวจะผูกพันผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุที่ต้องสั่งลงโทษตามข้อเท็จจริงและฐานความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยไม่อาจเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงหรือฐานความผิดเป็นอย่างอื่นได้ ซึ่งการมีคำสั่งลงโทษดังกล่าว ย่อมกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล อันเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทราบถึงกระบวนการขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติราชการว่า กรมที่ดินต้องดำเนินการอย่างไร รวมทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา มีเพียงใด และโดยที่การชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ส่วนมากที่กรมที่ดินได้รับแจ้งให้ดำเนินการ มักจะมาจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้รวบรวมแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าว เพื่อให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการต่อไป

^๑ ศึกษาเพิ่มเติมได้จากคู่มือการดำเนินการทางวินัย จัดทำโดยกองการเจ้าหน้าที่ กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย เผยแพร่เมื่อกันยายน ๒๕๖๑

^๒ พัฒนพงศ์ อมรวัฒน์, ข้อพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจทางวินัย : กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้อำนาจในการไต่สวนและมีมติชี้มูลความผิดทางวินัย, ในรวบบทความวิชาการในโอกาส ๖๐ ปี วิชาญ วรรณ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๖๐) หน้า ๓๑๗ - ๓๓๒

บทที่ ๒

ขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

และคณะกรรมการ ป.ป.ท.

๒.๑ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๒.๑.๑ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๔ บัญญัติว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ ... (๒) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๘ บัญญัติว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ ... (๒) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม”

๒.๑.๒ การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้านการปราบปรามการทุจริต

เพื่อให้การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจ ตามมาตรา ๒๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้ออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) การรับคำกล่าวหา

การกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้กล่าวหาจะทำได้ด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือยื่นต่อหรือส่งมายังสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด ก็ได้ กรณีผู้กล่าวหาได้กล่าวหาด้วยวาจา พนักงานเจ้าหน้าที่จะบันทึกคำกล่าวหาและให้ผู้กล่าวหาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน^๑ จากนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่จะลงทะเบียนรับเรื่องกล่าวหาไว้ในระบบ^๒ และดำเนินการตรวจคำกล่าวหา ถ้าเรื่องกล่าวหาไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมาว่ากระทำผิด หรือเป็นเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง ให้ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติส่งเรื่องกล่าวหาคืนพนักงานสอบสวน ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหา

^๑ ข้อ ๒๐ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^๒ ข้อ ๒๑ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

ดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจ หรือมอบหมายหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่อไปดำเนินการแทน^๓

นอกจากนี้ แม้ไม่มีการกล่าวหา แต่เป็นกรณีมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ ตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑^๔ หรือมีผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน และคดีดังกล่าวอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว^๕ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องพิจารณาดำเนินการต่อไป

(๒) การตรวจสอบ

กรณีที่ได้รับเรื่องกล่าวหาไว้แล้วหรือกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติมอบหมายให้ตรวจสอบเรื่องกล่าวหา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเพื่อทราบรายละเอียดของเรื่องกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลใด มีตำแหน่งหน้าที่ใด พ้นจากตำแหน่งแล้วหรือไม่ มีข้อกล่าวหาและพฤติการณ์ในการกระทำความผิดเป็นประการใด มีพยานหลักฐานใด หรือบุคคลใดร่วมหรือสนับสนุนกระทำความผิด เพื่อทราบว่าเป็นเรื่องกล่าวหาที่มีข้อมูลหรือรายละเอียดเพียงพอที่จะรับไว้ดำเนินการต่อไป หรือความผิดที่กล่าวหาอยู่นั้นอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นเรื่องที่ห้ามไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้วเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณา^๖ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติ^๗ ดังนี้

- เรื่องกล่าวหาใดมีข้อมูลหรือรายละเอียดไม่เพียงพอที่จะดำเนินการต่อไป หรือความผิดที่กล่าวหาอยู่นั้นไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นเรื่องที่ห้ามไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณา ตามมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้มีมติไม่รับเรื่องกล่าวหาไว้พิจารณาหรือสั่งคืน หรือส่งเรื่อง หรือมอบหมายให้หน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ

- เรื่องกล่าวหาใดมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอต่อการไต่สวนต่อไป คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติให้ดำเนินการไต่สวน

(๓) การไต่สวน

การดำเนินการไต่สวนหรือหรือไต่สวนเบื้องต้นเป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะ เป็นองค์คณะไต่สวน หรือแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช.

^๓ ข้อ ๒๔ วรรคหนึ่ง ข้อ ๒๕ ข้อ ๒๖ ข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^๔ อรรถพ ศักดิ์ศิริฤดา, การไต่สวนและชี้มูลโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช., (กรุงเทพฯ : หจก. พิมพ์อักษร : ๒๕๖๔) หน้า ๑๙๑

^๕ อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๖ หน้า ๒๐๑ - ๒๐๓

^๖ ข้อ ๓๓ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^๗ ข้อ ๔๕ และข้อ ๔๖ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

ไม่น้อยกว่าสองคนและบุคคลอื่น เป็นคณะกรรมการไต่สวน หรือมอบหมายเลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวน เป็นคณะไต่สวนเบื้องต้น^๔

การคัดค้านผู้ไต่สวน หรือผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายในองค์คณะไต่สวน คณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้น มี ๒ วิธี

- ถ้าผู้ไต่สวน หรือผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายในองค์คณะไต่สวน คณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้น มีกรณี (๑) รู้เห็นเหตุการณ์ หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาในฐานะอื่นที่มีใช้ในฐานะกรรมการ ป.ป.ช. กรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน ผู้ช่วยพนักงานไต่สวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มาก่อน (๒) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา (๓) มีสาเหตุหรือเกี่ยวข้องกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา (๔) เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา (๕) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติหรือเป็นหุ้นส่วนหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา ผู้นั้นจะมีบันทึกแจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้บังคับบัญชา โดยในระหว่างนั้น บุคคลดังกล่าวจะดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องไม่ได้ จนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้บังคับบัญชาจะได้วินิจฉัย^๕

- ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านผู้ไต่สวน หรือผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมาย ซึ่งมีเหตุตามกรณีข้างต้น จะต้องยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ปรากฏเหตุดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกคัดค้านต้องระงับการปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อนจนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย จะวินิจฉัย ซึ่งการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล มีมติหรือคำสั่งให้พ้นจากการแต่งตั้งหรือมอบหมาย หรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือการเปลี่ยนแปลงบุคคลผู้ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น ย่อมไม่กระทบถึงการดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นที่ได้ดำเนินการไปแล้ว^๖

(๔) วิธีดำเนินการไต่สวน การพิจารณาและจัดทำสำนวนการไต่สวน

พยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบเบื้องต้นตาม (๒) ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นด้วย^๗ และเมื่อได้รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้วจนคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการไต่สวนเห็นว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่ามีมูลความผิดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ แต่สำหรับกรณีการไต่สวนเบื้องต้นก่อนแจ้งข้อกล่าวหา คณะกรรมการไต่สวนเบื้องต้นต้องสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมความเห็นเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลเพื่อพิจารณาให้แจ้งข้อกล่าวหาเสียก่อน จึงแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบได้^๘

^๔ ข้อ ๔๗ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^๕ ข้อ ๗ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^๖ ข้อ ๕๗ และข้อ ๖๐ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^๗ ข้อ ๖๒ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^๘ ข้อ ๗๒ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

การแจ้งข้อกล่าวหาให้มีหนังสือเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบโดยจัดส่งหนังสือเรียกดังกล่าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือที่อยู่ที่ปรากฏจากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น กรณีไม่ปรากฏภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรก็ให้จัดส่งไปยังที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรครั้งสุดท้าย^{๑๓}

ถ้าผู้ถูกกล่าวหามาพบให้บันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยบันทึกดังกล่าวจะสรุปสาระสำคัญของข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอให้ผู้ถูกกล่าวหาจะใช้ประโยชน์ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ และแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกกล่าวหาในการนำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจไม่เกินสามคนเข้าฟังการชี้แจงหรือให้ปากคำ รวมทั้งกรอบระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ถือว่าได้รับทราบข้อกล่าวหา และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบไว้ด้วย^{๑๔} แต่ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่มาตามกำหนดนัด ให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาจำนวนสามฉบับเพื่อเก็บไว้ในสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นหนึ่งฉบับ ส่งไปให้ผู้ถูกกล่าวหาสองฉบับทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นหนึ่งฉบับ โดยเมื่อล่วงพ้นกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการแล้ว แม้จะไม่ได้รับบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาคืน หรือไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหา ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและไม่ประสงค์ที่จะแก้ข้อกล่าวหา^{๑๕}

กรณีที่มีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นว่าการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหายังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจจะเกิดความเสียหายให้แก่ทางราชการหรือเป็นอุปสรรคในการไต่สวน ให้ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว ถ้าต่อมาผลการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นปรากฏว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วเพื่อดำเนินการให้ผู้ถูกกล่าวหากลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ต่อไป^{๑๖}

การชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจาหรือทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือก็ได้ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงด้วยวาจาจะต้องบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาไว้ โดยในคำชี้แจงดังกล่าว ผู้ถูกกล่าวหาจะอ้างพยานบุคคลหรือนำพยานหลักฐานมาเองหรือจะอ้างพยานหลักฐานโดยขอให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเรียกหรือไต่สวนพยานหลักฐานนั้นก็ได้^{๑๗} ทั้งนี้ ก่อนการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจยื่นคำขอเป็นหนังสือพร้อมด้วยเหตุผลต่อคณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเพื่อขอตรวจพยานหลักฐานในสำนวนเพื่อประกอบการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้^{๑๘}

^{๑๓} ข้อ ๗๓ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๑๔} ข้อ ๗๔ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๑๕} ข้อ ๗๕ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๑๖} มาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบข้อ ๗๖ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๑๗} ข้อ ๗๗ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๑๘} ข้อ ๗๘ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นสมควรอาจทำการไต่สวนพยานหลักฐานเพิ่มเติมโดยการสอบปากคำพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีคำสั่งเรียกเอกสารหรือหลักฐานจากหน่วยงานหรือบุคคลใด เพื่อประกอบการพิจารณาในการวินิจฉัยคดีภายหลังจากการที่มีการแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบหรือได้รับฟังคำชี้แจงแก่ข้อกล่าวหาโดยได้ไต่สวนพยานหลักฐานของผู้ถูกกล่าวหาแล้วก็ได้^{๑๙}

เมื่อคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดตามที่มีการกล่าวหาโดยหากได้ไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นพยานหลักฐานของคู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในคดี และเห็นว่าได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ให้มีการพิจารณาวินิจฉัยความผิดของผู้ถูกกล่าวหาและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ปรากฏในสำนวนคดีโดยเร็ว และจัดทำสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช.^{๒๐}

๒.๑.๓ การพิจารณามูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และส่งสำนวนไต่สวน

เมื่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นแล้ว จะจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวัน ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติให้ไต่สวนเพิ่มเติมได้ เมื่อคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นทำการไต่สวนเพิ่มเติมแล้ว^{๒๑} คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะทำการวินิจฉัยมูลความผิดต่อไป ดังนี้

(๑) หากข้อกล่าวหาใด คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าไม่มีมูล ให้สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ และให้เปิดเผยเหตุผลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป^{๒๒}

(๒) หากข้อกล่าวหาใดมีมูลว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติ^{๒๓} ดังนี้

- ถ้ามีมูลความผิดทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวัน เพื่อให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อไป

- ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวัน เพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป

^{๑๙} ข้อ ๘๑ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๒๐} ข้อ ๘๔ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๒๑} ข้อ ๘๖ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๒๒} ข้อ ๘๗ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๒๓} มาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบข้อ ๘๙ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

๒.๒ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ท.

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๗ (๔) กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ แต่ไม่รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่กำหนดไว้ตาม (๑) – (๘) ตามคานียามในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ และยังหมายรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมา มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแทน ตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑^{๒๔}

คำว่าทุจริตในภาครัฐได้มีนิยามไว้ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติดมิชอบในภาครัฐ โดยในมาตราเดียวกันได้ให้ความหมายของถ้อยคำดังกล่าวไว้ดังนี้

ทุจริตต่อหน้าที่ หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้ มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

ประพฤติดมิชอบ หมายความว่า ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับเรื่องกล่าวหาไว้พิจารณาแล้ว กระบวนการไต่สวนและวินิจฉัยมูลความผิด สรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการทำหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงแทน โดยคณะอนุกรรมการประกอบด้วยประธานอนุกรรมการ อนุกรรมการ อนุกรรมการและเลขานุการ และอาจมีอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้ ทั้งนี้ อนุกรรมการและเลขานุการ และอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการดังกล่าวให้แต่งตั้งจากพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท.^{๒๕}

๒.๒.๒ คณะอนุกรรมการอาจถูกคัดค้านได้ถ้ามีกรณี (๑) รู้เห็นเหตุการณ์หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาในฐานะอื่นที่มีใช้ในฐานะพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มาก่อน (๒) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา (๓) มีสาเหตุหรือเกี่ยวข้องกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา (๔) เป็นผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับ

^{๒๔} พิจารณาได้จากมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๒๕} ข้อ ๖ และข้อ ๗ ของระเบียบว่า ด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๕๔

ผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา และ (๕) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติ หรือเป็นหุ้นส่วน หรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา^{๒๖}

๒.๒.๓ ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่อไปจะเป็นอุปสรรคต่อการไต่สวนข้อเท็จจริง สมควรสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา^{๒๖}นั้นไว้ก่อน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ แล้วแต่กรณี ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา^{๒๖}นั้น แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ดังกล่าว ให้เสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเพื่อพิจารณา เมื่อนายกรัฐมนตรีวินิจฉัยประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการไปตามคำวินิจฉัยนั้น

ในกรณีที่ผลการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าข้อกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้^{๒๖}นั้นไม่มีมูล ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้^{๒๖}นั้นทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีมติ และให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้^{๒๖}นั้นกลับเข้ารับราชการหรือกลับเข้าทำงานตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้^{๒๖}นั้น^{๒๗}

๒.๒.๔ เมื่อปรากฏว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีหนังสือเรียกผู้ถูกกล่าวหา^{๒๖}มาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ถ้าผู้ถูกกล่าวหา^{๒๖}มาพบ ให้แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา^{๒๖}มีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหา^{๒๖}ให้ถ้อยคำ ถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา^{๒๖}นั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และมีสิทธิที่จะนำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจไม่เกินสองคนเข้าฟังการให้ถ้อยคำของตนได้ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิการคัดค้านอนุกรรมการไต่สวนได้ด้วย ทั้งนี้ ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับทราบข้อกล่าวหา กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจะขยายระยะเวลาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาออกไปตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ถ้าหากผู้ถูกกล่าวหาไม่มารับทราบข้อกล่าวหา ให้ส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือที่อยู่ที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริง^{๒๘}

๒.๒.๕ เมื่อได้ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงตามที่มีการกล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา^{๒๖}นำมาใช้อ้างหรือชี้แจงข้อกล่าวหา^{๒๖}นั้นเพียงพอแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท.^{๒๙}

^{๒๖} ข้อ ๑๐ ของระเบียบฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๒๗} มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๒๘} ข้อ ๒๒ และข้อ ๒๓ ของระเบียบฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๒๙} ข้อ ๔๑ ของระเบียบฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๕๔

๒.๒.๖ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้รับสำนวนการไต่สวนแล้ว อาจพิจารณามีมติ
ดังนี้^{๓๐}

- (๑) ข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาเป็นอันตกไป
- (๒) ข้อกล่าวหาใดมีมูลและเป็นกรณีมีมูลความผิดทางวินัย ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ท. ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อดำเนินการต่อไป
- (๓) ข้อกล่าวหาใดมีมูลและเป็นความผิดทางอาญาให้ส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไป

^{๓๐} ข้อ ๔๖ ของระเบียบฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๕๔

ขั้นตอนการดำเนินการของกรมที่ดิน

เมื่อมีกรณีร้องเรียนกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะตรวจสอบคำกล่าวหาและข้อเท็จจริงว่าเรื่องดังกล่าวอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่ หากเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นเรื่องที่ห้ามไม่ให้รับไว้พิจารณา ตามมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเรื่องให้กรมที่ดินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน แต่ถ้าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ และเป็นเรื่องที่ไม่ต้องห้ามมิให้รับไว้พิจารณา คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะทำการไต่สวนและมีมติเกี่ยวกับเรื่องที่ไต่สวนต่อไปว่าข้อกล่าวหา มีมูลหรือไม่ หากข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล สำนักงาน ป.ป.ช. จะแจ้งผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ และให้เปิดเผยเหตุผลให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป^๑ แต่ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหา มีมูล ก็จะส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวัน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัยต่อไป^๒ ดังนั้น การดำเนินการของกรมที่ดินเมื่อได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะแยกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๓.๑ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้กรมที่ดินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

คำกล่าวหาใดที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่อาจรับเรื่องไว้พิจารณาได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเรื่องให้กรมที่ดินพิจารณา ดำเนินการ เมื่อกรมที่ดินได้รับเรื่องแล้ว ต้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ แต่เพื่อเป็นการเร่งรัดดำเนินการ กรมที่ดินได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๐๒.๕/ว ๑๒๘๗๓ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ และ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๐๒.๕/ว ๔๘๘๐ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ กำหนดแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ดังนี้

(๑) เมื่อกรมที่ดินได้รับเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมที่ดินจะส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการภายใน ๗ วัน นับแต่วันได้รับเรื่อง

(๒) เมื่อจังหวัด/สำนัก/กอง ได้รับเรื่องให้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าว ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

หากมีเหตุขัดข้อง ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวข้างต้น ให้รายงานเหตุขัดข้องให้กรมที่ดินทราบ ทั้งนี้ เมื่อกรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุอันสมควร จะพิจารณาขยายระยะเวลาการตรวจสอบข้อเท็จจริงออกไปอีก ๓๐ วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งเหตุขัดข้อง แต่ถ้าม

^๑ ข้อ ๘๗ ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

^๒ ข้อ ๘๙ (๗) ของระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑

เหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้พิจารณาขยายระยะเวลาเพิ่มเติมได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเหตุขัดข้อง

(๓) ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด/ผู้อำนวยการสำนัก/กอง ที่รับผิดชอบไม่ได้เร่งรัดติดตามการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ กรมที่ดินจะพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณี

๓.๒ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยและส่งเรื่องให้กรมที่ดินพิจารณาโทษ

๓.๒.๑ การขอพิจารณาทบทวนมติ

กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหา มีมูลความผิดทางวินัย ตามมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ จะส่งเรื่องให้กรมที่ดินพิจารณาลงโทษทางวินัยกับบุคคลดังกล่าว ในเบื้องต้นกรมที่ดินจะพิจารณาว่า เรื่องที่ส่งมานั้น มีพยานหลักฐานใหม่อันแสดงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหา มิได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหาหรือไม่ หรือกระทำความผิดในฐานความผิดที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ หากเป็นกรณีดังกล่าวก็จะมีหนังสือพร้อมเอกสารและพยานหลักฐานถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมตินั้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

ทั้งนี้ การพิจารณาทบทวนมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือ ที่ ปช ๐๐๒๖/ว ๐๐๒๘ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔ เรื่อง แนวทางการเสนอพยานหลักฐานใหม่ของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ (กรมที่ดินได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๕๐๒.๕/ว ๙๖๓๓ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ แจ้งเวียนให้ถือปฏิบัติแล้ว) ดังนี้

(๑) ผู้มีหนังสือขอให้พิจารณาทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ผู้มีหนังสือขอให้พิจารณาทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหา โดยคำว่า “ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน” ตามมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ หมายถึง ผู้มีอำนาจส่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคล หรือตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน

(๒) ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องมีพยานหลักฐานใหม่

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนที่จะเสนอขอให้พิจารณาทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องมีพยานหลักฐานใหม่ด้วย โดยคำว่า “พยานหลักฐานใหม่” หมายถึง พยานหลักฐานที่ยังไม่เคยปรากฏในสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลผู้ถูกกล่าวหา และไม่รวมถึงการกลับคำให้การของพยานในสำนวนไต่สวนข้อเท็จจริงดังกล่าว นอกจากนี้ ต้องเป็นพยานหลักฐานที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันควรรู้ว่าพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นมีอยู่ก่อนแล้ว และต้องนำมาแสดงเพื่อประโยชน์ของตน

ดังนั้น หากผู้ถูกกล่าวหาเสนอพยานหลักฐานใหม่ผ่านผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน หรือผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเห็นว่าพยานหลักฐานใหม่ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องพิจารณาตรวจสอบกับสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนว่าพยานหลักฐานดังกล่าวมีปรากฏหรือได้รับการพิจารณาในสำนวนการไต่สวน ข้อเท็จจริงแล้วหรือไม่ และเป็นพยานหลักฐานที่ผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ควรรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าพยานหลักฐานดังกล่าวนี้มีอยู่ก่อนแล้วหรือไม่

(๓) พยานหลักฐานใหม่ต้องมีความสำคัญทำให้ผลคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนที่เสนอขอให้พิจารณาทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. นอกจากจะต้องตรวจสอบว่าเป็นพยานหลักฐานใหม่หรือไม่แล้ว ยังต้องพิจารณา ด้วยว่าพยานหลักฐานใหม่นั้น ต้องแสดงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดหรือกระทำความผิดในฐาน ที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหา พร้อมทั้งเสนอความเห็นพยานหลักฐานใหม่ดังกล่าวแสดงว่าคำวินิจฉัยของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความคลาดเคลื่อนในข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอย่างไร

(๔) ระยะเวลาในการมีหนังสือขอทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การขอทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๙ ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องมีหนังสือพร้อมเอกสารและพยานหลักฐาน ตามข้อ (๒) และ (๓) ถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๕) การดำเนินการหลังจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาคำขอทบทวนมติ ตามมาตรา ๙๙

เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเสนอขอทบทวนมติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปตามเงื่อนไข (๑) – (๔) แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณามีมติเป็นประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการต่อไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กรณีไม่เข้าเงื่อนไขการเสนอพยานหลักฐานใหม่ตามแนวทางข้างต้น ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อไป

๓.๒.๒ การพิจารณาลงโทษทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เมื่อได้รับรายงานการไต่สวน เอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ไม่มีพยานหลักฐานใหม่ ตามข้อ ๓.๒.๑ หรือขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทบทวนมติ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยืนยันตามมติเดิม อธิบดีกรมที่ดินต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก โดยในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่า สำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาแล้วแต่กรณี โดยต้อง พิจารณาลงโทษผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งมติที่ขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวน ตามมาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งนี้

ก่อนที่จะมีคำสั่งลงโทษ จะต้องนำเรื่องเสนอที่ประชุม อ.ก.พ. กรม อ.ก.พ. จังหวัด หรือ อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาสังกัดอยู่เสียก่อน และเมื่อ อ.ก.พ. ดังกล่าวมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น ตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้แต่งตั้งถอดถอนหรือผู้ใดไม่ดำเนินการดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันสมควร ถือว่าจงใจปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อกฎหมายหรือกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

๓.๒.๓ สิทธิของผู้ถูกลงโทษ

เมื่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุสั่งลงโทษแล้ว ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกลงโทษโดยไม่ต้องอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษ หรือจะดำเนินการอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้นก่อนก็ได้ ตามมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

๓.๓ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยและส่งเรื่องให้กรมที่ดินพิจารณาโทษ^๓

๓.๓.๑ การพิจารณาลงโทษทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ และเป็นกรณีมีมูลความผิดทางวินัย ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ท. ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ แล้วแต่กรณี และให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง โดยผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง ถ้าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๑ ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมาย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ^๔

^๓ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยและส่งเรื่องให้พิจารณาโทษ ไม่มีกฎหมายกำหนดให้ขอพิจารณา ทบทวนมติของคณะกรรมการดังกล่าวได้เหมือนอย่างคณะกรรมการ ป.ป.ช.

^๔ มาตรา ๔๐ - ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑

๓.๓.๒ สิทธิของผู้ถูกลงโทษ

เมื่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุสั่งลงโทษแล้ว ผู้ถูกลงโทษต้องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ตามมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อ ก.พ.ค. วินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ผู้ถูกลงโทษไม่พอใจมีสิทธิฟ้องคดีไปยังศาลปกครองสูงสุดได้ ตามมาตรา ๑๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมาตรา ๑๑ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

บทที่ ๔

ประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท.

ในบทนี้เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหาข้อกฎหมายจากคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ คำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครอง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง สำนักงาน ก.พ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาข้อกฎหมายขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการดำเนินการทางวินัยว่ามีเพียงใด การดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท. แก่ข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้ว และสิทธิของผู้ถูกลงโทษ ดังนี้

๔.๑ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อ ๑๕๗ - ๑๕๘/๒๕๕๗ สรุปว่าการวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ ต้องพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายจัดตั้งของแต่ละองค์กรกำหนดให้ไว้ รวมทั้งลักษณะของการกระทำตามอำนาจหน้าที่ประกอบกัน ซึ่งในส่วนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประการหนึ่ง มาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐^๑ คือ ใต้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไปร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อหน้าที่ในการยุติธรรม... ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๙ (๓)^๒ มีเนื้อหาสาระเป็นอย่างเดียวกันเมื่อพิจารณาอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในส่วนที่เกี่ยวกับการใต้สวนและวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแล้วจะเห็นได้ว่า ฐานอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาจากกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเท่านั้น และเมื่อพิจารณาต่อไปในมาตรา ๙๑ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๙๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒^๓ ย่อมเห็นได้ว่ากรณียังไม่ถึงที่สุด เนื่องจากการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยชี้มูลความผิดวินัยแล้ว ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงาน เอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น ๆ แล้วแต่กรณี ทั้งผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษจะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการส่งลงโทษของ

^๑ เทียบได้กับมาตรา ๒๓๔ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

^๒ เทียบได้กับมาตรา ๒๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

^๓ เทียบได้กับมาตรา ๙๑ มาตรา ๙๘ และมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ ก็ได้ อีกประการหนึ่ง หากจะถือว่ากระบวนการตั้งแต่การไต่สวนและวินิจฉัยมูลความผิดผู้ถูกกล่าวหาของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จนกระทั่งมีการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยโดยผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาเป็น กระบวนการที่ไม่อยู่ภายใต้การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายจากองค์กรใด ๆ แล้ว ย่อมแตกต่างกับกรณี ที่การดำเนินการทางวินัยเริ่มขึ้นและแล้วเสร็จโดยผู้บังคับบัญชา ซึ่งผู้ถูกลงโทษทางวินัยมีสิทธิฟ้องคดีต่อ ศาลปกครอง อันเป็นหลักประกันความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา อีกทั้งเมื่อพิจารณาคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๔๖ ศาลรัฐธรรมนูญก็วินิจฉัยแต่เพียงว่าเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและ วินิจฉัยแล้วว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่เป็นอันยุติ องค์กรที่มีอำนาจพิจารณา อุทธรณ์จึงพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยแล้วไม่ได้ แต่ ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกคำสั่งลงโทษทางวินัยไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าว ดังนั้น การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดของผู้ฟ้องคดีทั้งสองว่า เป็นความผิดวินัย จึงเป็นเพียงการชี้มูลความผิดทางวินัยที่จะต้องมีการพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัยต่อไป โดยผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นการใช้อำนาจทางปกครองมิใช่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นการ ใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้น อันจะเป็นข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๒๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสองฟ้องขอให้ศาล พิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการและคำสั่งยกอุทธรณ์ ศาลปกครองจึงมีอำนาจพิจารณา พิพากษาคดีนี้ (ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งที่ คบ ๒๕๗/๒๕๖๓ คำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อบ ๑/๒๕๖๔ ที่ พ ๘/๒๕๖๔ ที่ อบ ๑๒/๒๕๖๔ และที่ อบ ๔๒/๒๕๖๔ วินิจฉัยในทำนองเดียวกัน) ดังนั้น การที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดวินัยดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจทางปกครอง และยังไม่เป็นคำสั่ง ทางปกครอง เนื่องจากยังไม่มีผลกระทบต่อสภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี แต่กรณีดังกล่าวเป็น เพียงการเตรียมการและการดำเนินการเพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองเท่านั้น (เทียบเคียงคำสั่งศาลปกครอง สูงสุด ที่ คบ ๒๕๗/๒๕๖๓)

สำหรับคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีขอบอำนาจหน้าที่เพียงใดนั้น ศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำสั่งที่ ๔๑/๒๕๖๓ วินิจฉัยว่า หน้าที่และอำนาจในการไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จะต้องเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิด ฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ในการยุติธรรม อันเป็นความผิดมูลฐานตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้เสียก่อน หากมีความผิดที่เกี่ยวข้องอื่น กับความผิดมูลฐานดังกล่าว จึงจะมีหน้าที่และอำนาจชี้มูลความผิดทางวินัย อันเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกันได้ ซึ่งมูลฐานความผิดดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อ ๑๐๓๗/๒๕๕๘ ให้ความหมายไว้สรุปว่า ข้อกล่าวหาที่อยู่ในอำนาจไต่สวนและพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หมายถึง เฉพาะข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่ง หน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเท่านั้น และโดยที่ประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการไว้ในภาค ๒ ลักษณะ ๒ หมวด ๒ มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมไว้ในลักษณะ ๓ หมวด ๒ มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ ดังนั้น ความผิดต่อ

ตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม จึงเป็นมูลความผิดทางอาญา ส่วนความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ถือเป็นมูลความผิดทางวินัย นอกจากสามกรณีดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริง ดังนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริง และชี้มูลความผิดทางวินัยเฉพาะความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ (ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อ ๑/๒๕๖๔ ที่ พ ๘/๒๕๖๔ และที่ อบ ๑๒/๒๕๖๔ วินิจฉัยในทำนองเดียวกัน)

นอกจากนี้ “ความผิดที่เกี่ยวข้องกัน” คณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นในเรื่องเสร็จที่ ๓๔/๒๕๖๓ สรุปว่า มูลความผิดที่เกี่ยวข้องกันจะต้องมีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกันกับความผิดสามฐานหลักที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลแล้ว อันได้แก่ ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม โดยฐานความผิดทางวินัยที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลนั้น ได้มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ที่ใช้กับผู้ที่将被ดำเนินการทางวินัยบัญญัติไว้ชัดเจนว่าการกระทำในลักษณะนั้นถือเป็นความผิดทางวินัยด้วย และคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นเรื่องเสร็จที่ ๑๓๒๐/๒๕๖๓ สรุปว่า หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดทางวินัยซึ่งมิใช่ความผิดฐานหลักดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมไม่อาจชี้มูลความผิดทางวินัยอื่นที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกันได้ และไม่มีผลผูกพันผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนในการพิจารณาโทษทางวินัย แต่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีหน้าที่ต้องดำเนินการทางวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ที่บังคับใช้แก่ผู้ถูกกล่าวหาต่อไป

สำหรับความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หมายถึง ความผิดตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมาตราดังกล่าวประกอบด้วย ความผิดวินัยร้ายแรง ๒ ฐาน คือ ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด และฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ซึ่งทั้งสองฐานความผิดมีองค์ประกอบความผิดที่แตกต่างกัน โดยฐานความผิดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต มีองค์ประกอบ ๔ ประการ คือ (๑) มีหน้าที่ราชการที่ต้องปฏิบัติราชการ (๒) ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ (๓) เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้ และ (๔) โดยมีเจตนาทุจริต หมายถึง เจตนาแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ส่วนความผิดฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด มีองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ (๑) มีหน้าที่ราชการที่ต้องปฏิบัติราชการ (๒) ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ และ (๓) เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด กรณีเคยมีปัญหาว่า การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด โดยมีมติว่าเจ้าหน้าที่ดังกล่าวกระทำความผิดฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต มติดังกล่าวผูกพันผู้บังคับบัญชาในการพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีกและให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการวินัยหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นเรื่องเสร็จที่ ๔๕๖/๒๕๖๕ สรุปว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยชี้มูลว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และมีมูลทั้งความผิดทางอาญา

และความผิดทางวินัย (ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดเดียวกัน) การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดทางวินัยและส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการตามหน้าที่ต่อไปจึงเป็นการดำเนินการตามมาตรา ๙๑ และเป็นการชอบแล้ว ผู้บังคับบัญชาจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

๔.๒ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อบ ๒๒๔/๒๕๖๕ สรุปว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) ในการประชุมครั้งที่ ๓๔/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๘ มีมติว่าผู้ฟ้องคดีมีความผิดทางอาญา ตามมาตรา ๘๓ มาตรา ๑๔๙ และมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ส่วนความผิดทางวินัย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นว่า พฤติการณ์การกระทำของผู้ฟ้องคดีมีมูลเป็นการกระทำความผิด อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติกว้างขวางอย่างร้ายแรง กระทำหรือละเว้นการกระทำใด ๆ รวมทั้งการกระทำผิดตามมาตรา ๗๘ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร. ตามมาตรา ๗๙ (๕) (๖) และ (๗) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ จึงได้มีหนังสือสำนักงาน ปปท. เขต ๙ ลับ ที่ ยธ ๑๒๑๙/๑๔ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ส่งรายงาน เอกสาร พร้อมทั้งความเห็นไปยัง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ) เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยที่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ได้มีมติว่าผู้ฟ้องคดีกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ โดยการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ อันเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๗๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ฉะนั้น การชี้มูลความผิดวินัยแก่ผู้ฟ้องคดี ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงไม่มีผลผูกพันให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และต้อง ถือว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นทำการสอบสวนผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ก่อนออกคำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดี การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๒๒๙/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๙ ลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากกระทำไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการสั่งลงโทษ วินัยอย่างร้ายแรงแก่ข้าราชการตำรวจ และเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ) โดยคณะอนุกรรมการ ก.ตร. เกี่ยวกับการอุทธรณ์ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๐ ได้พิจารณาเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๒๒๙/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ ลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการโดยชอบแล้ว จึงมีมติให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน

๔.๓ การดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท. แก่ข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้ว

๔.๓.๑ หลักเกณฑ์

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

“มาตรา ๑๐๐ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดซึ่งออกจากราชการอันมิใช่เพราะเหตุตาย
มีกรณีถูกกล่าวหาเป็นหนังสือก่อนออกจากราชการว่า ขณะรับราชการได้กระทำความผิดหรือละเว้นกระทำการใด
อันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าเป็นการกล่าวหาต่อผู้บังคับบัญชาของผู้ขึ้นหรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวน
สอบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาของผู้บังคับบัญชาผู้ขึ้น
หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญาก่อนออกจากราชการว่า ในขณะที่รับราชการได้กระทำความผิดอาญา
อันมิใช่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษ ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัย
มีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาดำเนินการทางวินัย และสั่งลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ต่อไป
ได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมิได้ออกจากราชการ แต่ต้องสั่งลงโทษภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ

กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกล่าวหา หรือฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญา
หลังจากที่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดออกจากราชการแล้ว ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยมีอำนาจ
ดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณา ดำเนินการทางวินัย และสั่งลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ต่อไปได้เสมือนว่า
ผู้นั้นยังมิได้ออกจากราชการ โดยต้องเริ่มดำเนินการสอบสวนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ
และต้องสั่งลงโทษภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ สำหรับกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง
ตามมาตรา ๙๕ วรรคสอง จะต้องสั่งลงโทษภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ

ในกรณีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษ หรือองค์กร
พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยหรือองค์กรตรวจสอบรายงานการดำเนินการทางวินัยมีคำวินิจฉัยถึงที่สุด
หรือมีมติให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เพราะเหตุกระบวนการดำเนินการทางวินัย
ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยดำเนินการทางวินัยให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่
คำพิพากษาถึงที่สุดหรือมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติ แล้วแต่กรณี

การดำเนินการทางวินัยตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม ถ้าผลการสอบสวน
พิจารณาปรากฏว่า ผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ให้ลงโทษ

ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งถูกสั่งให้ออกจาก
ราชการไว้ก่อนตามมาตรา ๑๐๑”

“มาตรา ๑๐๐/๑ ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐมีมติชี้มูลความผิดข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด
ซึ่งออกจากราชการแล้ว การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แล้วแต่กรณี

การดำเนินการทางวินัยตามวรรคหนึ่ง หากปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย
อย่างร้ายแรงก็ให้ลงโทษ”

โดยหลักแล้วการกระทำที่เป็นความผิดที่จะนำมาดำเนินการทางวินัยได้ จะต้องเป็นการกระทำขณะที่เข้ามาเป็นข้าราชการแล้ว จะนำกรณีที่เคยกระทำก่อนเป็นข้าราชการมาลงโทษทางวินัยไม่ได้ และขณะลงโทษจะต้องยังมีสภาพเป็นข้าราชการอยู่ หากผู้นั้นออกจากราชการไปแล้วก็ไม่อาจลงโทษได้^๔ เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้ว พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๐ ต่อมาได้มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลตั้งแต่วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๒ เปลี่ยนแปลงหลักการการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการพลเรือนสามัญที่ออกจากราชการไปแล้ว และเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๐/๑ กรณีการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการพลเรือนกรณีถูกองค์กรตรวจสอบการทุจริตชี้มูลความผิด ภายหลังจากออกจากราชการไปแล้วเพื่อให้ดำเนินการตามฐานความผิดที่ชี้มูลได้^๕ ดังนี้

(๑) ความผิดอันเป็นมูลเหตุแห่งการกล่าวหาผู้ที่ออกจากราชการว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือความผิดอันเป็นมูลเหตุให้ถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญาที่มีใช้ความผิดอาญาที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษ ต้องเกิดขึ้นระหว่างที่ผู้นั้นมีสภาพข้าราชการ

(๒) การกล่าวหาผู้ที่ออกจากราชการว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือการถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญา จะกระทำก่อนหรือหลังจากที่ผู้นั้นออกจากราชการก็ได้

(๓) กรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก่อนที่ผู้นั้นจะออกจากราชการ หรือกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญาก่อนออกจากราชการที่มีใช้ความผิดอาญาที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษ ให้ดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษให้แล้วเสร็จภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ

(๔) กรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหลังจากที่ผู้นั้นออกจากราชการ หรือกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญาหลังจากที่ผู้นั้นออกจากราชการที่มีใช้ความผิดอาญาที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษ ต้องกล่าวหาหรือฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญาและมีการเริ่มดำเนินการสอบสวนทางวินัยภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ และต้องสั่งลงโทษให้แล้วเสร็จภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ

สำหรับกรณีการดำเนินการทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิด พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้เพิ่มเติมมาตรา ๑๐๐/๑ โดยกำหนดให้ส่วนราชการดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิด แม้ข้าราชการผู้ถูกกล่าวหาจะออกจากราชการไปแล้ว โดยนำหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมาใช้บังคับ และไม่นำเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ที่ออกจากราชการตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหามาใช้บังคับ^๖

^๔ สำนักงาน ก.พ., การดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

(นนทบุรี : กลุ่มโรงพิมพ์ สำนักงานเลขานุการ สำนักงาน ก.พ., มีนาคม ๒๕๕๓) หน้า ๑๒ - ๑๓

^๕ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๐๑๑/๑๘ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ เรื่อง การสัมมนา เรื่อง “สาระสำคัญของ มาตรา ๑๐๐ และมาตรา ๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่...) พ.ศ. ...”

^๖ อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๕ หน้า ๒๒

๔.๓.๒ การส่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งรายงานการไต่สวนเอกสารและความเห็นมาให้พิจารณาโทษทางวินัยแล้ว ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จะสามารถลงโทษข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้วได้หรือไม่ และเพียงใด มีความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

(๑) ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสร็จที่ ๙๕๐/๒๕๖๔ สรุปว่าการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการที่ได้พ้นจากราชการไปก่อนพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับ เมื่อพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ได้มีบทเฉพาะกาลบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ กรณีจึงต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไป คือ ใช้บังคับตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะเกิดเหตุ ซึ่งได้แก่มาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่บัญญัติว่าข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำหรือละเว้นกระทำการใดที่เป็นความผิดวินัย แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว โดยมีใช้เพราะเหตุตาย ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยมีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาและดำเนินการทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมิได้ออกจากราชการ แต่ต้องดำเนินการสอบสวนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนซึ่งมีผลอย่างเดียวกับการสอบสวนทางวินัยของผู้บังคับบัญชาเมื่อเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่อดีตข้าราชการพ้นจากราชการไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาจึงไม่มีอำนาจดำเนินการทางวินัยได้ ตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสร็จที่ ๑๕๕๙/๒๕๖๔ สรุปว่าการส่งลงโทษแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ออกจากราชการไปแล้วตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ชี้มูลความผิด ตามมาตรา ๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินการและสั่งลงโทษทางวินัยกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งออกจากราชการไปแล้ว ยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากยังไม่มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่จะนำมาใช้บังคับ การสั่งลงโทษจึงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ มาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ กล่าวคือ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ต้องสั่งลงโทษแก่อดีตข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ นอกจากนี้ในการดำเนินการดังกล่าว ส่วนราชการจะต้องพิจารณาเงื่อนไขในการดำเนินการทางวินัยประกอบด้วย โดยหากการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นการดำเนินการตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายเดิมก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ จะต้องปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่กำหนดไว้สำหรับการดำเนินการสอบสวนทางวินัย

(๓) ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสร็จที่ ๑๐๓๓/๒๕๖๔ สรุปว่า ระยะเวลาตามมาตรา ๙๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาสั่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งแม้ล่วงเลยระยะเวลาดังกล่าวบุคคลซึ่งมีหน้าที่นั้นก็ยังต้องดำเนินการต่อไป ส่วนการที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมิได้สั่งลงโทษภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควรอาจเป็น ผู้กระทำความผิดวินัยตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวเสียเองหรือไม่ เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาแยกต่างหากจากกัน

๔.๔ คำสั่งลงโทษทางวินัยตามมติชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกสั่งลงโทษอุทธรณ์ ต่อหน่วยงานใด และอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์มีเพียงใด

๔.๔.๑ หลักเกณฑ์

มาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งถูกลงโทษตามมาตรา ๙๘ ที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกลงโทษโดยไม่ต้องอุทธรณ์ ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น หรือจะดำเนินการอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้นก่อนก็ได้”

๔.๔.๒ ผู้ถูกลงโทษต้องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อหน่วยงานใด

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้มีคำสั่งลงโทษข้าราชการใดตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว บุคคลดังกล่าวมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกลงโทษ ตามมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ หรือจะอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำสั่ง ตามมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ประกอบมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ได้^๗

การที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีคำสั่งลงโทษตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว การที่ผู้ถูกลงโทษฟ้องคดีต่อศาลปกครอง กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใด เนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติ

^๗ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดวินัย ผู้ถูกลงโทษต้องอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำสั่ง ตามมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังไม่อาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้

จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ถูกลงโทษต้องเริ่มต้นคดีโดยยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นที่ผู้ถูกลงโทษมีภูมิลำเนาหรือที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาลปกครองชั้นต้นนั้น ตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ถูกลงโทษได้ยื่นอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ต่อมา ก.พ.ค. ได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว ผู้ถูกลงโทษไม่พอใจผลคำวินิจฉัยดังกล่าว การฟ้องคดีต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา ๑๑ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบมาตรา ๑๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

แต่ถ้าผู้ถูกลงโทษใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ ก.พ.ค. แล้ว จะนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น โดยไม่รอคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. หรือรอให้ครบกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์^{๑๕} จึงเป็นกรณีที่ได้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาล ผู้ฟ้องคดีจึงไม่สามารถใช้สิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจรับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณาพิพากษา (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คบ ๖๘/๒๕๖๔)

๔.๔.๓ ขอบเขตอำนาจการพิจารณา

(๑) การพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.)

การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ และได้ส่งรายงาน เอกสารและความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาโทษทางวินัย เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ส่งลงโทษแล้ว หากผู้ถูกลงโทษอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ ก.พ.ค. มาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้สิทธิของผู้ถูกลงโทษในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ถูกจำกัดว่าจะอุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น จะอุทธรณ์ว่ามีได้กระทำความผิดทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลไม่ได้^{๑๖} และ ก.พ.ค. ในฐานะองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ไม่อาจเปลี่ยนแปลงฐานความผิดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยและยุติแล้วให้เป็นประการอื่นได้ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พ ๓๐/๒๕๕๗ และที่ พ ๒๐/๒๕๖๐)

(๒) การพิจารณาของศาลปกครอง

มาตรา ๑๙๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๔ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจและหน้าที่ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม แต่การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในเรื่องการดำเนินการทางวินัยยังไม่สิ้นสุด เนื่องจากเมื่อมีมติว่า

^{๑๕} ก.พ.ค. ต้องดำเนินการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จภายใน ๑๒๐ วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ แต่如果有เหตุขัดข้องอาจขยายได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินหกสิบวัน ตามมาตรา ๑๑๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๑๖} กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัย ก.พ.ค. ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงฐานความผิดและระดับโทษ รวมทั้งวินิจฉัยไม่รับอุทธรณ์ ยกอุทธรณ์ แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ (คำวินิจฉัย ก.พ.ค. เรื่องคำที่ ๕๗๑๐๐๐๔ เรื่องแดงที่ ๐๐๘๖๑๕๗)

เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดวินัยแล้ว ต้องส่งรายงาน เอกสารและความเห็นไปให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัย โดยผู้บังคับบัญชาต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัย และให้ถือสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามมาตรา ๙๑ และมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ การใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าวจึงเป็นการใช้อำนาจทางปกครอง การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ อันอยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาได้

สำหรับขอบเขตการพิจารณาของศาลปกครองนั้น เมื่อปรากฏว่า ศาลปกครองเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ จึงมีอิสระในการพิจารณาพิพากษารรคดี จึงไม่ผูกพันที่จะต้องยึดถือพยานหลักฐานจากสำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังเช่นผู้บังคับบัญชาและ ก.พ.ค. ดังนั้น ศาลปกครองจึงสามารถตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม โดยจะรับฟังพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่กรณีได้ มาตรา ๕๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (เทียบคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๑/๒๕๕๖ และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พ ๓๐/๒๕๕๗ และที่ พ ๒๐/๒๕๖๐)

๔.๕ คำสั่งลงโทษทางวินัยตามมติข้อมูลของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ผู้ถูกสั่งลงโทษอุทธรณ์ต่อหน่วยงานใด และอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์มีเพียงใด

๔.๕.๑ หลักเกณฑ์

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑๔ บัญญัติว่า “ผู้ใดถูกสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๐ (๑) (๓) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำสั่ง

การอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.ค.”

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ บัญญัติว่า “ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา ๔๑ จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว”

๔.๕.๒ ผู้ถูกลงโทษต้องอุทธรณ์ต่อหน่วยงานใด

เมื่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุสั่งลงโทษตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้ว ผู้ถูกสั่งลงโทษต้องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำสั่ง ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ

ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ เสียก่อน^{๑๐} เมื่อ ก.พ.ค. พิจารณาวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว หากผู้ถูกลงโทษไม่พอใจในคำวินิจฉัยนั้น ก็สามารถฟ้องคดีไปยังศาลปกครองสูงสุดได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ตามมาตรา ๑๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมาตรา ๑๑ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

๔.๕.๓ ขอบเขตการพิจารณาอุทธรณ์

แม้มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ผู้ถูกลงโทษอุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา แต่กรณีดังกล่าว ก.พ.ค. ได้เคยมีคำวินิจฉัยเรื่องดำที่ ๕๗๑๐๐๐๔ เรื่องแดงที่ ๐๐๘๖๑๕๗ สรุปว่า ในการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมตินั้น ก.พ.ค. ย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า ในการพิจารณาวินัยอุทธรณ์ให้ ก.พ.ค. มีอำนาจไม่รับอุทธรณ์ ยกอุทธรณ์ หรือมีคำวินิจฉัยให้แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งลงโทษ และให้เยียวยาความเสียหายให้ผู้อุทธรณ์ หรือให้ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ตามระเบียบที่ ก.พ.ค. กำหนด

๔.๖ การขอให้พิจารณาใหม่

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้รับเรื่องไว้พิจารณาและไต่สวนแล้วมีมติชี้มูลความผิดทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวนเอกสารหลักฐานและคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวันเพื่อให้พิจารณาโทษทางวินัย และเรื่องนั้นมีมูลเป็นความผิดทางอาญาด้วย คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อไป หากปรากฏว่า ผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้ว ต่อมาศาลในคดีอาญาได้มีคำพิพากษายกฟ้อง หรือพิพากษาว่าบุคคลดังกล่าวมิได้กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ผู้ถูกลงโทษจะนำคำพิพากษาในคดีอาญาดังกล่าวมาเป็นเงื่อนไขในการขอให้พิจารณาใหม่ได้หรือไม่

เมื่อพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัย มิได้บัญญัติเรื่องการขอพิจารณาใหม่ไว้ กรณีจึงต้องนำมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับ

^{๑๐} ตามมาตรา ๑๑๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ก.พ.ค. ต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๒๔๐ วัน หากภายในระยะเวลาดังกล่าว ก.พ.ค. พิจารณาไม่แล้วเสร็จ ถือเป็นกรณีที่ ก.พ.ค. ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ถูกลงโทษจึงสามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้นได้ (เทียบคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๖๙๔/๒๕๕๖ ประชุมใหญ่) แต่ถ้าวางการพิจารณาคดีของศาลปกครองปรากฏว่า ก.พ.ค. ได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว ถือได้ว่าเหตุแห่งการฟ้องคดีได้หมดสิ้นไปแล้ว ศาลปกครองจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ (เทียบคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๔๔/๒๕๕๕)

มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า “เมื่อคู่กรณีมีคำขอ เจ้าหน้าที่อาจเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งทางปกครองที่พ้นกำหนดอุทธรณ์.....ได้ในกรณีดังต่อไปนี้ (๑) มีพยานหลักฐานใหม่ อันอาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นยุติแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ..... การยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ต้องกระทำภายในเก้าสิบวันนับแต่ผู้นั้นได้รู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาใหม่ได้”

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้มีความเห็นเรื่องเสร็จที่ ๑๔๙๐ - ๑๔๙๑/๒๕๖๔ ได้ให้ความหมายของคำว่า พยานหลักฐานใหม่ สรุปว่า พยานหลักฐานใหม่ ไม่ได้หมายถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นหรือมีขึ้นใหม่หลังจากที่ได้มีคำสั่งทางปกครองที่เป็นมูลเหตุของการขอให้พิจารณาใหม่แล้ว แต่หมายถึงข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้วในเวลาที่ยื่นคำร้องทางปกครองนั้น แต่คู่กรณีไม่รู้และพยานหลักฐานใหม่จะต้องมีผลทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นที่ยุติแล้วเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญถึงขนาดที่อาจมีผลต่อการเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งทางปกครองนั้น หรือแสดงให้เห็นว่าการพิจารณาทางปกครองที่ดำเนินการมาผิดพลาดในสาระสำคัญ อันเป็นการมิชอบด้วยกฎหมายอย่างเห็นได้ชัด

เมื่อปรากฏว่า การดำเนินการทางวินัยมีความแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญา เนื่องจากการดำเนินการทางวินัยของราชการเป็นมาตรการทางปกครองเพื่อควบคุมความประพฤติของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐให้อยู่ในกรอบกฎหมายและระเบียบ ซึ่งต่างจากการดำเนินคดีอาญาที่เป็นการดำเนินการเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย โดยหลักการพิจารณาคดีอาญานั้น จะต้องมีการอ้างพยานหลักฐานและนำสืบพิสูจน์ความผิดของจำเลยให้ปรากฏอย่างชัดแจ้งจนปราศจากข้อสงสัย ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การดำเนินการทางวินัยและการดำเนินคดีอาญามีความมุ่งหมายและวิธีพิจารณาที่แตกต่างกัน การดำเนินการทางวินัยจึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องหรือถือตามผลการดำเนินคดีอาญา เมื่อข้อเท็จจริงที่ศาลในคดีอาญานำมาใช้ในการวินิจฉัยคดีเป็นข้อเท็จจริงเดิมที่มีได้เปลี่ยนแปลงไป หากแต่เป็นการใช้ดุลพินิจของศาลในการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญา จึงมิได้เป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ใช้ในการพิจารณาออกคำสั่งลงโทษเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญในทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกสั่งลงโทษที่จะขอพิจารณาใหม่ได้ตามมาตรา ๕๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (ความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องเสร็จที่ ๑๔๙๐ - ๑๔๙๑/๒๕๖๔ และหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๑๑/ล ๒๔๕ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๔ ตอบข้อหารือของกรมที่ดิน)

บทที่ ๕

บทสรุป

๕.๑ กรณีการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

มาตรา ๒๓๔ (๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าร้ายวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม แม้มาตรา ๒๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ จะบัญญัติไว้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าว แต่การที่รัฐธรรมนูญ ประสงค์จะให้องค์กรใดใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญต้องกำหนดบทบัญญัติให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในส่วนของการดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปรากฏว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนแล้วมีมติวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกันแล้ว การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังไม่เป็นที่สุด โดยจะต้องส่งสำนวนการไต่สวนเอกสารหลักฐานและคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ พิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และให้ถือรายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาานั้น ๆ ตามมาตรา ๙๑ และมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนั้น อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการพิจารณามูลความผิดทางวินัย ฐานอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ ซึ่งเป็นอำนาจทางปกครองที่ศาลปกครองมีอำนาจตรวจสอบได้ว่าคำสั่งลงโทษชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ตามมาตรา ๑๙๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

สำหรับข้อกล่าวหาที่จะอยู่ในอำนาจไต่สวนและพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๒๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ หมายถึงเฉพาะข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเท่านั้น โดยที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการไว้ในภาค ๒ ลักษณะ ๒ หมวด ๒ มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมไว้ในลักษณะ ๓ หมวด ๒ มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ ดังนั้น ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมจึงเป็นมูลความผิดทางอาญา ส่วนความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ถือเป็นมูลความผิดทางวินัย ส่วนความผิดที่เกี่ยวข้องกันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีอำนาจไต่สวนและมีมติได้ ตามมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น ต้องปรากฏว่า คณะกรรมการ

ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลความผิดในสามฐานหลักดังกล่าวด้วย จึงจะมีอำนาจที่จะชี้มูลความผิดทางอาญาหรือทางวินัยที่เกี่ยวข้องนั้นไปในคราวเดียวกันได้

หากเรื่องกล่าวหาใดเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในสามฐานหลักดังกล่าว การกระทำเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง หรือไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แม้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะได้มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยและส่งเรื่องมาให้พิจารณาโทษทางวินัย มติและสำนวนการไต่สวน เอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว ย่อมไม่ผูกพันผู้บังคับบัญชาที่จะต้องถือตาม แต่ถือได้ว่าเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องมาให้ดำเนินการ ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อกรมที่ดินได้รับเรื่องแล้ว ต้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ และเพื่อเป็นการเร่งรัดการดำเนินการในเรื่องนี้ กรมที่ดินได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๐๒.๕/ว ๑๒๘๗๓ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ และ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๐๒.๕/ว ๔๘๘๐ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ ดังนี้

(๑) เมื่อกรมที่ดินได้รับเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมที่ดินจะส่งเรื่องให้จังหวัด/สำนัก/กอง พิจารณาดำเนินการภายใน ๗ วัน นับแต่วันได้รับเรื่อง

(๒) เมื่อจังหวัด/สำนัก/กอง ได้รับเรื่อง ให้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

หากมีเหตุขัดข้อง ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวข้างต้น ให้รายงานเหตุขัดข้องให้กรมที่ดินทราบ ทั้งนี้ เมื่อกรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความเหมาะสมสมควรจะพิจารณาขยายระยะเวลาการตรวจสอบข้อเท็จจริงออกไปอีก ๓๐ วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งเหตุขัดข้อง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้พิจารณาขยายระยะเวลาเพิ่มเติมได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเหตุขัดข้อง

(๓) ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด/ผู้อำนวยการสำนัก/กอง ที่รับผิดชอบไม่ได้เร่งรัดติดตามการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ กรมที่ดินจะพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณี

แต่ถ้าหากเรื่องกล่าวหาใดเป็นเรื่องที่ได้มีมติชี้มูลความผิดในสามฐานหลักข้างต้น ย่อมเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีอำนาจไต่สวนและวินัยได้ ซึ่งถ้าเป็นความผิดทางวินัย คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งรายงานไต่สวน เอกสารและความเห็นให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยต่อไป โดยเมื่อกรมที่ดินได้รับเรื่องแล้วจะตรวจสอบและพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๕.๑.๑ กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ยื่นคำร้องพร้อมพยานหลักฐานต่อกรมที่ดิน หรือกรมที่ดินได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า มีพยานหลักฐานที่ยังไม่เคยปรากฏในสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และพยานหลักฐานดังกล่าวแสดงว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดหรือกระทำความผิดในฐานที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหา กรมที่ดินจะขอส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอทบทวนมติภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ตามมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม

การทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณามีมติเป็นประการใด กรมที่ดินต้องดำเนินการต่อไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๕.๑.๒ กรณีไม่มีพยานหลักฐานใหม่ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยืนยันมติและให้กรมที่ดินพิจารณาโทษทางวินัยต่อไป กรมที่ดินต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก โดยในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น แล้วแต่กรณี โดยต้องพิจารณาส่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งมติที่ขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวน ตามมาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งนี้ ก่อนที่จะมีคำสั่งลงโทษ จะต้องนำเรื่องเสนอที่ประชุม อ.ก.พ. กรม อ.ก.พ. จังหวัด หรือ อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาสังกัดอยู่พิจารณาเสียก่อน และเมื่อ อ.ก.พ. ดังกล่าวมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น ตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

๕.๑.๓ เมื่อกรมที่ดินได้มีคำสั่งลงโทษตามมติชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๑ และมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้ว ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิดังนี้

(๑) ยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) โดยผู้ถูกสั่งลงโทษต้องยื่นอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำสั่ง ตามมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งการพิจารณาอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. นั้น ก.พ.ค. ไม่อาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยและยุติแล้วให้เป็นประการอื่นได้ คงมีอำนาจพิจารณาได้แต่เพียงว่าดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาถูกต้องเหมาะสมหรือไม่เท่านั้น ต่อมาเมื่อ ก.พ.ค. ได้มีคำวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว หากผู้ถูกสั่งลงโทษไม่พอใจคำวินิจฉัยดังกล่าว จึงมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดได้ ตามมาตรา ๑๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมาตรา ๑๑ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

(๒) ฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้นที่ผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาหรือที่มูลคดีเกิดขึ้น ในเขตศาลปกครองชั้นต้นนั้น ตามมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบมาตรา ๑๐ และมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งศาลปกครองจะรับฟังพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่กรณีได้ตามที่เห็นสมควร ตามมาตรา ๕๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ และมีอำนาจดุลพินิจอย่างอิสระที่จะพิพากษาได้ตามรูปคดีโดยไม่จำต้องยึดถือพยานหลักฐานจากสำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่อย่างใด

๕.๒ กรณีการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

มาตรา ๑๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงและข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ.๒๒๔/๒๕๖๕ วินิจฉัยว่า การทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง กระทำการทุจริตต่อหน้าที่ โดยการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ อันเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๗๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ (เทียบได้กับมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑) โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท. หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ แต่ไม่รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่กำหนดไว้ตาม (๑) – (๘) ตามคำนิยามในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ และยังหมายรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมา มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรงที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการแทน ตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ทำการไต่สวนและวินิจฉัยแล้วว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐ ก็จะส่งรายงานไต่สวน เอกสารและความเห็นให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยต่อไป โดยเมื่อกรมที่ดินได้รับเรื่องแล้วจะตรวจสอบและพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๕.๒.๑ กรมที่ดินต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก โดยในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น แล้วแต่กรณี โดยต้องพิจารณาส่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งนี้ ก่อนที่จะมีคำสั่งลงโทษ จะต้องนำเรื่องเสนอที่ประชุม อ.ก.พ. กรม อ.ก.พ. จังหวัด หรือ อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาสังกัดอยู่พิจารณาเสียก่อน และเมื่อ อ.ก.พ. ดังกล่าวมีมติเป็นประการใดให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น ตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

๕.๒.๒ เมื่อกรมที่ดินได้มีคำสั่งลงโทษตามมติชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วผู้ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ตามมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อ ก.พ.ค. วินิจฉัยเป็นประการใดแล้วผู้ถูกลงโทษไม่พอใจ มีสิทธิฟ้องคดีไปยังศาลปกครองสูงสุดได้ ตามมาตรา ๑๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ

ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมาตรา ๑๑ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

๕.๓ การดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้ว

สำหรับข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้ว หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ส่งรายงานไต่สวน เอกสาร และความเห็น มาเพื่อพิจารณาโทษทางวินัย แม้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้เพิ่มเติมมาตรา ๑๐๐/๑ โดยให้นำหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมาใช้บังคับ เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ และพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังมิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินการและสั่งลงโทษทางวินัยกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งออกจากราชการไปแล้ว การสั่งลงโทษจึงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ กล่าวคือ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ต้องสั่งลงโทษแก่อดีตข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ แต่ถ้าหากการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นการดำเนินการตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายเดิมก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ จะต้องปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ

๕.๔ การขอพิจารณาใหม่

สำหรับการขอพิจารณาใหม่นั้น เมื่อผู้บังคับบัญชาได้มีคำสั่งลงโทษทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้ว และกรณีเดียวกันนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติชี้มูลความผิดทางอาญาด้วย โดยภายหลังศาลในคดีอาญาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง หรือพิพากษาว่าบุคคลดังกล่าวมิได้กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ การที่ผู้ถูกสั่งลงโทษนำคำพิพากษาในคดีอาญามาขอให้ยกเลิกคำสั่งลงโทษทางวินัย เมื่อพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะมิได้กำหนดหลักเกณฑ์การขอพิจารณาใหม่ไว้ จึงต้องนำมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับ โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ต้องมีพยานหลักฐานใหม่ อันอาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นยุติแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ และการยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ต้องกระทำภายในเก้าสิบวันนับแต่ผู้ถูกลงโทษได้รู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาใหม่ได้ โดยที่การดำเนินการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัย กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนได้กำหนดอำนาจหน้าที่และวิธีการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากการดำเนินคดีอาญา การสอบสวนพิจารณาทางวินัยไม่จำเป็นต้องรอฟังผลคดีอาญา เมื่อข้อเท็จจริงที่ศาลในคดีอาญานำมาใช้ในการวินิจฉัยคดีเป็นข้อเท็จจริงเดิมที่มีได้เปลี่ยนแปลงไป หากแต่เป็นการใช้ดุลพินิจของศาลในการวินิจฉัยความรับผิดชอบ

ทางอาญา จึงมิได้เป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ใช้ในการพิจารณาออกคำสั่งลงโทษเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญในทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกสั่งลงโทษที่จะขอพิจารณาใหม่ได้

บรรณานุกรม

กองการเจ้าหน้าที่ กรมที่ดิน, รวมกฎหมาย กฎ ระเบียบ หนังสือเวียนและข้อหารือเกี่ยวกับงานวินัย, (กรุงเทพฯ :กรมที่ดิน:๒๕๖๔)

ชาญชัย แสวงศักดิ์, คำอธิบายกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ ๑๓), (กรุงเทพฯ : วิญญูชน : ๒๕๖๕)

ชาญชัย แสวงศักดิ์, คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ ๑๓), (กรุงเทพฯ : วิญญูชน : ๒๕๖๓)

บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมฝ่ายปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ ๗), (กรุงเทพฯ : วิญญูชน : ๒๕๖๓)

บรรศักดิ์ อุวรรณโณ ร่วมแก้ไขเพิ่มเติมโดยมานิตย์ จุมปา, คำอธิบายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ (พิมพ์ครั้งที่ ๔), (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา : ๒๕๖๓)

พัฒน์พงศ์ อมรวัฒน์, ข้อพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจทางวินัย : กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช.ใช้อำนาจในการไต่สวนและชี้มูลความผิดทางวินัย, ในรวบบทความวิชาการในโอกาส ๖๐ ปี วิษณุ วรรณุญ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๖๐)

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, ข้อความคิดและหลักการพื้นฐานบางประการของกฎหมายปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ ๔), (กรุงเทพฯ : วิญญูชน : ๒๕๖๔)

สำนักงาน ก.พ., คู่มือการดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑, (นนทบุรี : สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๓)

สำนักงาน ก.พ., ตอบข้อหารือเกี่ยวกับวินัยข้าราชการพลเรือนตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ (ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ – ๒๕๕๐), (นนทบุรี : สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๓)

สำนักงาน ก.พ., ตอบข้อหารือเกี่ยวกับวินัยข้าราชการพลเรือนตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ (ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ – ๒๕๔๕), (นนทบุรี : สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๒)

สำนักงาน ก.พ., ตอบข้อหารือเกี่ยวกับวินัยข้าราชการพลเรือนตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ (ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๕), (นนทบุรี : สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๗)

สำนักงาน ก.พ., ตอบข้อหารือเกี่ยวกับวินัยข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ (ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ – พ.ศ. ๒๕๖๐), (นนทบุรี : สำนักงาน ก.พ., ๒๕๖๔)

สำนักงาน ก.พ., รวมกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ , (นนทบุรี : สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๘)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยตามการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ (กรุงเทพฯ :สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา : ๒๕๖๔)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและระบียบ ประกาศ คำสั่ง ที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑, (นนทบุรี : สำนักงาน ป.ป.ช. : ๒๕๖๒)

สุริยา ปานแป้น และอนุวัฒน์ บุญนันท์, คู่มือสอบกฎหมายปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ ๑๔), (กรุงเทพฯ : วิญญูชน : ๒๕๖๓)

อรรณพ ศักดิ์ศิริธาดา, การไต่สวนและชี้มูลโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. (พิมพ์ครั้งที่ ๒), (กรุงเทพฯ : หจก. พิมพ์อักษร : ๒๕๖๔)

อำพน เจริญชีวินทร์, คำอธิบายการฟ้องคดีและการดำเนินคดีในศาลปกครอง ภาค ๑ เขตอำนาจศาล (พิมพ์ครั้งที่ ๕), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๖๓)

อำพน เจริญชีวินทร์, คำอธิบายการฟ้องคดีและการดำเนินคดีในศาลปกครอง ภาค ๒ เงื่อนไขการฟ้องคดีและการฟ้องคดี (พิมพ์ครั้งที่ ๕), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๖๔)

อำพน เจริญชีวินทร์, คำอธิบายการฟ้องคดีและการดำเนินคดีในศาลปกครอง ภาค ๓ การดำเนินคดีในศาลปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ ๕), (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๖๔)

ฐานข้อมูลออนไลน์

ศาลปกครอง, สืบค้นคำพิพากษาศาลปกครอง [ออนไลน์], ๒๐๒๒, แหล่งที่มา : <https://www.admincourt.go.th/admincourt/site/๐๕SearchSuit.html> [ค้นเมื่อ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๕]

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, สืบค้นการให้ความเห็นทางกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา [ออนไลน์], ๒๐๒๒, แหล่งที่มา : <https://www.krisdika.go.th/web/guest/krisdika-comment-search> [ค้นเมื่อ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๕]

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

(๒) ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ เรื่อง การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙

(๓) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๕๐

(๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

(๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘

(๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙

(๗) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๘) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๒/๒๕๕๗ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“เจ้าพนักงานของรัฐ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการอนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และบุคคลหรือคณะบุคคลบรรดา ซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย แต่ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

“เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ” หมายความว่า ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งด้านนิติบัญญัติ บริหารปกครอง หรือตุลาการ ของรัฐต่างประเทศ และบุคคลใด ๆ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ให้แก่รัฐต่างประเทศ รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่สำหรับหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ไม่ว่าโดยการแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง มีตำแหน่งประจำหรือชั่วคราว และได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนอื่นหรือไม่ก็ตาม

“เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ” หมายความว่า ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในองค์การระหว่างประเทศ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากองค์การระหว่างประเทศให้ปฏิบัติหน้าที่ในนามขององค์การระหว่างประเทศนั้น

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

(๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

“ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติยกเว้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้หมายความรวมถึงผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินด้วย ยกเว้นกรณีตามมาตรา ๑๑ (๑)

“ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า ผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือสภาท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

“ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสำหรับข้าราชการพลเรือนและปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการเหล่าทัพสำหรับข้าราชการทหาร และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกรุงเทพมหานคร

กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแต่ไม่รวมถึงผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรือผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

“ผู้ถูกกล่าวหา” หมายความว่า ผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ไม่ว่าจะในฐานะเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว

“คณะกรรมการ ป.ป.ช.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการด้วย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เลขาธิการ และข้าราชการในสังกัดสำนักงาน และให้หมายความรวมถึงข้าราชการหรือพนักงานซึ่งมาช่วยราชการในสำนักงานซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“หัวหน้าพนักงานไต่สวน” หมายความว่า ผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งจากพนักงานไต่สวน

“ไต่สวน” หมายความว่า การแสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

“ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

“ร่ำรวยผิดปกติ” หมายความว่า การมีทรัพย์สินมากผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ หรือการมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่มีมูลอันจะอ้างได้ตามกฎหมายสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งกรณีมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติสืบเนื่องจากการเปรียบเทียบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้หมายความรวมถึงพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษด้วย

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วย

การทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเลขาธิการ มีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเลขาธิการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือองค์กรอิสระทุกองค์กร ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า การดำเนินการเรื่องใดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจเข้าลักษณะเป็นการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นด้วย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ปรีกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อนกัน

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้ประธานกรรมการมีอำนาจเชิญประธานองค์กรอิสระอื่นมาร่วมประชุมเพื่อหารือและกำหนดแนวทางร่วมกันได้ และให้องค์กรอิสระทุกองค์กรปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

มาตรา ๗ ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๘ มาใช้บังคับ

มาตรา ๘ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ส่วนที่ ๒

หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช

มาตรา ๒๘ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ใ้ส่วนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๒) ใ้ส่วนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว

(๔) ใ้ส่วนเพื่อดำเนินคดีในฐานความผิดอื่นที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๕) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายอื่น

ในการดำเนินการตาม (๔) ในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการเอง หรือมอบหมายให้หน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการเป็นผู้ดำเนินการก็ได้

ฯลฯ

หมวด ๒

การไต่สวน

มาตรา ๔๖ ในการดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวน แล้วแต่กรณี ต้องดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อผู้ถูกกล่าวหา

พยานหลักฐานใดที่ผู้ถูกกล่าวหานำเสนอ คณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวนจะไม่รับด้วยเหตุล่วงเลยเวลาหรือผิดขั้นตอนมิได้ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติชี้มูลแล้ว หรือเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาจงใจประวิงเวลาหรือใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการไต่สวน หรือหัวหน้าพนักงานไต่สวนเรียกบุคคลหรือเรียกเอกสารจากบุคคลใด ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานไต่สวนดำเนินการตามที่ร้องขอ แต่ผู้ถูกกล่าวหาต้องร้องขอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งข้อกล่าวหา ทั้งนี้ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการไต่สวน หรือกรรมการที่กำกับดูแลเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาจงใจประวิงเวลา หรือใช้สิทธิโดยไม่สุจริต หรือบุคคลหรือเอกสารที่ขอให้เรียกนั้นไม่มีผลต่อการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ต้องบันทึกเหตุอันไว้ใจในสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นด้วย

มาตรา ๔๗ ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และเลขาธิการที่จะควบคุมและกวดขันพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวน ให้ปฏิบัติหน้าที่ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี ดำเนินการทางวินัยตามควรแก่กรณี

มาตรา ๔๘ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะมีการกล่าวหาหรือไม่ว่า มีการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยพลัน โดยในกรณีที่จำเป็นต้องมีการไต่สวน ต้องไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ซึ่งต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน

ในการกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. คำนึงถึงความรวดเร็ว ความยากง่ายของการไต่สวน และอายุความของการดำเนินการในเรื่องนั้น โดยจะระบุระยะเวลาของการไต่สวนข้อกล่าวหาแต่ละประเภทที่แตกต่างกันก็ได้

ในกรณีที่มิเหตุจำเป็นอันไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขยายระยะเวลาออกไปตามที่ได้จำเป็นได้แต่รวมแล้วต้องไม่เกินสามปี เว้นแต่เป็นเรื่องที่จะต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศ หรือขอให้หน่วยงานของต่างประเทศดำเนินการไต่สวนให้ หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ จะขยายระยะเวลาออกเท่าที่จำเป็นก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับแจ้งจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และเป็นกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการใดได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนโดยพลัน โดยให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ภายใต้กำหนดอายุความ เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม หรือตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงมีหน้าที่และอำนาจที่จะดำเนินการไต่สวนและมีความเห็น หรือวินิจฉัย หรือดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป แต่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสอบสวนและดำเนินการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณีโดยเร็ว

มาตรา ๔๙ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะเป็นอย่างกรณีที่มีการกล่าวหาหรือไม่ ให้เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายตรวจสอบเบื้องต้นก่อนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด หากตรวจสอบเบื้องต้นแล้วพบว่ามีข้อมูลหรือรายละเอียด

ไม่เพียงพอที่จะดำเนินการต่อไป หรือความผิดที่กล่าวหาในนั้นไม่ได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นเรื่องที่ห้ามไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ (๑) ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาตามระยะเวลาและวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีคำสั่งไม่รับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว ถ้าเป็นกรณีที่มีคำกล่าวหาให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้กล่าวหาทราบ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้พิจารณาและมีคำสั่งแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้

คำกล่าวหาใดที่ไม่มีเหตุที่ไม่รับไว้พิจารณาตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการไต่สวนต่อไป

ผู้กล่าวหาซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับเรื่องไว้พิจารณาของกรรมการตามวรรคสอง อาจมีหนังสือขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวนคำสั่งนั้นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งตามวรรคสอง

ในการตรวจสอบเบื้องต้นให้เลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไต่สวนมีอำนาจตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) และ (๓) ด้วย

มาตรา ๕๐ ในการไต่สวน คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายเลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวน เป็นผู้ไต่สวนเบื้องต้นได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่ง ให้เลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวน ดำเนินการเป็นคณะ ประกอบด้วยเลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไต่สวนเป็นหัวหน้าพนักงานไต่สวนอย่างน้อยหนึ่งคนร่วมเป็นคณะ และอาจมีผู้ช่วยพนักงานไต่สวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยก็ได้ และในการไต่สวนปากคำผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานต้องกระทำโดยเลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวนหรือพนักงานไต่สวนหนึ่งคน และผู้ช่วยพนักงานไต่สวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อีกหนึ่งคน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

การไต่สวนเบื้องต้นตามวรรคหนึ่งต้องดำเนินการให้เสร็จและจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย

ภายใต้ระยะเวลาตามมาตรา ๔๘ ในกรณีที่ไม่อาจดำเนินการไต่สวนเบื้องต้นตามระยะเวลาที่กำหนดในวรรคสาม ให้เลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวน แจ้งอุปสรรคและปัญหาในการดำเนินการ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาละยะเวลาดำเนินการ เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสั่งขยายระยะเวลา โดยให้ขยายระยะเวลาได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินหกสิบวัน ในการนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้มีอำนาจขยายระยะเวลาแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว หากไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เพราะเหตุขาดอายุความ อันเนื่องมาแต่การมิได้ปฏิบัติตามระยะเวลาตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งยุติการดำเนินคดีอาญา และหากการขาดอายุความดังกล่าวเกิดจากความผิดหรือจงใจปล่อยปละละเลย หรือประมาทเลินเล่อของผู้ใด ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการเพื่อยกโทษผู้นั้นโดยเร็ว

ในการไต่สวนเบื้องต้นให้เลขาธิการและหัวหน้าพนักงานไต่สวน มีอำนาจตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) และ (๓) ด้วย

เพื่อประโยชน์ในการกำกับการไต่สวนเบื้องต้นให้เกิดความรอบคอบและเป็นธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้กรรมการแต่ละคนกำกับดูแลการไต่สวนเบื้องต้นในแต่ละด้านตามที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดก็ได้

มาตรา ๕๑ ในการไต่สวนเรื่องใดที่เป็นเรื่องสำคัญมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง หรือเป็นกรณี มีการไต่สวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนเอง หรือจะแต่งตั้งกรรมการไม่น้อยกว่าสองคนและบุคคลอื่น เป็นคณะกรรมการไต่สวนก็ได้

การแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นกรรมการในคณะกรรมการไต่สวนตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจแต่งตั้งจากหัวหน้าพนักงานไต่สวนหรือผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคสี่ตามความเหมาะสมกับเรื่องที่ไต่สวนได้

คณะกรรมการไต่สวนตามวรรคหนึ่งมีอำนาจแต่งตั้งหัวหน้าพนักงานไต่สวนหรือพนักงานไต่สวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ช่วยเหลือคณะกรรมการไต่สวนในการดำเนินการตามหน้าที่ได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีมีความจำเป็นต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องที่ทำการไต่สวน ให้คณะกรรมการไต่สวนตามวรรคหนึ่งมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวที่ไม่มีลักษณะ ตามมาตรา ๕๖ ให้เป็นที่ปรึกษาหรือเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒินั้นเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการไต่สวนได้

ให้ที่ปรึกษาตามวรรคสี่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเช่นเดียวกับกรรมการ

คณะกรรมการไต่สวนตามวรรคหนึ่งต้องดำเนินการให้เสร็จและจัดทำสำนวนการไต่สวนเสนอ คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย และให้นำความในมาตรา ๕๐ วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหกมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนเอง ให้นำความในวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้ามาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๕๒ ในการพิจารณารายงานการไต่สวนเบื้องต้นหรือสำนวนการไต่สวน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนเพิ่มเติมหรือสั่งให้มีการไต่สวนเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นชอบด้วยกับรายงานการไต่สวนเบื้องต้นหรือสำนวน การไต่สวน รวมทั้งที่ไต่สวนเพิ่มเติมแล้ว ให้ถือว่ารายงานหรือสำนวนดังกล่าว เป็นสำนวนการไต่สวนของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเพื่อมีมติว่ากรณีมีมูลตามที่กล่าวหาหรือไม่ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีการประชุมตามมาตรา ๗๕ วรรคสอง

มาตรา ๕๓ นอกจากหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการตรวจสอบเบื้องต้นการไต่สวน และการไต่สวนเบื้องต้นตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้แล้วให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.

มีอำนาจออกระเบียบกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตรวจสอบเบื้องต้นการไต่สวน และการไต่สวนเบื้องต้นได้ แต่ต้องไม่เป็นการเพิ่มขั้นตอนที่ไม่จำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้น โดยอย่างน้อยต้องกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ และขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติหน้าที่แต่ละระดับให้ชัดเจน และมีระบบการติดตามตรวจสอบเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม

มาตรา ๕๔ ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับหรือยกเรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ขึ้นพิจารณา

(๑) เรื่องที่มีข้อกล่าวหาหรือประเด็นเกี่ยวกับเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันเป็นสาระสำคัญแก่คดี ซึ่งอาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เปลี่ยนแปลงไป

(๒) เรื่องที่เป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกันและศาลประทับฟ้องหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่คดีนั้นได้มีการถอนฟ้องหรือทั้งฟ้อง หรือเป็นกรณีที่ศาลยังมีคำวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดีคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะรับหรือยกคำกล่าวหานั้นขึ้นพิจารณาก็ได้

(๓) ผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาตาย เว้นแต่เป็นกรณีร้ายแรงผิดปกติ

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับหรือยกเรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ขึ้นพิจารณา เว้นแต่มีหลักฐานปรากฏชัดแจ้ง และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเป็นกรณีที่เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

(๑) เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินสิบปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหา

(๒) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีการดำเนินการต่อผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายอื่นเสร็จสิ้นและเป็นไปโดยชอบแล้ว และไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการดำเนินการนั้นไม่เที่ยงธรรม

(๓) ผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐหรือพ้นจากตำแหน่งที่ถูกกล่าวหาไปแล้วเกินห้าปี ในกรณีที่มีการพิจารณาเรื่องภายในกำหนดเวลา แม้จะพ้นกำหนดเวลาห้าปีแล้ว ก็ให้มีอำนาจดำเนินการต่อไปได้

มาตรา ๕๖ ห้ามมิให้กรรมการ กรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน ผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีเหตุดังต่อไปนี้ เข้าร่วมดำเนินการไต่สวน พิจารณาหรือวินิจฉัยคดี

(๑) รู้เห็นเหตุการณ์หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาในฐานะอื่นที่มีใช้ในฐานะกรรมการ กรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน ผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มาก่อน

(๒) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา

(๓) มีสาเหตุหรือเกี่ยวข้องกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(๔) เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(๕) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติหรือเป็นหุ้นส่วนหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

ในการดำเนินการในเรื่องใด กรรมการ กรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน ผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ใดมีเหตุตามวรรคหนึ่งในเรื่องนั้น ให้ผู้นั้นแจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายโดยเร็ว และระหว่างนั้นห้ามมิให้บุคคลดังกล่าวยุ่งเกี่ยวกับการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้นจนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายจะวินิจฉัย ซึ่งต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านกรรมการ กรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน ผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมาย ซึ่งมีเหตุตามวรรคหนึ่งก็ได้ โดยยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ปรากฏเหตุดังกล่าว เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ในระหว่างที่รอการวินิจฉัย ให้กรรมการ กรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน ผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งถูกคัดค้านระงับการปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อน

การยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคัดค้าน และการแต่งตั้งหรือมอบหมายบุคคลตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ระยะเวลาดำเนินการ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

มาตรา ๕๗ ในระหว่างการไต่สวน หากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใด ๆ นอกจากถึงแก่ความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนเพื่อดำเนินคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แล้วแต่กรณี ต่อไปได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการอันเนื่องมาจากความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนในข้อกล่าวหาว่าร้ายวยผิดปกติต่อไปได้

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้สำนักงานแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ และให้เปิดเผยเหตุผลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป เว้นแต่เป็นกรณีการดำเนินการสอบสวนตามมาตรา ๘๘

มาตรา ๕๙ ในการกล่าวหาเจ้าพนักงานของรัฐบรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ยื่นคำกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือสำนักงาน

ภายใต้บังคับมาตรา ๕๕ การกล่าวหาเจ้าพนักงานของรัฐ ให้กล่าวหาในขณะที่ผู้ถูกร้องเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ หรือพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐไม่เกินห้าปี แต่ไม่ตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะยกคำกล่าวหาที่ได้มีการกล่าวหาไว้แล้วหรือกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยขึ้นไต่สวนได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐหรือพ้นจากตำแหน่งดังกล่าว แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่มีการยกคำกล่าวหาขึ้นพิจารณาหรือกรณีที่ยกเหตุอันควรสงสัยขึ้นไต่สวนภายในกำหนดเวลาตามวรรคสองแล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการกับเจ้าพนักงานของรัฐอื่นซึ่งเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในเรื่องนั้นได้ด้วย ไม่ว่าผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐหรือพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวแล้ว

มาตรา ๖๐ คำกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา

(๒) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกร้อง

(๓) ข้อกล่าวหาและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดตามข้อกล่าวหา พร้อมพยานหลักฐาน หรืออ้างพยานหลักฐาน

ผู้กล่าวหาจะเป็นผู้เสียหายหรือมิใช่ผู้เสียหายก็ได้

การกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง จะทำด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้ และจะส่งด้วยวิธีใด ๆ ที่จะทำให้คำกล่าวหาขึ้นถึงสำนักงานก็ได้ ในกรณีที่ทำด้วยวาจา ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานไต่สวนที่จะบันทึกรายละเอียดไว้ให้ครบถ้วนตามวรรคหนึ่ง

ให้สำนักงานจัดให้มีระบบในการจดแจ้งชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหาไว้ในทะเบียนที่รักษาไว้เป็นความลับ และไม่ว่ากรณีใดจะเปิดเผยทะเบียนดังกล่าวมิได้ และให้ลบชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหาออกจากหนังสือกล่าวหาขึ้น

หนังสือกล่าวหาที่ไม่ปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา ถ้ามีรายละเอียดตาม (๓) แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะปฏิเสธไม่รับไว้พิจารณาไม่ได้

การกล่าวหาบุคคลตามมาตรา นี้ ให้ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใดที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บัญญัติไว้เป็นความผิดด้วย

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าพนักงานของรัฐหรือบุคคลอื่นใดในข้อหาใด ๆ บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้พนักงานสอบสวนแสวงหาข้อเท็จจริง รวมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นแล้วส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องที่รับมาตามวรรคหนึ่งไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือแม้จะอยู่ในหน้าที่และอำนาจแต่เป็นเรื่องไม่ร้ายแรงที่เป็นการกล่าวหาเจ้าพนักงานของรัฐ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรมอบหมายให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการ ก็ให้ส่งเรื่องคืนพนักงานสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน โดยจะกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการให้พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดทำคู่มือแจกจ่ายให้พนักงานสอบสวนอย่างทั่วถึง เพื่อให้พนักงานสอบสวนทราบว่าเรื่องใดบ้างที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในกรณีที่มีเหตุจะต้องขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อให้ออกหมายจับบุคคลดังกล่าวได้ หรือในกรณีที่มิเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่จะจับโดยไม่มีหมายจับได้

ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจจับบุคคลดังกล่าวได้ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่จับบุคคลดังกล่าวไว้ ส่งตัวผู้ถูกจับพร้อมทั้งบันทึกการจับมายังพนักงานสอบสวนหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน โดยมีให้นับระยะเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ถูกจับจากที่จับมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวน รวมเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย ในกรณีที่ไม่จำเป็นต้องมีการควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจปล่อยตัวผู้ถูกจับไป โดยมีประกัน หรือไม่มีประกันก็ได้

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีการควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลออกหมายขังผู้ถูกจับไว้ได้ ตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับความผิดที่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษนั้น

มาตรา ๖๒ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงนามมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง ทั้งนี้ บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานดำเนินการส่งเรื่องที่ได้รับไว้ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเพื่อดำเนินการต่อไปภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สำนักงานได้รับเรื่อง

การเทียบตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะวางหลักเกณฑ์การดำเนินการไต่สวนและการชี้มูลของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐให้สอดคล้องกับการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ก็ได้

ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐดำเนินการตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๓ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นสมควร อาจส่งเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๒๘ (๒) และ (๔) ที่มีใช่ความผิดร้ายแรงให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปก็ได้

มาตรา ๖๔ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นว่าเรื่องที่มีการกล่าวหาเรื่องใดมิใช่เป็นความผิดร้ายแรง หรือกล่าวหาในเรื่องที่มีได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนของผู้ถูกร้องดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจก็ได้

มาตรา ๖๕ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้หน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔ แล้ว ให้หน่วยงานของรัฐนั้น ดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจของตน และรายงานผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการและภายในกำหนดระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

มาตรา ๖๖ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เห็นด้วยกับผลการดำเนินการตามรายงานตามมาตรา ๖๕ หรือมีกรณีเห็นว่าผู้ถูกร้องอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือการดำเนินการนั้นจะไม่เที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจเรียกสำนวนการไต่สวนหรือสอบสวนมาเพื่อดำเนินการได้ โดยจะดำเนินการไต่สวนใหม่ทั้งหมด หรือนำผลการไต่สวนหรือสอบสวนของหน่วยงานของรัฐนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนมาถือเป็นการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้

มาตรา ๖๗ ในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นจะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และต้องไม่ทำหรือจัดทำกรใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับหรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อจูงใจให้ผู้นั้นให้ถ้อยคำในเรื่องที่ไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น

ในการสอบปากคำพยานหรือผู้ให้ถ้อยคำ จะกระทำโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุซึ่งถ่ายทอดออกเป็นภาพหรือเสียงหรือโดยวิธีการอื่นใด ซึ่งพยานหรือผู้ให้ถ้อยคำนั้นได้ตรวจสอบถึงความถูกต้องของบันทึกการให้ปากคำนั้นแล้ว กรรมการหรือพนักงานไต่สวนอาจทำสำเนาข้อความดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสิ่งบันทึกอย่างอื่นก็ได้ ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย

เพื่อประโยชน์ในการไต่สวน คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจนำพยานหลักฐานที่ได้จากการไต่สวนหรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากต่างประเทศอันได้มาอย่างถูกต้องตามกฎหมายในคดีใดคดีหนึ่งมาใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบสำนวนการไต่สวนที่เกี่ยวข้องได้

มาตรา ๖๘ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้คณะกรรมการไต่สวนดำเนินการไต่สวนตามมาตรา ๕๑ หรือมอบหมายให้ผู้ไต่สวนเบื้องต้นดำเนินการไต่สวนเบื้องต้นเรื่องใดแล้ว ให้คณะกรรมการไต่สวนและผู้ไต่สวนเบื้องต้นมีหน้าที่และอำนาจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนเช่นเดียวกับคณะกรรมการ ป.ป.ช.

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่ปรากฏจากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นว่ามีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะมีการโอน ยักยอก แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สินที่ถูกกล่าวหา ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ เนื่องจากการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการดังนี้

(๑) ในกรณีที่ความผิดนั้นมีโทษทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมีหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้

(๒) ในกรณีที่เป็ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัด หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องคดีนั้น แต่ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราวมิได้เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งถอนการยึดหรืออายัดโดยพลัน รวมทั้งไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมีหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้ ทั้งนี้ ทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่บุคคลอื่นมีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และมีพฤติการณ์เป็นการถือครองแทนหรือถือกรรมสิทธิ์แทนด้วย ในกรณีเช่นนั้นผู้มีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิพิสูจน์ว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิได้เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ

มาตรา ๗๐ ในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการไต่สวนหรือกรรมการที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๕๐ วรรคเจ็ด เห็นว่า มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่ามีมูลความผิด ให้กรรมการหรือพนักงานไต่สวนแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรที่ผู้ถูกกล่าวหาจะมาชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ปากคำประกอบการชี้แจง

การแจ้งข้อกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดและแจ้งข้อกล่าวหาเท่าที่จะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจข้อกล่าวหาได้ดี และในกรณีที่เป็นกรกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติให้แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติ สถานที่ตั้งของทรัพย์สินชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครองหรือมีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินในขณะแจ้งข้อกล่าวหา ทั้งนี้เท่าที่ทำได้ด้วย พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิการคัดค้านตามมาตรา ๕๖

ในการแจ้งข้อกล่าวหาให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

มาตรา ๗๑ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีหลักฐานแสดงว่าตนไม่ได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ปากคำประกอบการชี้แจงได้ภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด แต่ต้องยื่นคำร้องขอก่อนที่จะมีการฟ้องคดีต่อศาล

การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงตามวรรคหนึ่ง ไม่มีผลกระทบต่อการไต่สวนที่ได้กระทำไปก่อนแล้ว

มาตรา ๗๒ ในการแจ้งข้อกล่าวหาตามมาตรา ๗๐ ให้กรรมการหรือพนักงานไต่สวนแจ้งพร้อมทั้งมอบบันทึกสรุปสาระสำคัญข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหา สรุปสาระสำคัญต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ และต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๗๓ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบไว้ด้วย

สรุปสาระสำคัญตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นการเปิดเผยชื่อ ตำแหน่ง ที่อยู่ของผู้กล่าวหา หรือพยาน หรือข้อมูลอื่นใดอันเป็นเหตุให้ทราบถึงตัวผู้กล่าวหาหรือพยาน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจข้อกล่าวหาได้ดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

มาตรา ๗๓ ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหา ให้ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธินำพยานความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจไม่เกินสามคนเข้าฟังในการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้

มาตรา ๗๔ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าพยานหลักฐานใดในสำนวนการไต่สวนซึ่งต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาสืบพยานในภายหลัง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีการสั่งให้สืบพยานหลักฐานนั้นไว้ทันทีได้ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๗๕ เมื่อดำเนินการไต่สวนเสร็จแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนเสนอประธานกรรมการ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา
- (๒) เรื่องที่ถูกกล่าวหา
- (๓) ข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการไต่สวน
- (๔) เหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย
- (๕) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง
- (๖) สรุปความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหา

ให้มีการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสำนวนการไต่สวนเพื่อมีมติโดยเร็ว ซึ่งต้องนำเสนอต่อที่ประชุมไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับสำนวนการไต่สวน เว้นแต่จะได้มีการนัดหมายให้มีการประชุมทุกวันอยู่แล้วและมีเรื่องอื่นค้างพิจารณาอยู่

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นด้วยโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนการไต่สวนตามลำดับที่ได้รับสำนวนนั้น แต่ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเรื่องใดกระทบถึงประโยชน์ของรัฐหรือประชาชนอย่างร้ายแรง จะหยิบยกขึ้นพิจารณาก่อนก็ได้

หมวด ๔

การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา ๙๐ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นตามมาตรา ๗๐ และเห็นว่าการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกล่าม้ายังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจเกิดความเสียหายให้แก่ทางราชการ หรือเป็นอุปสรรคในการไต่สวนต่อไป ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกล่าม้ายสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว ถ้าต่อมาผลการไต่สวนปรากฏว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกล่าม้ายทราบโดยเร็วเพื่อดำเนินการให้ผู้ถูกล่าม้ายกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งให้ผู้ถูกล่าม้ายนั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นเวลาหกเดือนหรือจนกว่าจะได้รับแจ้งผลการพิจารณาจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในหกเดือนนับแต่วันที่แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่พ้นกำหนดหกเดือนแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมิได้มีคำวินิจฉัย ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ถูกล่าม้ายกลับเข้าปฏิบัติงานต่อไป

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกล่าม้ายนั้น และมีอำนาจสั่งการตามวรรคสองได้

ความในมาตรานี้ไม่เป็นการตัดอำนาจของผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะดำเนินการตามอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลที่ใช้บังคับกับผู้ถูกล่าม้ายนั้น

ความในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ

มาตรา ๙๑ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วมีมติวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้ามีมูลความผิดทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวัน เพื่อให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อไป

(๒) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวัน เพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป

มาตรา ๙๒ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งสำนวนการไต่สวนให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งผู้ถูกกล่าวหาให้ไปรายงานตัวต่ออัยการสูงสุดตามวันเวลาที่กำหนด หากผู้ถูกกล่าวหาไม่ไปรายงานตัวตามกำหนด ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามมาตรา ๓๙ ต่อไป

ส่วนที่ ๑

การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา ๙๓ เมื่ออัยการสูงสุดได้รับสำนวนคดีอาญาตามมาตรา ๙๑ ให้อัยการสูงสุดพิจารณาเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับสำนวน

ให้นำความในมาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ และมาตรา ๘๖ มาใช้บังคับกับการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๙๔ เมื่อศาลที่มีเขตอำนาจพิพากษาในคดีที่อัยการสูงสุดเป็นโจทก์ตามสำนวนที่ได้รับจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ถ้าอัยการสูงสุดจะไม่อุทธรณ์หรือฎีกาให้อัยการสูงสุดหารือกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อน ในกรณีที่มีความเห็นต่างกันและไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้อัยการสูงสุดพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมและประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ และชี้แจงเหตุผลให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

เมื่ออัยการสูงสุดฟ้องคดีตามวรรคหนึ่งแล้ว จะถอนฟ้องมิได้ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมสมควรถอนฟ้อง

มาตรา ๙๕ ในการดำเนินคดีหากผู้ถูกกล่าวหาเป็นอัยการสูงสุดในขณะที่กระทำความผิดหรือขณะที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานกรรมการมีอำนาจฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเอง

มาตรา ๙๖ ในการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารและเป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลทหาร ให้อัยการสูงสุดเป็นอัยการทหารตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร หรือจะมอบหมายให้อัยการทหารเป็นผู้ฟ้องคดีแทนก็ได้

มาตรา ๙๗ ในการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้นำความในมาตรา ๙๑ (๑) มาตรา ๙๒ มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒

การดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา ๙๘ เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาได้รับสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๑ แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น พิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก โดยในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น แล้วแต่กรณี

กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารหลักฐานพร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ โดยเร็ว โดยให้ถือรายงานและเอกสารหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนหนึ่งของความเห็นเพื่อพิจารณาทางวินัยในสำนวนการสอบสวนด้วย และเมื่อดำเนินการได้ผลประการใดแล้ว ให้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบผลการพิจารณา

การดำเนินการทางวินัยตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาสั่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้รับแจ้งมติที่ได้ขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวนตามมาตรา ๙๙ วรรคสอง ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนหรือหลังที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติวินิจฉัยมูลความผิด เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๘ แล้ว แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการเพื่อดำเนินคดีอาญาต่อไป

สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหาผู้นั้น ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ในการส่งสำนวนการไต่สวนเพื่อดำเนินการทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือประธานกรรมการ อาจมอบหมายให้เลขาธิการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

มาตรา ๙๙ ในการพิจารณาลงโทษทางวินัยตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีพยานหลักฐานใหม่อันแสดงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้มีการกระทำความผิดตามที่กล่าวหาหรือกระทำความผิดในฐานความผิดที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหาให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน มีหนังสือพร้อมเอกสารและพยานหลักฐานถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมตินั้นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ในการพิจารณาทบทวนตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาพยานหลักฐานโดยละเอียด เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเป็นประการใด ให้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนทราบเพื่อดำเนินการต่อไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

มาตรา ๑๐๐ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนหรือผู้ใดไม่ดำเนินการตามมาตรา ๙๘ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจงใจปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อกฎหมายหรือกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา

ในกรณีตามวรรคหนึ่งหรือในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีและให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควร หรือในกรณีจำเป็น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะขอให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือคณะกรรมการอื่นซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารรัฐวิสาหกิจ หรือผู้แต่งตั้งกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี พิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไปก็ได้ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งความเห็นไปยังประธานกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานกรรมการอัยการแล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๐๑ ผู้ซึ่งถูกลงโทษตามมาตรา ๙๘ ที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกลงโทษโดยไม่ต้องอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น หรือจะดำเนินการอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้นก่อนก็ได้

ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองโดยมิได้ฟ้องคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ศาลปกครองแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสิทธิขอเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีด้วยได้

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน
พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๖ วรรคสอง (๒) มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๐ วรรคสอง มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๖ วรรคสองและวรรคสี่ มาตรา ๗๐ วรรคสาม มาตรา ๗๒ วรรคสอง มาตรา ๘๘ วรรคสาม และมาตรา ๑๖๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. ๒๕๖๑"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการกล่าวหา บุคคลตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการไต่สวน ข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๕๕

(๓) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการไต่สวน ข้อเท็จจริง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

(๔) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการไต่สวน ข้อเท็จจริง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๖

(๕) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการไต่สวน ข้อเท็จจริง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๐

(๖) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจรับ คำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"คำกล่าวหา" หมายความว่า ข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่เป็นการกล่าวหาเจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใดว่ามีพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหาหรือไม่ก็ตาม

"เรื่องกล่าวหา" หมายความว่า คำกล่าวหาที่สำนักงานรับไว้เพื่อดำเนินการตรวจสอบไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น และให้หมายความรวมถึงกรณีที่สำนักงานได้รับแจ้งจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษที่พนักงานสอบสวนได้ส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรื่องที่หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ได้ส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ รวมทั้งกรณีที่เลขาธิการ หรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายได้ดำเนินการใด ๆ เพื่อทราบข้อมูลหรือรายละเอียดก่อนที่จะนำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการยกเหตุอันควรสงสัย

"ตรวจสอบ" หมายความว่า การดำเนินการใด ๆ กับเรื่องกล่าวหาที่ทำให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อทราบข้อมูลหรือรายละเอียดก่อนนำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช.

"ไต่สวนเบื้องต้น" หมายความว่า การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นซึ่งกระทำโดยเลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวนอย่างน้อยหนึ่งคน และอาจมีพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยก็ได้ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

"ผู้ถูกร้อง" หมายความว่า เจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใดซึ่งถูกกล่าวหาหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าได้กระทำความผิดซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้หมายความรวมถึงตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังไม่ได้มีมติให้รับเรื่องกล่าวหาไว้ไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น

"ผู้ถูกกล่าวหา" หมายความว่า ผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ไม่ว่าจะในฐานะเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว

"พยาน" ให้หมายความรวมถึง บุคคลซึ่งเป็นผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เว้นแต่ข้อความในระเบียบนี้จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

"ผู้ไต่สวน" หมายความว่า กรรมการ ป.ป.ช. กรรมการไต่สวน เลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวน ซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ดำเนินการไต่สวน หรือไต่สวนเบื้องต้น

"คณะไต่สวนเบื้องต้น" หมายความว่า องค์คณะซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ดำเนินการไต่สวนเบื้องต้น ประกอบด้วยเลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไต่สวน และพนักงานไต่สวน

"หน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจป้องกันและปราบปรามการทุจริต" หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ พนักงานสอบสวน และให้หมายความรวมถึงผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกร้องหรือผู้ถูกกล่าวหา

ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้หรือการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นที่สิ้นสุด

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๖ ในกรณีที่ระเบียบนี้มีได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้เป็นการเฉพาะให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณามีมติเป็นประการใดแล้ว ก็ให้ดำเนินการให้เป็นไปตามมตินั้นต่อไป

ข้อ ๗ ห้ามมิให้กรรมการ ป.ป.ช. กรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน ผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีเหตุดังต่อไปนี้ เข้าร่วมดำเนินการตามระเบียบนี้

(๑) รู้เห็นเหตุการณ์หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาในฐานอื่นที่มีใช้ในฐานกรรมการ ป.ป.ช. กรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน ผู้ช่วยพนักงานไต่สวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มาก่อน

(๒) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา

(๓) มีสาเหตุหรือเกี่ยวข้องกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(๔) เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(๕) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานญาติหรือเป็นหุ้นส่วนหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

กรรมการ ป.ป.ช. กรรมการไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน ผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ใดซึ่งมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้นั้นมีบันทึกแจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งโดยเร็ว และระหว่างนั้นห้ามมิให้บุคคลดังกล่าวยุ่งเกี่ยวกับการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้นจนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งจะวินิจฉัย

ข้อ ๘ ห้ามมิให้กรรมการ ป.ป.ช. พนักงานเจ้าหน้าที่ และบุคคลซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างใด เผยแพร่ข้อมูลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ข้อมูลเฉพาะของบุคคล

(๒) ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดของพยาน หรือกระทำการใดอันจะทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลดังกล่าว เว้นแต่เป็นกรณีที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามที่ระเบียบนี้กำหนด

(๓) ข้อมูลรายงานและสำนวนการตรวจสอบ การสอบสวน การไต่สวน หรือการไต่สวนเบื้องต้น รวมทั้งบรรดาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ สอบสวน ไต่สวน หรือไต่สวนเบื้องต้นที่อยู่ระหว่างดำเนินการจนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะได้พิจารณาและมีมติในเรื่องดังกล่าวแล้ว

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการไต่สวน หรือไต่สวนเบื้องต้น ให้ผู้ไต่สวนหรือผู้ที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องตามระเบียบนี้ ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาและมีมติ เว้นแต่ระเบียบนี้จะกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๖ วรรคสอง เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย อาจเปิดเผยข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ในชั้นไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเพื่อให้สาธารณชนทราบ ทั้งนี้ การเปิดเผยดังกล่าวต้องไม่กระทบต่อรูปคดีหรือความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของบุคคล หรือความเที่ยงธรรม

ข้อ ๙ บรรดาเอกสารที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ไต่สวนจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการภายใน รวมทั้งบันทึกปากคำพยาน ผู้ถูกร้อง หรือผู้ถูกกล่าวหา ที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ไต่สวนได้จัดทำขึ้น ผู้ถูกร้อง ผู้ถูกกล่าวหา พยาน หรือบุคคลภายนอก ไม่อาจขอตรวจดูหรือคัดสำเนาเอกสารได้ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายจะอนุญาต

ข้อ ๑๐ คำกล่าวหา เรื่องกล่าวหา ความเห็น เอกสารหลักฐาน หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ไต่สวนจัดทำขึ้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีคำสั่งให้สำนักงานดำเนินการ หรือเก็บรักษาในรูปแบบและวิธีการใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้เอกสารก็ได้

ข้อ ๑๑ เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม เมื่อผู้ถูกร้อง ผู้ถูกกล่าวหา พยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมีคำร้องขอขยายระยะเวลา หรือเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายเห็นสมควร ให้มีอำนาจขยายระยะเวลาได้ตามความเหมาะสม เว้นแต่กฎหมายหรือระเบียบนี้จะกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

การนับระยะเวลาตามระเบียบนี้ ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อ ๑๒ ในการดำเนินการตรวจสอบ สอบสวน ไต่สวน หรือไต่สวนเบื้องต้นตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือตามที่ระเบียบนี้กำหนด นอกจากประธานกรรมการ ป.ป.ช. กรรมการ ป.ป.ช. กรรมการไต่สวน เลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวน และพนักงานไต่สวน ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว ให้มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และมีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง ด้วย

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่ระเบียบนี้มีได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสาร ให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือตามหลักฐานที่ปรากฏจากการตรวจสอบ สอบสวน ไต่สวน หรือไต่สวนเบื้องต้น ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยระเบียบนี้แล้ว

ข้อ ๑๔ ในการดำเนินการตามระเบียบนี้ให้ใช้ภาษาไทย แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องแปลภาษาไทย ทองถิ่นหรือภาษาถิ่นหรือภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย หรือต้องแปลภาษาไทย เป็นภาษาทองถิ่นหรือ ภาษาถิ่นหรือภาษาต่างประเทศให้ใช้ล่ามแปล

ในกรณีที่ยาน ผู้ถูกร้อง หรือผู้ถูกกล่าวหาไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทย หรือสามารถพูด หรือเข้าใจเฉพาะภาษาไทยทองถิ่นหรือภาษาถิ่น และไม่มีล่าม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดหาล่ามให้โดยมิชักช้า และมีให้ถือว่า การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเปิดเผยข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบนี้

เมื่อมีล่ามแปลบันทึกถ้อยคำ ล่ามต้องแปลให้ถูกต้องโดยสุจริตใจและจะไม่เพิ่มเติม หรือตัดทอนสิ่งที่แปล และให้ล่ามลงลายมือชื่อในคำแปลนั้น

ให้จ่ายค่าตอบแทน ค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักแก่ล่ามที่จัดหาให้ตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ผู้กล่าวหาถอนคำกล่าวหา คำร้อง คำร้องขอ หรือถึงแก่ความตายในระหว่าง การดำเนินการตามระเบียบนี้ ย่อมไม่เป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการไต่สวน คณะไต่สวนเบื้องต้น หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการ ตามระเบียบนี้ต่อไป

ข้อ ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้ และให้การบริหารงานคดีเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ ให้สำนักงานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแบบหนังสือหรือคำสั่ง

(๒) กำหนดเลขคดีและสารบบความตามระบบงานกระบวนการยุติธรรม โดยให้แยกสารบบ งานคดีออกจากระบบงานสารบรรณทั่วไป

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์การมอบหมาย การจ่าย การโอน การคืน หรือการจำหน่ายเรื่องกล่าวหา หรือสำนวนคดี รวมทั้งควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ เร่งรัดงานคดี

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติตามระเบียบ รวมทั้งคู่มือการปฏิบัติงาน

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจัดทำทะเบียนประวัติของผู้ถูกร้อง หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ถูกจับหรือควบคุมตัว

(๖) ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

ข้อ ๑๗ ให้เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายพิจารณามอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่หรือ พนักงานไต่สวนเพื่อดำเนินการตรวจสอบเรื่องกล่าวหา โดยจะมอบหมายเป็นการเฉพาะเรื่องหรือมอบหมาย เป็นการทั่วไป ทั้งนี้ การมอบหมายดังกล่าวอาจมอบหมายให้ดำเนินการเป็นคณะก็ได้ และให้คำนึงถึงความยากง่าย ของคดี จำนวนเรื่องที่รับผิดชอบ และระดับตำแหน่งของผู้ถูกร้องหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณา มอบหมายด้วย แต่ไม่ตัดอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะพิจารณามอบหมายเอง

ข้อ ๑๘^๑ การเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เสนอต่อผู้บังคับบัญชา และหัวหน้าพนักงานไต่สวนซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่ม รวมทั้งบุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งหรือมอบหมาย เพื่อพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจ

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้บุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย ผู้บังคับบัญชาและหัวหน้าพนักงานไต่สวนซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มตามวรรคหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจบังคับบัญชาและอำนาจในทางบริหารในการควบคุมกำกับดูแล ทำหน้าที่ตรวจสอบ แนะนำและกลั่นกรองงานเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และคณะไต่สวนเบื้องต้น เพื่อให้การดำเนินการกับเรื่องกล่าวหาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และให้ได้มาตรฐานของงานในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ เท่าที่ไม่กระทบต่อความเป็นอิสระในการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือคณะไต่สวนเบื้องต้นในการทำความเห็นหรือวินิจฉัยสำนวน

ในการเสนอเรื่องตามวรรคหนึ่ง หากเป็นการเสนอรายงานการตรวจสอบหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้น ให้ผู้บังคับบัญชาและหัวหน้าพนักงานไต่สวนซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่ม พิจารณาให้ความเห็นในประเด็นแห่งคดี เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในรายงานดังกล่าวด้วย

ให้สำนักงาน ป.ป.ช. จัดทำคู่มือและแบบในการปฏิบัติงานของงานในแต่ละด้าน เพื่อให้การตรวจสอบและไต่สวนเป็นไปตามมาตรฐานของงานในกระบวนการยุติธรรม

ข้อ ๑๘/๑^๒ เพื่อประโยชน์ในการควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบและติดตามคดี รวมทั้งแนะนำงานที่อยู่ในความรับผิดชอบและการกลั่นกรองเรื่องกล่าวหา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือคณะไต่สวนเบื้องต้น มีหน้าที่รายงานความคืบหน้าเป็นหนังสือเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเหนือขึ้นไปทราบ เป็นประจำทุกเดือน และหากผู้บังคับบัญชามีข้อเสนอแนะหรือข้อสั่งการอย่างใดก็ได้ดำเนินการเป็นลายลักษณ์อักษรและให้ชัดเจนเหตุไว้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ให้รวมติดไว้ในรายงานการตรวจสอบและรายงานการไต่สวนเบื้องต้นด้วย

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาให้ข้อเสนอแนะหรือข้อสั่งการในการตรวจสอบและไต่สวนเบื้องต้น ตามมาตรฐานของงานที่วางไว้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือคณะไต่สวนเบื้องต้นปฏิบัติตามข้อเสนอแนะหรือข้อสั่งการโดยเร็ว แต่หากไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะหรือข้อสั่งการดังกล่าว เนื่องจากจะกระทบกับความเป็นอิสระหรือมีเหตุผลอันสมควร ก็ให้ชัดเจนเหตุไว้

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับกับเรื่องการตรวจสอบหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติมด้วย

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบฯ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔

๒ เพิ่มเติมโดยระเบียบฯ ว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔

หมวด ๒

การยื่น การรับ การส่ง การมอบหมายเรื่องกล่าวหา การสอบสวนทางลับ

ส่วนที่ ๑

การยื่นและการรับ

ข้อ ๑๙ คำกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างน้อย ต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา

(๒) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกร้อง

(๓) ข้อกล่าวหาและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดตามข้อกล่าวหา พร้อมพยานหลักฐาน หรืออ้างพยานหลักฐาน หรือรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นหรือหนี้สินที่ลดลงผิดปกติในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติ

หนังสือกล่าวหาที่ไม่ปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา ถ้ามีรายละเอียดตาม (๓) แล้วพนักงาน เจ้าหน้าที่จะปฏิเสธไม่ดำเนินการตรวจสอบต่อไปไม่ได้

ข้อ ๒๐ ในการกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้กล่าวหาจะทำด้วยวาจาหรือทำเป็น หนังสือยื่นต่อหรือส่งมายังสำนักงาน สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด หรือยื่น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

กรณีผู้กล่าวหาได้กล่าวหาด้วยวาจา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกคำกล่าวหา และให้ผู้กล่าวหา ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน และในกรณีที่ผู้กล่าวหานำบุคคลอื่นซึ่งอ้างว่าเป็นพยานของตนมาด้วย พนักงาน เจ้าหน้าที่จะบันทึกถ้อยคำไว้เพื่อประกอบคำกล่าวหาด้วยก็ได้

กรณีที่สำนักงาน สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดได้รับ คำกล่าวหาตามวรรคหนึ่งแล้ว เห็นว่าคำกล่าวหาดังกล่าวไม่อยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบตามการจัดแบ่ง ส่วนงานภายในของสำนักงานให้ส่งคำกล่าวหาไปยังสำนักงาน หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดที่มี เขตอำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๒๑ เมื่อได้รับคำกล่าวหาตามข้อ ๒๐ ไว้แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ลงทะเบียนคำกล่าวหาและบันทึกข้อมูลลงในสารบบ

(๒) จัดแจ้งชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหาไว้ในทะเบียนสารบบการรักษาความลับ และ

(๓) ลบชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหาออกจากหนังสือหรือบันทึกปากคำ ตามวิธีการที่สำนักงาน กำหนดไม่ว่ากรณีใดจะเปิดเผยทะเบียนสารบบตาม (๒) มิได้

ให้นำความในวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และวรรคสอง มาใช้บังคับกับเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ได้รับแจ้งจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษที่พนักงานสอบสวนได้ส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งหนังสือหรือเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่หน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือสำนักงานด้วย

ข้อ ๒๒ เมื่อดำเนินการตามข้อ ๒๑ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจคำกล่าวหาว่าเป็นคำกล่าวหาที่ได้มีการกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้แล้วหรือไม่ หากเป็นคำกล่าวหาเดียวกันกับเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือหน่วยงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอเรื่องต่อผู้อำนวยการหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า เพื่อส่งคำกล่าวหานั้นไปรวมกับคำกล่าวหาเดิมเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ และหากพบว่าเป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว ให้ส่งคำกล่าวหาให้ผู้รับผิดชอบเรื่องเดิมพิจารณาต่อไป

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่คำกล่าวหาไม่ปรากฏชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกร้อง และไม่อาจพิจารณาได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นใครหรือดำรงตำแหน่งระดับใด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งไปยังผู้กล่าวหาเพื่อให้แจ้งรายละเอียดเพิ่มเติมตามคำกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลใดหรือตำแหน่งระดับใด โดยให้กำหนดระยะเวลาที่ผู้กล่าวหาจะต้องชี้แจงหรือให้รายละเอียดดังกล่าวภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันได้รับหนังสือดังกล่าว และเมื่อได้รับทราบรายละเอียดดังกล่าวให้ถือว่าสำนักงานได้รับคำกล่าวหา

ในกรณีที่พ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง แต่ผู้กล่าวหาไม่ประสงค์จะชี้แจง หรือให้รายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลหรือระดับตำแหน่งของผู้ถูกร้อง ผู้อำนวยการหรือผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปอาจมีคำสั่งไม่รับคำกล่าวหา โดยแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้กล่าวหาทราบ

ในกรณีที่ผู้กล่าวหาโต้แย้งผลการพิจารณา ให้นำเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ข้อ ๒๔ ภายใต้บังคับข้อ ๓๑ เมื่อได้ลงทะเบียนรับเรื่องกล่าวหาใดไว้ในสารบบแล้ว ให้พิจารณาเรื่องกล่าวหานั้นว่าสมควรส่งคืนหรือมอบหมายหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือสมควรรับไว้ดำเนินการเอง

ในกรณีที่เห็นสมควรส่งคืนหรือมอบหมายเรื่องกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการตามส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการส่งและการมอบหมาย แห่งหมวดนี้ ในกรณีที่เห็นสมควรรับเรื่องกล่าวหาไว้ดำเนินการเอง ให้ดำเนินการตามหมวด ๓ ว่าด้วยการตรวจสอบ หรือตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการใดส่วนตามหมวด ๔

ส่วนที่ ๒

การส่งและการมอบหมาย

ข้อ ๒๕ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าเรื่องกล่าวหาไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมาว่ากระทำความผิด หรือเป็นเรื่องที่มีใช้เป็นความผิดร้ายแรง ให้ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อส่งเรื่องหรือมอบหมายเรื่องกล่าวหา ตามข้อ ๒๖ ข้อ ๒๗ หรือข้อ ๒๘ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๖ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๖๑ พิจารณาเห็นว่าคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษเพื่อให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นใดนั้นไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณามีมติส่งเรื่องกล่าวหาคืนพนักงานสอบสวน

ข้อ ๒๗ ในกรณีที่เรื่องกล่าวหาใดมิได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนของผู้ถูกร้องดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจก็ได้

ข้อ ๒๘ ในกรณีที่เรื่องกล่าวหาใดสมควรมอบหมายหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจป้องกันและปราบปรามการทุจริตรับไปดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณามีมติภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) มอบหมายคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ในกรณีที่เห็นว่าผู้ถูกร้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมา หรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช้เป็นความผิดร้ายแรง ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๒

(๒) มอบหมายพนักงานสอบสวน ในกรณีที่เห็นว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๒๘ (๒) และ (๔) ที่มีใช้ความผิดร้ายแรง ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๓

(๓) มอบหมายผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนของผู้ถูกร้องดำเนินการทางวินัย ในกรณีที่เรื่องกล่าวหาที่มีใช้เป็นความผิดร้ายแรง ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๔

การมอบหมายเรื่องกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการมอบหมายเรื่องกล่าวหาว่าเจ้าพนักงานของรัฐร้ายผิดปกติ

ข้อ ๒๙ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ส่งคืน หรือส่งเรื่อง หรือมอบหมายหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามข้อ ๒๖ ข้อ ๒๗ หรือข้อ ๒๘ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการส่งเรื่องภายในกรอบระยะเวลาตามข้อ ๓๐ โดยเร็ว แต่ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการตรวจสอบเรื่องกล่าวหาใด ให้ดำเนินการตามหมวด ๓ ว่าด้วยการตรวจสอบ ต่อไป

ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ในภายหลังว่า เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ส่งคืนหรือมอบหมายตามวรรคหนึ่ง เป็นเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งสูงกว่า อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่า หรือเป็นเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง หรือเป็นเรื่องสำคัญ ที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวาง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจเรียกเรื่องกล่าวหาและเอกสารที่เกี่ยวข้องมา เพื่อดำเนินการต่อไปตามระเบียบนี้ได้

ข้อ ๓๐ การส่งคืน หรือส่งเรื่อง หรือมอบหมายเรื่องกล่าวหาตามข้อ ๒๖ ข้อ ๒๗ หรือข้อ ๒๘ ให้ดำเนินการภายในกรอบระยะเวลาตามมาตรา ๖๑ หรือมาตรา ๖๒ หรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ แล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๓

การสอบสวนทางลับ

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือสำนักงานได้รับแจ้งว่าการจัดทำโครงการหรือ อนุมัติหรือการจัดสรรเงินงบประมาณ มีพฤติการณ์แห่งการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานไต่สวนลงทะเลียนรับแจ้งไว้ใน สารบบและทำความเข้าใจเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาสั่งการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควร

การลงทะเลียนตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงกรณีเมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติยกเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับพฤติการณ์ดังกล่าวขึ้นพิจารณาโดยให้นำความในข้อ ๒๑ มาใช้บังคับกับการลงทะเลียนรับแจ้งโดยอนุโลม และไม่ว่าในกรณีใดผู้ใดจะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้แจ้งมิได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุมัติให้ดำเนินการสอบสวนทางลับเกี่ยวกับการกระทำที่ ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้นำความในหมวด ๓ การตรวจสอบ มาใช้บังคับกับการสอบสวนโดยอนุโลม

ข้อ ๓๒ เมื่อสอบสวนทางลับตามข้อ ๓๑ แล้วเห็นว่าเรื่องกล่าวหาไม่มูล ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว รวมทั้งหากมีกรณีที่ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบ ใช้เงินคืนพร้อมดอกเบี้ยให้เสนอความเห็นประกอบการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญด้วย

กรณีเห็นว่าไม่มีมูล ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อยุติการสอบสวน

ตามวรรคหนึ่ง หากปรากฏพฤติการณ์แห่งการกระทำผิดซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในส่วนอื่นด้วย ให้ดำเนินการไต่สวนไปตามระเบียบนี้ต่อไป

หมวด ๓

การตรวจสอบ

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่ได้รับเรื่องกล่าวหาไว้แล้วหรือกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติมอบหมายให้ตรวจสอบเรื่องกล่าวหา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบว่าเรื่องกล่าวหาอันมีข้อมูลหรือรายละเอียดเพียงพอที่จะรับไว้ดำเนินการต่อไป หรือความผิดที่กล่าวหาอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นเรื่องที่ห้ามไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ (๑) หรือไม่ แล้วให้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาตามข้อ ๔๕

ในการดำเนินการตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเพื่อทราบรายละเอียดตามเรื่องกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลใด มีตำแหน่งหน้าที่ใด พ้นจากตำแหน่งแล้วหรือไม่ มีข้อกล่าวหาและพฤติการณ์ในการกระทำความผิดเป็นประการใด มีพยานหลักฐานใด หรือบุคคลใดร่วมหรือสนับสนุนกระทำความผิด โดยอาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมตามคำกล่าวหาจากผู้กล่าวหา
- (๒) บันทึกถ้อยคำบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (๓) ขอทราบข้อเท็จจริงหรือขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานของรัฐ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการเงิน หน่วยงานเอกชนหรือองค์กร หรือจากบุคคลใด ๆ มาประกอบการพิจารณา
- (๔) ตรวจสอบสถานที่หรือท้องที่ที่เกิดเหตุหรือที่เกี่ยวข้องกับประเด็นตามคำกล่าวหาและดำเนินการทั้งหลายที่เป็นประโยชน์ต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน
- (๕) ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการไต่สวนต่อไป

กรณีมีความจำเป็นเพื่อให้พฤติการณ์แห่งการกระทำตามข้อกล่าวหาชัดเจนยิ่งขึ้น จะสอบปากคำผู้ถูกร้องหรือบุคคลใดซึ่งอาจถูกสั่งให้ไต่สวนไว้ในฐานะผู้ให้ถ้อยคำด้วยก็ได้ ทั้งนี้ การสอบปากคำให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบถึงการเป็นผู้ถูกร้องตามเรื่องกล่าวหาด้วย

กรณีจำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลในต่างประเทศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำความเห็นเสนอเลขาธิการเพื่อพิจารณาขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลใด ๆ ในต่างประเทศเพื่อขอทราบข้อเท็จจริงหรือขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือขอความร่วมมือจากกระทรวงการต่างประเทศหรือเอกอัครราชทูตหรือกงสุลของประเทศไทยหรือเจ้าพนักงานของรัฐบาลไทยในต่างประเทศให้ตรวจสอบข้อมูลแทน

ในการตรวจสอบตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หากมีกรณีที่ต้องดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) และ (๓) ให้เลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไต่สวนซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหรือกำกับดูแลมีอำนาจลงนาม ทั้งนี้ การมอบหมายให้หัวหน้าพนักงานไต่สวนมีหน้าที่กำกับดูแลให้เป็นไปตามที่สำนักงานกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการติดตามและกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ หากการดำเนินการตรวจสอบไม่แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ตั้งทะเบียนรับเรื่องกล่าวหา ให้ขอขยายระยะเวลาต่อผู้อำนวยการ ในการนี้ผู้อำนวยการมีอำนาจขยายระยะเวลาได้ไม่เกินเก้าสิบวัน หากเกินกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้เสนอต่อกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลหรือคณะบุคคล ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย เพื่อขยายระยะเวลาได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินเก้าสิบวัน ทั้งนี้ หากขยายระยะเวลาทั้งสามครั้งแล้วยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ให้เสนอเหตุผลและความจำเป็นต่อ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณามีมติตามที่เห็นสมควรต่อไป เว้นแต่เป็นเรื่องที่ต้องตรวจสอบข้อมูล หรือรายละเอียดหรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ

ข้อ ๓๔ กรณีมีการกล่าวหาว่าร้ายวญผิดปกติ ให้พิจารณาถึงพฤติการณ์หรือรายละเอียด เกี่ยวกับที่มาของทรัพย์สินตามที่กล่าวหา สถานที่ตั้งของทรัพย์สิน ชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครองหรือมีชื่อเป็น เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่กล่าวหาว่าเพียงพอที่จะดำเนินการตรวจสอบต่อไปหรือไม่ หากพิจารณาแล้ว เห็นว่ามีรายละเอียดไม่เพียงพอที่จะดำเนินการต่อไป ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามข้อ ๔๕ เพื่อพิจารณา ไม่รับเรื่องกล่าวหาไว้ดำเนินการ

ในการตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง หากเป็นกรณีที่ถูกร้องเป็นผู้ซึ่งได้ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้แล้ว ให้นำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้น มาประกอบการพิจารณาด้วย

ข้อ ๓๕ กรณีเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่าง ประเทศหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๓ มาตรา ๑๗๔ มาตรา ๑๗๕ หรือมาตรา ๑๗๖ หากตรวจสอบแล้วเห็นว่าเรื่องกล่าวหาอันมีข้อมูลหรือรายละเอียดเพียงพอที่จะดำเนินการต่อไปได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าสมควรส่งเรื่องให้หน่วยงานต่างประเทศ ที่มีหน้าที่และอำนาจรับไปดำเนินการตามกฎหมายของประเทศนั้นหรือไม่ หรือสมควรที่จะรับไว้ดำเนินการ ไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเอง

กรณีที่ผู้ประสานงานกลางส่งคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา เพื่อให้ดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๓ มาตรา ๑๗๔ มาตรา ๑๗๕ มาตรา ๑๗๖ หรือมาตรา ๑๗๗ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าจะรับ ไว้ดำเนินการไต่สวนหรือดำเนินการอื่นตามที่ได้รับการร้องขอหรือไม่

ข้อ ๓๖ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ขอทราบข้อเท็จจริงหรือขอเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมจาก ผู้กล่าวหาแล้ว แต่ไม่ปรากฏว่าผู้กล่าวหาให้ข้อมูลหรือรายละเอียดของข้อกล่าวหาและพฤติการณ์แห่งการกระทำผิด ตามคำกล่าวหาเพียงพอที่จะดำเนินการตรวจสอบต่อไปได้ หรือกรณีที่คำกล่าวหาไม่ได้ระบุชื่อและที่อยู่ของ ผู้กล่าวหาไว้ และไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการต่อไปได้ ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อมีมติหรือคำสั่งไม่รับคำกล่าวหา ไว้พิจารณา

ข้อ ๓๗ กรณีมีหมายเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ให้จัดทำเป็นหนังสือซึ่งอย่างน้อยต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

- (๑) สถานที่ที่ออกหมาย
- (๒) วันเดือนปีที่ออกหมายเรียก
- (๓) ชื่อและที่อยู่ของบุคคลที่ออกหมายเรียกให้มา
- (๔) เหตุที่ต้องเรียกบุคคลนั้นมา
- (๕) สถานที่ วันเดือนปี และเวลาที่จะให้ผู้นั้นไปถึง
- (๖) ลายมือชื่อของผู้ใช้อำนาจออกหมายเรียก หรือลายมือชื่อและตำแหน่งผู้ออกหมาย

ในกรณีที่ผู้ถูกร้องหรือพยานมีความประสงค์หรือสมัครใจที่จะให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่จำเป็นต้องออกหมายเรียกก็ได้

ในกรณีที่บุคคลใดไม่มาให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหมายเรียกไปยังผู้นั้นอีกครั้งหนึ่ง หากผู้นั้นไม่มาให้ถ้อยคำโดยไม่มีเหตุอันสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่อาจทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาให้ดำเนินการกับบุคคลดังกล่าวตามมาตรา ๑๗๘ หรือสั่งการตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๘ ในการสอบปากคำ ห้ามมิให้พยานหรือผู้ถูกร้อง บันทึกเสียง ภาพ หรือภาพและเสียง หรือกระทำด้วยวิธีการใดในลักษณะทำนองเดียวกัน และห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่นั้นด้วย เว้นแต่พนักงานเจ้าหน้าที่จะอนุญาตเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

ข้อ ๓๙ การสอบปากคำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้พยานทราบว่าพนักงานเจ้าหน้าที่มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา การให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่อาจเป็นความผิดตามกฎหมาย

ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำหรือจัดการใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรนทาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใด ๆ เพื่อจูงใจให้บุคคลให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่มีการกล่าวหา

ข้อ ๔๐ ในการสอบปากคำพยานอย่างน้อยต้องมีพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่น้อยกว่าสองคนร่วมในการดำเนินการซึ่งในจำนวนนั้นจะต้องมีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นพนักงานไต่สวนอย่างน้อยหนึ่งคนและให้บันทึกละเอียดซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบที่สำนักงานกำหนด

เมื่อได้บันทึกละเอียดเสร็จแล้วให้พยานอ่านบันทึกละเอียดเอง เว้นแต่บุคคลดังกล่าวไม่ยอมอ่านหรือไม่สามารถอ่านเองได้ ให้อ่านให้ฟังแล้วให้บุคคลนั้นและผู้บันทึกละเอียดลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หากมีผู้ร่วมให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ก็ให้บุคคลนั้นลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานด้วย และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้บันทึกละเอียดลงลายมือชื่อรับรองไว้ในบันทึกละเอียดนั้น ถ้าบันทึกละเอียดมีหลายหน้าให้ผู้บันทึกละเอียดซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างน้อยหนึ่งคนกับพยานลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า

ในการบันทึกถ้อยคำ ห้ามมิให้ชุดลบหรือบันทึกข้อความทับ ถ้าจะต้องแก้ไขข้อความที่ได้บันทึกไว้แล้วให้ใช้วิธีขีดฆ่าหรือตอกเติม และให้พนักงานเจ้าหน้าที่อย่างน้อยหนึ่งคนกับพยานลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่งที่ขีดฆ่าหรือตอกเติม

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งไม่ยอมอ่านบันทึกถ้อยคำหรือไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกเหตุแห่งการไม่ยอมอ่านบันทึกถ้อยคำหรือไม่ลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้น ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการสอบปากคำอาชกรกระทำโดยวิธีประชุมทางจอภาพก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ข้อ ๔๑ การนำเอกสารมาใช้เป็นพยานหลักฐานให้ใช้ต้นฉบับ แต่ถ้าไม่อาจนำต้นฉบับมาได้ จะใช้สำเนาเอกสารที่ผู้ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบรับรองว่าเป็นสำเนาที่ถูกต้องก็ได้

ถ้าหาต้นฉบับเอกสารไม่ได้เพราะสูญหาย หรือน่าเชื่อว่าถูกทำลาย หรือโดยเหตุประการอื่น จะนำสำเนาเอกสารหรือพยานบุคคลมาสืบแทนก็ได้

ในกรณีที่นำพยานวัตถุมาไม่ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไปตรวจจดยางงานยังสถานที่ที่พยานวัตถุอยู่นั้นอยู่ตามเวลาและวิธีซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรตามลักษณะแห่งพยานวัตถุนั้น

ข้อ ๔๒ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจะส่งประเด็นที่เป็นสิ่งเล็กน้อยไปให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบแทน โดยวิธีการสอบปากคำหรือตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหา หรือดำเนินการอื่นใดที่ไม่ใช่สาระสำคัญ โดยได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการ หรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายที่มีหน้าที่และอำนาจบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลในเรื่องดังกล่าว

ข้อ ๔๓ ในกรณีที่ดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลใด และมีความจำเป็นต้องได้ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงินของบุคคลนั้นหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอข้อมูลไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อมาประกอบการพิจารณา

ข้อ ๔๔ ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ระหว่างการตรวจสอบแล้วพบว่าเรื่องกล่าวหาไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ถูกร้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนวยการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมากรณีมีการกล่าวหาว่ากระทำความผิด หรือเป็นเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง ให้นำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา เพื่อดำเนินการตามส่วนที่ ๒ ว่าด้วยการส่งและมอบหมาย ต่อไป

ข้อ ๔๕ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตรวจสอบแล้วเสร็จ ให้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณา ดังนี้

(๑) เรื่องกล่าวหาใดมีข้อมูลหรือรายละเอียดไม่เพียงพอที่จะดำเนินการต่อไป หรือความผิดที่กล่าวหา นั้นไม่ได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นเรื่องที่ห้ามไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ (๑) ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาไม่รับเรื่องกล่าวหาไว้พิจารณา

(๒) เรื่องกล่าวหาใดมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอต่อการไต่สวนต่อไป ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อมีมติให้ดำเนินการตามหมวด ๔ ว่าด้วยการไต่สวน

ในการพิจารณาตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมีมติให้ดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมหรือให้ดำเนินการอื่นใดตามที่เห็นสมควรก็ได้

ข้อ ๔๖ ในการพิจารณาตามข้อ ๔๕ (๑) คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้กรรมการ ป.ป.ช. คนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้พิจารณาและมีคำสั่งแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ ทั้งนี้ การมอบหมายให้พิจารณาและมีคำสั่งแทนในเรื่องใด ลักษณะใด ให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กรณีที่กรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่ง มีคำสั่งไม่รับเรื่องไว้พิจารณา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้กล่าวหาทราบ หากผู้กล่าวหาไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าวอาจมีหนังสือขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวนคำสั่งนั้นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ในกรณีที่กรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นควรส่งคืน หรือส่งเรื่อง หรือมอบหมายให้หน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาต่อไป

หมวด ๔

การไต่สวน

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

ข้อ ๔๗ การดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น ให้ดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อผู้ถูกกล่าวหา

การไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะไต่สวน

(๒) คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวน ซึ่งประกอบด้วยกรรมการ ป.ป.ช. ไม่น้อยกว่าสองคน และบุคคลอื่นเป็นคณะกรรมการไต่สวน

(๓) คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายเลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวนเป็นคณะไต่สวนเบื้องต้น

การแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นกรรมการในคณะกรรมการไต่สวนตาม (๒) คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจแต่งตั้งจากหัวหน้าพนักงานไต่สวนหรือผู้ทรงคุณวุฒิตามความเหมาะสมกับเรื่องที่ไต่สวนก็ได้

ในการเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อมีมติให้ไต่สวนเรื่องกล่าวหาใดตามวรรคสอง ให้คำนึงถึงความสำคัญ ความร้ายแรงของเรื่องกล่าวหา รวมทั้งระดับตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา

ในการดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นให้บุคคลตามวรรคสองมีหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแต่งตั้งหรือมอบหมาย แล้วแต่กรณี

ข้อ ๔๘ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเรื่องใดให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาไม่เกินสองปี นับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน โดยให้คำนึงถึงความรวดเร็ว ความยากง่ายของการไต่สวนและอายุความของการดำเนินการในเรื่องนั้น โดยจะระบุระยะเวลาของการไต่สวนข้อกล่าวหาแต่ละประเภทที่แตกต่างกันก็ได้ เว้นแต่กฎหมายหรือระเบียบนี้จะกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจขยายระยะเวลาออกไปตามที่จำเป็นได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกินสามปี เว้นแต่เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศ หรือขอให้หน่วยงานของต่างประเทศดำเนินการไต่สวนให้หรือขอรับเอกสารหลักฐานจากต่างประเทศ จะขยายระยะเวลาออกเท่าที่จำเป็นก็ได้

ภายใต้กำหนดอายุความ เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงมีหน้าที่และอำนาจที่จะดำเนินการไต่สวน และมีความเห็น หรือวินิจฉัย หรือดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ข้อ ๔๙ ในกรณีมีเหตุอันสมควรหรือเหตุจำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจแต่งตั้งหรือมอบหมาย หรือปรับเปลี่ยน หรือแต่งตั้งบุคคลเพิ่ม เพื่อเป็นกรรมการไต่สวน หรือหัวหน้าพนักงานไต่สวน หรือพนักงานไต่สวน ตามข้อ ๔๗ (๒) หรือ (๓) แล้วแต่กรณี ก็ได้

ข้อ ๕๐ การไต่สวนในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนเอง ให้นำความในหมวด ๔ ส่วนที่ ๒ ส่วนที่ ๓ ส่วนที่ ๔ และส่วนที่ ๕ มาใช้บังคับกับการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยอนุโลม ทั้งนี้ การประชุมและการลงมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการนั้น

ส่วนที่ ๒

การแต่งตั้งและการมอบหมาย

ข้อ ๕๑ การเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวน ตามข้อ ๔๗ วรรคสอง (๒) ให้เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายเสนอรายชื่อของบุคคลที่สมควรได้รับแต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการ กรรมการ กรรมการและเลขานุการ และอาจมีกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ กรรมการและเลขานุการ และกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการดังกล่าวให้แต่งตั้งจากหัวหน้าพนักงานไต่สวน

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนแล้ว ให้จัดทำคำสั่งแต่งตั้งเสนอ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย เพื่อลงนาม

ให้คณะกรรมการไต่สวนดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จและจัดทำสำนวนการไต่สวนเสนอ คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย

ภายใต้ระยะเวลาตามมาตรา ๔๘ ในกรณีที่ไม่อาจดำเนินการไต่สวนตามระยะเวลาที่กำหนด ในวรรคสาม ให้คณะกรรมการไต่สวนแจ้งอุปสรรคและปัญหาในการดำเนินการ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข ปัญหา และระยะเวลาดำเนินการ เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสั่งขยายระยะเวลา โดยให้ขยายระยะเวลา ได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินหกสิบวัน

ในการไต่สวน ให้คณะกรรมการไต่สวนมีอำนาจตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) และ (๓) ด้วย

ข้อ ๕๒ ให้คณะกรรมการไต่สวนจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาและกำหนดแนวทางการไต่สวน รวมทั้งมอบหมายกรรมการไต่สวน กรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการไต่สวน และกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการไต่สวน เพื่อทำหน้าที่แทนคณะกรรมการไต่สวน ทั้งนี้ ให้นำระเบียบเกี่ยวกับการประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ระเบียบนี้จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ในการประชุมของคณะกรรมการไต่สวนเพื่อพิจารณามีมติวินิจฉัยชี้ขาดประเด็นแห่งคดีหรือให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับเรื่องสำคัญต้องมีกรรมการไต่สวนเข้าร่วมประชุมพิจารณาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการไต่สวนทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ระเบียบนี้จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

การลงมติของคณะกรรมการไต่สวนให้ถือเสียงข้างมาก โดยกรรมการไต่สวนคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๕๓ คณะกรรมการไต่สวนมีอำนาจแต่งตั้งหัวหน้าพนักงานไต่สวนหรือพนักงานไต่สวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ช่วยเหลือคณะกรรมการไต่สวนในการดำเนินการตามหน้าที่ รวมทั้งให้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ได้รับมอบหมายได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับฐานะ ระดับตำแหน่ง และการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานตามสมควร

ในกรณีมีความจำเป็นต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการไต่สวน ให้คณะกรรมการไต่สวนมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวที่ไม่มีลักษณะตามมาตรา ๕๖ ให้เป็นที่ปรึกษา หรือเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒินั้นเป็นกรรมการในคณะกรรมการไต่สวนได้

ข้อ ๕๔ การเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อมีมติมอบหมายคณะไต่สวนเบื้องต้น ตามข้อ ๔๗วรรคสอง (๓) ให้เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายเสนอรายชื่อเลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไต่สวนเป็นหัวหน้าพนักงานไต่สวนอย่างน้อยหนึ่งคนร่วมเป็นคณะ และอาจเสนอรายชื่อผู้ช่วยพนักงานไต่สวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความเหมาะสมกับฐานะ ระดับของตำแหน่งและการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาด้วย

การไต่สวนเบื้องต้น ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จและจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย

ภายใต้ระยะเวลาตามมาตรา ๔๘ ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินการไต่สวนเบื้องต้นตามระยะเวลาที่กำหนดในวรรคสอง ให้คณะไต่สวนเบื้องต้นแจ้งอุปสรรคและปัญหาในการดำเนินการพร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและระยะเวลาดำเนินการ เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสั่งขยายระยะเวลา โดยให้ขยายระยะเวลาได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินหกสิบวัน ในการนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล เป็นผู้ที่มีอำนาจขยายระยะเวลาแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้

การไต่สวนเบื้องต้น ให้เลขาธิการและหัวหน้าพนักงานไต่สวนมีอำนาจตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) และ (๓)

ในการลงมติของคณะไต่สวนเบื้องต้น ให้นำความในข้อ ๕๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการไต่สวนเบื้องต้นให้เกิดความรอบคอบและเป็นธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้กรรมการ ป.ป.ช. แต่ละคนกำกับดูแลการไต่สวนเบื้องต้นในแต่ละด้านตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดก็ได้

ข้อ ๕๕ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้คณะกรรมการไต่สวนดำเนินการไต่สวนหรือมอบหมายให้คณะไต่สวนเบื้องต้นดำเนินการไต่สวนเบื้องต้นเรื่องใดแล้ว ให้คณะกรรมการไต่สวนและคณะไต่สวนเบื้องต้นมีหน้าที่และอำนาจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนเช่นเดียวกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๖๘ เว้นแต่ระเบียบนี้จะกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

ข้อ ๕๖ เพื่อให้การไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นผู้พิจารณาลงนามในหนังสือหรือคำสั่ง

(๑) ประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ผู้รับผิดชอบสำนวน กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนเอง

(๒) ประธานกรรมการไต่สวน หรือกรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการไต่สวน กรณีแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวน

(๓) เลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไต่สวน กรณีมอบหมายคณะไต่สวนเบื้องต้น

ให้บุคคลตามวรรคหนึ่ง มีอำนาจพิจารณาคำร้องหรือคำขอของผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา พยาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย เว้นแต่เป็นการพิจารณาเพื่อมีมติชี้ขาดประเด็นแห่งคดีหรือการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับเรื่องสำคัญ หรือเห็นสมควรนำเสนอต่อที่ประชุม เว้นแต่ระเบียบนี้จะกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

ส่วนที่ ๓

การคัดค้าน และการพิจารณาคำคัดค้าน

ข้อ ๕๗ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านผู้ไต่สวน หรือผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมาย ซึ่งมีเหตุตามข้อ ๗ วรรคหนึ่ง ก็ให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ปรากฏเหตุดังกล่าวเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ในระหว่างที่รอการวินิจฉัย ให้ผู้ไต่สวน หรือผู้ช่วยพนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งถูกคัดค้านระงับการปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อนจนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย จะวินิจฉัย

ในกรณีที่มีการปรับเปลี่ยนผู้ไต่สวนหรือบุคคลตามวรรคหนึ่ง ภายหลังที่ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว ให้แจ้งรายชื่อบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายดังกล่าวให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งแจ้งสิทธิในการคัดค้าน

ข้อ ๕๘ ในการพิจารณาคำคัดค้าน ให้นำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาวินิจฉัย เว้นแต่เป็นกรณีที่คัดค้านบุคคลในคณะไต่สวนเบื้องต้น ให้นำเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย ซึ่งต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ข้อ ๕๙ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลได้พิจารณาหนังสือคัดค้านหรือบันทึกแจ้งเหตุที่อาจถูกคัดค้านแล้ว ให้มีมติหรือคำสั่ง ดังนี้

(๑) ยกคำคัดค้าน ในกรณีที่เห็นว่าคำคัดค้านมิได้เป็นไปตามข้อ ๗ วรรคหนึ่ง

(๒) ให้ผู้ที่ถูกคัดค้านพ้นจากการแต่งตั้งหรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องนั้น ๆ ในกรณีที่คำคัดค้านนั้นฟังขึ้น หรือเป็นกรณีที่เห็นว่าหากให้ผู้ถูกคัดค้านปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจทำให้เสียประโยชน์แห่งความยุติธรรมหรือการไต่สวนอาจไม่ได้ข้อเท็จจริงที่ชัดเจน

ข้อ ๖๐ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล มีมติหรือคำสั่ง ให้บุคคลใดพ้นจากการแต่งตั้งหรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องกล่าวหาใด เนื่องจากอาศัยเหตุตามข้อ ๗ หรือกรณีมีเหตุจำเป็นอันสมควรประการอื่น ถ้าการพ้นจากการแต่งตั้งหรือมอบหมาย หรือการหยุดปฏิบัติหน้าที่นั้นมิได้กระทบต่อสาระสำคัญหรือองค์ประกอบของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมาย หรือความเหมาะสมกับฐานะ ระดับของตำแหน่ง และการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไม่แต่งตั้งหรือมอบหมายบุคคลอื่นให้ทำหน้าที่แทนก็ได้ โดยให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นประกอบด้วยบุคคลเท่าที่มีอยู่ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

ความในวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลใดซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายของตนตัวหรือลาออกจากการแต่งตั้งหรือมอบหมาย หรือพ้นจากราชการ หรือตายในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ไตสวนหรือไตสวนเบื้องต้นด้วยโดยอนุโลม

การพ้นจากการแต่งตั้งหรือมอบหมาย หรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง หรือการเปลี่ยนแปลงบุคคลผู้ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ไตสวนหรือไตสวนเบื้องต้น ย่อมไม่กระทบถึงการดำเนินการไตสวนหรือไตสวนเบื้องต้นที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

ข้อ ๖๑ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลพิจารณาคำคัดค้านเสร็จแล้ว ให้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้คัดค้านทราบ

กรณีผู้คัดค้านไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล อาจมีหนังสือขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวนคำสั่งนั้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ผลการพิจารณาคำคัดค้านของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ถือเป็นที่สุด

ส่วนที่ ๔

วิธีดำเนินการไตสวน

ข้อ ๖๒ ให้นำพยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการไตสวนหรือไตสวนเบื้องต้นตามหมวดนี้ด้วย โดยให้ถือว่าพยานหลักฐานที่ได้มาจากการดำเนินการดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการไตสวนหรือรายงานการไตสวนเบื้องต้น

ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบตามหมวด ๓ ว่าด้วยการตรวจสอบ มาใช้บังคับกับวิธีดำเนินการไตสวนหรือไตสวนเบื้องต้นในส่วนนี้โดยอนุโลม เว้นแต่ความในข้อ ๔๒ หรือความในส่วนนี้จะกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

ข้อ ๖๓ การสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานของคณะกรรมการไตสวน หรือคณะไตสวนเบื้องต้น ให้กระทำโดยกรรมการไตสวนอย่างน้อยสองคน หรือเลขาธิการ หรือหัวหน้าพนักงานไตสวนหรือพนักงานไตสวนหนึ่งคนและผู้ช่วยพนักงานไตสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อีกหนึ่งคน แล้วแต่กรณี

ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการไตสวนอาจมอบหมายให้หัวหน้าพนักงานไตสวนหรือพนักงานไตสวนร่วมกันไม่น้อยกว่าสองคนสอบปากคำพยาน รวมทั้งดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมายได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับฐานะ ระดับตำแหน่ง และการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานตามสมควร

ข้อ ๖๔ ในการสอบปากคำพยานจะกระทำโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุซึ่งถ่ายทอดออกเป็นภาพหรือเสียงหรือโดยวิธีการอื่นใด ซึ่งพยานนั้นได้ตรวจสอบถึงความถูกต้องของบันทึกการให้ปากคำนั้นแล้ว กรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานไตสวนอาจทำสำเนาข้อความดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสิ่งบันทึกอย่างอื่นก็ได้ ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เพื่อประโยชน์ในการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นอาจนำพยานหลักฐานที่ได้จากการไต่สวนหรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากต่างประเทศ อันได้มาอย่างถูกต้องตามกฎหมายในคดีใดคดีหนึ่งมาใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องได้

ข้อ ๖๕ ในการไต่สวนว่าผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นอาจเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.ให้นำบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อหน่วยงานอื่นตามมาตรา ๑๓๐ หรือสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามรายการและภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ไม่ว่าจะได้ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วหรือไม่ เพื่อนำมาพิจารณาเทียบเคียงกับทรัพย์สินที่มีอยู่ในขณะดำเนินการไต่สวน ประกอบกับรายได้และรายจ่ายและการเสียภาษีเงินได้ของผู้นั้น เพื่อพิจารณาตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๖๖ ในการไต่สวนหรือการไต่สวนเบื้องต้น หรือการรวบรวมพยานหลักฐานใด จะทำให้การไต่สวนหรือการไต่สวนเบื้องต้นล่าช้าโดยไม่จำเป็น หรือมิใช่พยานหลักฐานสำคัญในประเด็นแห่งคดี คณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้นจะงดเสียก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุอันไว้ในสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นด้วย

ข้อ ๖๗ ในกรณีที่คณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นว่าพยานหลักฐานใดในสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นซึ่งต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหาย หรือยากแก่การนำมาสืบพยานในภายหลัง ให้คณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้นทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีการสั่งให้สืบพยานหลักฐานนั้นไว้ทันทีได้ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ข้อ ๖๘ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๑๓๑ หรือมีกรณีจำเป็นต้องกันบุคคลไว้เป็นพยานตามมาตรา ๑๓๕ ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการนั้น

ข้อ ๖๙ ในกรณีที่ปรากฏจากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นว่ามีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะมีการโอน ยักยอก แปรสภาพ หรือชุกซ่อนทรัพย์สินที่ผู้ถูกกล่าวหา ได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ เนื่องจากการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยพลัน เพื่อพิจารณาและมีคำสั่งตามมาตรา ๖๙ ต่อไป

กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาไว้ชั่วคราว หากผู้ถูกกล่าวหายื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ โดยมีหรือไม่มีประกันหรือหลักประกัน หรือแสดงหลักฐานว่าทรัพย์สินนั้นมิได้เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้นตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน และพิสูจน์ทรัพย์สินตามคำร้องขอดังกล่าว โดยเร็ว แล้วทำความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ข้อ ๗๐ ในกรณีระหว่างไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น หากพบว่ามิใช่เจ้าพนักงานของรัฐหรือบุคคลอื่น ซึ่งเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์แก่ เจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อจงใจให้กระทำการหรือไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดในเรื่องที่อยู่ระหว่างการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น ให้คณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้น มีอำนาจดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นผู้นั้นต่อไปได้

ในกรณีที่บุคคลผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ให้คณะไต่สวนเบื้องต้นเสนอเรื่องต่อ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณามีมติให้ดำเนินการไต่สวนหรือดำเนินการตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๗๑ ในระหว่างไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น หากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากราชการเพราะเหตุใด ๆ นอกจากถึงแก่ความตาย ให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้น มีอำนาจดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น เพื่อดำเนินคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สิน ตกเป็นของแผ่นดิน แล้วแต่กรณี ต่อไปได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากราชการอันเนื่องจากความตาย ให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นมีอำนาจดำเนินการไต่สวนในข้อกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติ ต่อไปได้

การดำเนินการตามวรรคสอง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้นั้น ถึงแก่ความตาย

ข้อ ๗๒ ในการไต่สวน หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการไต่สวนเห็นว่า มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาว่ามีมูลความผิด ให้กรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ

ในการไต่สวนเบื้องต้น ให้คณะไต่สวนเบื้องต้นสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้ง ความเห็นเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล เพื่อพิจารณาให้แจ้งข้อกล่าวหาและ ให้พนักงานไต่สวนแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ในกรณีกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล เห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะแจ้งข้อกล่าวหา อาจมีคำสั่งให้คณะไต่สวนเบื้องต้นดำเนินการรวบรวม พยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ โดยให้ระบุประเด็นข้อไม่สมบูรณ์ที่จะให้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม ให้ครบถ้วนไว้ในคราวเดียวกันด้วย

ตามวรรคสอง หากคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นว่าพยานหลักฐานที่รวบรวมเพิ่มเติมเพียงพอที่จะ
แจ้งข้อกล่าวหา หรือไม่อาจหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมต่อไปได้ แต่กรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับ
ดูแลเห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะแจ้งข้อกล่าวหาหรือเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้เสนอคณะกรรมการ
ป.ป.ช. พิจารณาว่าจะแจ้งข้อกล่าวหาหรือดำเนินการประการอื่นใดต่อไป

ข้อ ๗๓ การแจ้งข้อกล่าวหาตามข้อ ๗๒ ให้มีหนังสือเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบ โดยให้จัดส่ง
หนังสือเรียกดังกล่าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหา ที่ปรากฏตาม
หลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือที่อยู่ที่ปรากฏจากการไต่สวนหรือไต่สวน
เบื้องต้น ในกรณีที่ปรากฏภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วย
การทะเบียนราษฎร ก็ให้จัดส่งไปยังที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมาย
ว่าด้วยการทะเบียนราษฎรครั้งสุดท้าย และให้จัดแจ้งการดำเนินการดังกล่าวไว้ให้ปรากฏเป็นหลักฐานด้วย เว้นแต่
ผู้ถูกกล่าวหาปรากฏตัวต่อหน้าและเชื่อว่าเป็นผู้ถูกกล่าวหาจริง อาจแจ้งข้อกล่าวหาโดยไม่ต้องมีหนังสือ
เรียกก็ได้ ทั้งนี้ ในการมีหนังสือเรียกดังกล่าวให้พึงระลึกถึงระยะทางใกล้ไกล เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสมาถึง
ตามวันเวลาที่กำหนด

ข้อ ๗๔ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาปรากฏเพื่อรับทราบข้อกล่าวหาตามข้อ ๗๓ แล้ว ให้แจ้งข้อกล่าวหา
ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดและ
แจ้งข้อกล่าวหาเท่าที่จะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจข้อกล่าวหาได้ดี และในกรณีที่เป็นการกล่าวหาว่าร้าย
ผิดปกติ ให้แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ร้ายผิดปกติ สถานที่ตั้งของทรัพย์สิน ชื่อและที่อยู่ของ
ผู้ครอบครองหรือมีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินในขณะที่แจ้งข้อกล่าวหาทั้งนี้เท่าที่ทำได้ด้วย พร้อมทั้ง
แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิการคัดค้านตามมาตรา ๕๖

การแจ้งข้อกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร
โดยสรุปสาระสำคัญของข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหา และสรุปสาระสำคัญต้องมีรายละเอียด
เพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ และต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิของ
ผู้ถูกกล่าวหาในการนำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจไม่เกินสามคนเข้าฟังในการชี้แจงหรือ
ให้ปากคำตามมาตรา ๗๓ และกำหนดกรอบระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาซึ่งกรอบ
ระยะเวลาดังกล่าวต้องไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ถือว่าได้รับทราบข้อกล่าวหาและให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อ
รับทราบไว้ด้วย และให้จัดทำทะเบียนประวัติตามข้อ ๙๑ ด้วย

สรุปสาระสำคัญตามวรรคสอง ต้องไม่เป็นการเปิดเผยชื่อ ตำแหน่ง ที่อยู่ของผู้กล่าวหาหรือ
พยาน หรือข้อมูลอื่นใดอันเป็นเหตุให้ทราบถึงตัวผู้กล่าวหาหรือพยาน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหา
เข้าใจข้อกล่าวหาได้ดี ตามแบบบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

การจัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาตามวรรคสอง ให้ทำเป็นสองฉบับเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน
ประกอบสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นจำนวนหนึ่งฉบับ และส่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับ

ข้อ ๗๕ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาตามกำหนดนัดเพื่อรับทราบข้อกล่าวหาไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้ส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาไปให้ผู้ถูกกล่าวหา โดยให้จัดส่งไปทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับและให้นำข้อ ๗๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการจัดส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาไปให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบตามวรรคหนึ่ง ให้ทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นสามฉบับ เพื่อเก็บไว้ในสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นหนึ่งฉบับ โดยให้ส่งไปให้ผู้ถูกกล่าวหาสองฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นหนึ่งฉบับ โดยเมื่อล่วงพ้นกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้นำการดังกล่าวแล้ว แม้จะไม่ได้รับบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาคืนหรือไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหา ก็ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและไม่ประสงค์ที่จะแก้ข้อกล่าวหา

ข้อ ๗๖ ในกรณีที่มีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นว่าการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหายังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ทางราชการหรือเป็นอุปสรรคในการไต่สวนต่อไป ให้ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว

ในกรณีที่ได้มีการส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่ง ถ้าต่อมาผลการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น ปรากฏว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ก็ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว เพื่อดำเนินการให้ผู้ถูกกล่าวหากลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ต่อไป แล้วรายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ

ความในข้อนี้ไม่ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ

ข้อ ๗๗ ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจาหรือทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือก็ได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาประสงค์ที่จะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจา ให้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาไว้ และให้นำความในข้อ ๓๘ ข้อ ๓๙ วรรคสอง และข้อ ๔๐ ยกเว้นวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการนำสืบแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาจะอ้างพยานบุคคลหรือนำพยานหลักฐานมาเอง หรือจะอ้างพยานหลักฐานโดยขอให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเรียกหรือไต่สวนพยานหลักฐานนั้นก็ได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาขอให้เรียกบุคคลใดหรือเรียกเอกสารจากบุคคลใด ให้ผู้ไต่สวนดำเนินการตามที่ร้องขอ แต่ผู้ถูกกล่าวหาต้องร้องขอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งข้อกล่าวหา ทั้งนี้ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการไต่สวน หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลเห็นว่า

ผู้ถูกกล่าวหาจงใจประวิงเวลา หรือใช้สิทธิโดยไม่สุจริต หรือบุคคลหรือเอกสารที่ขอให้เรียกนั้นไม่มีผลต่อการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นด้วย

ข้อ ๗๘ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่สามารถชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในกำหนดเวลาตามข้อ ๗๔ และข้อ ๗๕ ให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อผู้ไต่สวนโดยระบุเหตุผลและความจำเป็น ประกอบคำร้องหากคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรมจะขยายระยะเวลาการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหาออกไปตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่รวมระยะเวลาทั้งหมดต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งข้อกล่าวหา เว้นแต่มีเหตุพฤติการณ์พิเศษหรือเหตุสุดวิสัย

ข้อ ๗๙ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้ว โดยก่อนการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาผู้ถูกกล่าวหาอาจยื่นคำร้องขอเป็นหนังสือพร้อมด้วยเหตุผลต่อคณะกรรมการไต่สวน หรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเพื่อขอตรวจพยานหลักฐานในสำนวนเพื่อประกอบการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้น จะอนุญาตให้ผู้ถูกกล่าวหาตรวจพยานหลักฐานตามที่ร้องขอก็ได้ เว้นแต่เป็นพยานหลักฐานที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของพยานบุคคล ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่กล่าวหา หรือกระทบต่อสาระสำคัญของพยานหลักฐานในคดีให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นมีอำนาจที่จะปฏิเสธไม่อนุญาตให้มีการตรวจพยานหลักฐานตามที่ผู้ถูกกล่าวหาร้องขอ

ในกรณีที่คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นอนุญาตให้ผู้ถูกกล่าวหาตรวจพยานหลักฐานได้ตามวรรคสอง ให้ผู้ถูกกล่าวหาสิทธิขอจดบันทึกหรือคัดลอกเอกสารได้ตามสมควรเท่าที่จะไม่กระทบต่อรูปคดีหรือการคุ้มครองบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ถูกกล่าวหาอาจนำทนายความหรือบุคคลที่ไว้วางใจไม่เกินสามคนเข้าช่วยเหลือในการตรวจพยานหลักฐานด้วยก็ได้

กรณีตามวรรคหนึ่ง หากคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหา มีเหตุจำเป็นไม่สามารถเข้าตรวจพยานหลักฐานได้ด้วยตนเอง จะอนุญาตให้บุคคลอื่นที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกกล่าวหาเข้าตรวจพยานหลักฐานตามที่ร้องขอก็ได้

ข้อ ๘๐ พยานหลักฐานใดที่ผู้ถูกกล่าวหานำส่ง ผู้ไต่สวนจะไม่รับด้วยเหตุล่วงเลยเวลาหรือผิดขั้นตอนมิได้ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติชี้มูลแล้ว หรือผู้ไต่สวนเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาจงใจประวิงเวลา หรือใช้สิทธิโดยไม่สุจริต แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นด้วย

ข้อ ๘๑ ในกรณีที่คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นสมควรอาจทำการไต่สวนพยานหลักฐานเพิ่มเติมโดยการสอบปากคำพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีคำสั่งเรียกเอกสารหรือหลักฐานจากหน่วยงานหรือบุคคลใด เพื่อประกอบการพิจารณาในการวินิจฉัยคดีภายหลังจากการแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบหรือได้รับฟังคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยได้ไต่สวนพยานหลักฐานของผู้ถูกกล่าวหาแล้วก็ได้

ข้อ ๘๒ ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้มาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในกำหนดเวลาและคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นเห็นว่าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามส่วนที่ ๕ แห่งหมวดนี้ ต่อไป

ข้อ ๘๓ เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรมในระหว่างไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้น เพื่อดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินคดีกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถรับทราบข้อกล่าวหา หรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือต่อสู้คดีได้ ให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นขอให้พนักงานแพทย์ตรวจผู้นั้นโดยเร็ว เสร็จแล้วให้เรียกพนักงานแพทย์ผู้นั้นมาให้ถ้อยคำว่าตรวจได้ผลประการใด เพื่อเสนอความเห็นพร้อมทั้งพยานหลักฐานที่แสดงว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้วิกลจริตต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณา

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีพยานหลักฐานเชื่อว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถรับทราบข้อกล่าวหา หรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือต่อสู้คดีได้ ให้งดการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นไว้จนกว่าผู้นั้นจะหายวิกลจริตและสามารถต่อสู้คดีได้ และในการนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะสั่งจำหน่ายเรื่องผู้นั้นไว้ชั่วคราวก็ได้

ส่วนที่ ๕

การพิจารณาและจัดทำสำนวนการไต่สวน

ข้อ ๘๔ ให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นดำเนินการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดตามที่มีการกล่าวหา โดยหากได้ไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นพยานหลักฐานของคู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในคดี และเห็นว่าได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ให้มีการพิจารณาวินิจฉัยความผิดของผู้ถูกกล่าวหาและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ปรากฏในสำนวนคดีโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้น ประชุมปรึกษาเพื่อพิเคราะห์ซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงจากข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้จากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นแล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์หรือกระทำการอันเป็นมูลความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร พร้อมด้วยเหตุผลในการพิจารณาความเห็นและพยานหลักฐานประกอบคำวินิจฉัย รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง และให้จัดทำสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นเสนอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช.

ข้อ ๘๕ เมื่อดำเนินการไต่สวนเสร็จแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนเสนอประธานกรรมการ ป.ป.ช. โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา

(๒) เรื่องที่ถูกกล่าวหา

(๓) ข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการไต่สวน

(๔) เหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

(๕) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

(๖) สรุปความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหา

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการจัดทำรายงานการไต่สวนเบื้องต้นด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๘๖ เมื่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับสำนวนการไต่สวนหรือรายงานการไต่สวนเบื้องต้นแล้วให้จัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวัน

ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติไต่สวนเพิ่มเติมหรือสั่งให้มีการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติม อาจมอบหมายคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดเดิม หรือแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดใหม่ ทำการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติมก็ได้ ทั้งนี้ หากเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นชุดใหม่ ให้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิการคัดค้านตามมาตรา ๕๖ ด้วย

ให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นทำการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แล้วสรุปข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานที่ได้มาพร้อมทั้งอาจทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณา หรือตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ

ข้อ ๘๗ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้สำนักงานแจ้งผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ และให้เปิดเผยเหตุผลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป เว้นแต่เป็นกรณีการดำเนินการสอบสวนตามมาตรา ๘๘

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหามีมูล ให้ดำเนินการตามข้อ ๘๙ ต่อไป

ข้อ ๘๘ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่คำร้องและหลักฐานแสดงว่าตนไม่ได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติตามข้อ ๘๗ หรือก่อนที่จะมีการฟ้องคดีต่อศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาคำร้องและหลักฐานแล้วเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาต่อไป

กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าพยานหลักฐานฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหายังไม่ได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหาจงใจประวิงเวลาหรือใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติยกคำร้องและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีหลักฐานตามคำร้องว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายคณะกรรมการไต่สวน คณะไต่สวนเบื้องต้น หรือพนักงานไต่สวนแล้วแต่กรณี แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ปากคำประกอบการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้นำข้อ ๗๔ ข้อ ๗๗ ข้อ ๗๘ ข้อ ๗๙ และข้อ ๘๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติเป็นอย่างอื่น

เมื่อดำเนินการตามวรรคสามแล้ว กรณีสำนวนการไต่สวนอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะมิตินิจฉัยชี้มูลแล้วหรือไม่ก็ตาม หรือที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ส่งสำนวนการไต่สวนให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญาแล้ว ให้สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาพร้อมทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาวินิจฉัย หรือส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาพร้อมทั้งพยานหลักฐานดังกล่าวให้อัยการสูงสุดเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป แล้วแต่กรณี

การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงตามความในข้อนี้ ไม่มีผลกระทบต่อการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นที่ได้กระทำไปก่อนแล้ว

ส่วนที่ ๖

การส่งสำนวนไต่สวน และการดำเนินคดี

ข้อ ๘๙ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็น พร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติลงความเห็นว่ามีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีพฤติการณ์ทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป ทั้งนี้ โดยไม่ต้องส่งตัวผู้ถูกกล่าวหาให้อัยการสูงสุดแต่ให้แจ้งผู้ถูกกล่าวหาทราบ

(๒) เสนอเรื่องต่อศาลฎีกา ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๓) ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นฟ้องคดีหรือยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นอัยการสูงสุดในขณะกระทำความผิดหรือขณะที่ถูกกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน

(๔) เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สอบสวนแล้วเห็นว่า มีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง

(๕) ส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยัง อัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ วินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวเนื่องกัน เพื่อให้ อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดี

(๖) แจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่วินิจฉัย กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่ำรวยผิดปกติ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งลงโทษไล่ออกภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้ง

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งไปยังประธานกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธาน กรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ส่งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยังผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เพื่อสั่งให้พ้นจากตำแหน่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(๗) ส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวัน ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัย เพื่อให้ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัย

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและเอกสารหลักฐานพร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ประธาน กรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี

ให้นำความใน (๕) มาใช้บังคับกับการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ ขององค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริตด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๙๐ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งสำนวนการไต่สวนให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามข้อ ๘๙ (๕) และวรรคสอง แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งผู้ถูกกล่าวหาให้ไปรายงานตัวต่ออัยการสูงสุดตามวันเวลาที่กำหนด

หากผู้ถูกกล่าวหาไม่ไปรายงานตัวตามกำหนดนัด ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามข้อ ๙๑ ต่อไป

ข้อ ๙๑ ในระหว่างการไต่สวนหรือเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลว่าผู้ใดกระทำความผิดและความผิดนั้นมีโทษทางอาญา หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกกล่าวหาจะหลบหนี ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย มีอำนาจดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายจับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้

การจับและควบคุมตัวบุคคลตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนดำเนินการแทนก็ได้ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดังกล่าวเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในการจับ คุมขัง และการปล่อยชั่วคราว ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ เกิดขึ้นในลักษณะความผิดซึ่งหน้า ให้กรรมการ ป.ป.ช. พนักงานไต่สวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ มีอำนาจจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมายของศาล และเมื่อจับได้แล้วให้ส่งมอบให้พนักงานสอบสวนควบคุมตัวไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการจับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจัดทำทะเบียนประวัติผู้ถูกกล่าวหา และรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ข้อ ๙๒ ในกรณีที่อัยการสูงสุดแจ้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าสำนวนการไต่สวนยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยเร็ว เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งผู้แทนฝ่ายคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อตั้งเป็นคณะกรรมการร่วมฝ่ายละเท่ากันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแจ้งจากอัยการสูงสุด โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ และให้สำนักงานอำนวยการความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการร่วม

ให้คณะกรรมการร่วมดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ รวมทั้งดำเนินการอื่นใดให้สำนักงานการไต่สวนครบถ้วนสมบูรณ์ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับแต่งตั้ง ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการร่วมมีอำนาจตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) (๓) และ (๔)

ในกรณีที่คณะกรรมการร่วมหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบโดยเร็ว

ในกรณีที่คณะกรรมการร่วมไม่อาจหาข้อยุติในการฟ้องคดีได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานผลและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นควรฟ้องคดีต้องดำเนินการฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความแต่ต้องไม่ช้ากว่าเก้าสิบวันนับแต่วันที่หาข้อยุติไม่ได้

ระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามข้อนี้ กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการร่วมฝ่ายคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วแต่กรณี เห็นว่ามีเหตุอันจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ อาจทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอขยายระยะเวลาออกไปก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่และการขยายระยะเวลาต้องคำนึงถึงอายุความในการดำเนินคดีประกอบด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นชอบให้ขยายเวลาการดำเนินการของคณะกรรมการร่วมแล้ว ให้มีหนังสือแจ้งให้อัยการสูงสุดทราบโดยเร็ว

กรณีอัยการสูงสุดมีหนังสือแจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขยายระยะเวลาตามมาตรา ๗๗ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่นำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อทราบโดยเร็ว

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๙๓ การตรวจรับคำกล่าวหา แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัย และการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ บรรดาที่ดำเนินการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับ ให้ดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา ๑๙๒ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบนี้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบนี้ ให้คณะอนุกรรมการไต่สวน หรือองค์คณะพนักงานไต่สวนที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายตามระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๕๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับคณะกรรมการไต่สวนและคณะไต่สวนเบื้องต้นตามที่ระเบียบนี้กำหนด

การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาตามข้อ ๓๓ เว้นแต่ระยะเวลาดังกล่าวได้ล่วงพ้นไปแล้วหรือเหลือน้อยกว่าที่กำหนดไว้ให้นับระยะเวลาเริ่มต้นใหม่ตั้งแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๙๔ บรรดาเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนหรือมอบหมายให้พนักงานไต่สวนดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงอยู่ก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ แต่ยังไม่มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนหรือคำสั่งมอบหมายองค์คณะพนักงานไต่สวน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นตามระเบียบนี้ต่อไป

ข้อ ๙๕ บรรดาหลักเกณฑ์ ประกาศ มติ คำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือของสำนักงานเกี่ยวกับการตรวจรับคำกล่าวหา แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัย และการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ รวมทั้งแบบหนังสือที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการดังกล่าวที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ยังมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ หรือระเบียบนี้ จนกว่าจะมีหลักเกณฑ์ ประกาศ มติ คำสั่ง รวมทั้งแบบหนังสือที่ออกตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

พลตำรวจเอก วัชรพล ประสารราชกิจ

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ที่ ปช ๐๐๒๖/ว ๐๐๒๘

สำนักงาน ป.ป.ช.
ถนนนนทบุรี อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง แนวทางการเสนอพยานหลักฐานใหม่ของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ด้วยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดแนวทางการเสนอพยานหลักฐานใหม่ของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

สำนักงาน ป.ป.ช. ขอเรียนว่า เพื่อให้หน่วยงานซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการขอทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงกำหนดแนวทางการเสนอพยานหลักฐานใหม่ ตามมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนี้

เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้รับสำนวนการไต่สวนจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว เห็นว่ามีพยานหลักฐานใหม่ อันแสดงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้มีการกระทำความผิดตามที่กล่าวหา หรือกระทำความผิดในฐานความผิดที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหา แล้วจะดำเนินการเพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมติตามมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายดังนี้

(๑) ผู้มีหนังสือขอให้พิจารณาทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ผู้มีหนังสือขอให้พิจารณาทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหา โดยคำว่า “ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน” ตามมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ หมายถึง ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคล หรือตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน

(๒) ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องมีพยานหลักฐานใหม่

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนที่จะเสนอขอให้พิจารณาทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องมีพยานหลักฐานใหม่ด้วย โดยคำว่า “พยานหลักฐานใหม่” หมายถึง พยานหลักฐานที่ยังไม่เคยปรากฏในสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลผู้ถูกกล่าวหา และไม่รวมถึงการกลับคำให้การของพยานในสำนวนไต่สวนข้อเท็จจริงดังกล่าว นอกจากนี้ ต้องเป็นพยานหลักฐานที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันควรรู้ว่าพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นมีอยู่ก่อนแล้ว และต้องนำมาแสดงเพื่อประโยชน์ของตน

ดังนั้น หากผู้ถูกกล่าวหาเสนอพยานหลักฐานใหม่ผ่านผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนหรือผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเห็นว่าพยานหลักฐานใหม่ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องพิจารณาตรวจสอบกับสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนว่าพยานหลักฐานดังกล่าวมีปรากฏหรือได้รับการพิจารณาในสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วหรือไม่ และเป็นพยานหลักฐานที่ผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนควรรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าพยานหลักฐานดังกล่าวนี้มีอยู่ก่อนแล้วหรือไม่

(๓) พยานหลักฐานใหม่ต้องมีความสำคัญทำให้ผลคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนที่จะเสนอขอให้พิจารณาทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. นอกจากจะต้องตรวจสอบว่าเป็นพยานหลักฐานใหม่หรือไม่แล้ว ยังต้องพิจารณาด้วยว่าพยานหลักฐานใหม่นั้น ต้องแสดงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดหรือกระทำความผิดในฐานที่แตกต่างจากที่ถูกกล่าวหา พร้อมทั้งเสนอความเห็นพยานหลักฐานใหม่ดังกล่าวแสดงว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความคลาดเคลื่อนในข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอย่างไร

(๔) ระยะเวลาในการมีหนังสือขอทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การขอทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๙ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องมีหนังสือพร้อมเอกสารและพยานหลักฐาน ตามข้อ (๒) และ (๓) ถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๕) การดำเนินการหลังจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาคำขอทบทวนมติตามมาตรา ๙๙

เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเสนอขอทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปตามเงื่อนไข (๑) - (๔) แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณามีมติเป็นประการใดให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการต่อไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กรณีไม่เข้าเงื่อนไขการเสนอพยานหลักฐานใหม่ตามแนวทางข้างต้น ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอให้แจ้งเวียนให้หน่วยงานภายในเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ภูเทพ ทวีโชติธนากุล

(นายภูเทพ ทวีโชติธนากุล)

ผู้ช่วยเลขาธิการฯ ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

สำนักกฎหมาย (กลุ่มกฎหมาย ๔)

โทร. ๐ ๒๕๒๘ ๔๘๐๐-๔๙ ต่อ ๒๒๐๐ (นางสาวสุกัญญา พลายมนต์)

โทรสาร ๐ ๒๕๒๘ ๔๙๒๕

ที่ มท ๐๕๐๒.๕/ว ๑๒๘๗๓

กรมที่ดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ

อาคารรัฐประศาสนภักดี ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๕

เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยกรมที่ดินได้รับการประสานงานจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอทราบผลดำเนินการเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ส่งให้ดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจ ตามความในมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และกรมที่ดินได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วรายงานให้กรมที่ดินทราบพร้อมจัดส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา แต่ปรากฏว่าการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว หน่วยงานปฏิบัติไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เป็นเหตุให้กรมที่ดินมีอาจพิจารณาเรื่องกล่าวหาให้แล้วเสร็จและรายงานผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในเวลาอันสมควร

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว สุจริตและเที่ยงธรรม จึงกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานกรณีดังกล่าว ดังนี้

๑. เมื่อกรมที่ดินได้รับเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมที่ดินจะส่งเรื่องให้จังหวัดพิจารณาดำเนินการภายใน ๗ วัน นับแต่วันได้รับเรื่อง

๒. เมื่อจังหวัดได้รับเรื่อง ให้แจ้งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

หากมีเหตุขัดข้อง ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวข้างต้น ให้รายงานเหตุขัดข้องให้กรมที่ดินทราบ ทั้งนี้ เมื่อกรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุอันสมควร จะพิจารณาขยายระยะเวลาการตรวจสอบข้อเท็จจริงออกไปอีก ๓๐ วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งเหตุขัดข้อง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้พิจารณาขยายระยะเวลาเพิ่มเติมได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเหตุขัดข้อง

/๓. ในกรณี...

๓. ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดไม่ได้เร่งรัดติดตามการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ กรมที่ดินจะพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

นิสิต จันทร์สมวงศ์
(นายนิสิต จันทร์สมวงศ์)
อธิบดีกรมที่ดิน

กองการเจ้าหน้าที่

โทร ๐ ๒๑๔๑ ๕๕๓๙

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๐๘๒

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ...กรมที่ดิน กองการเจ้าหน้าที่ โทร. ๐ ๒๑๔๑-๕๙๓๙

ที่..มท. ๐๕๐๒.๕/ว ๔๘๘๐ วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๕

เรื่อง...แจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ

เรียน รองอธิบดีกรมที่ดิน หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตกรมที่ดิน ผู้ตรวจราชการกรม ผู้อำนวยการสำนัก
เจ้าพนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ผู้เชี่ยวชาญด้านตรวจสอบภายใน ผู้อำนวยการกอง
ผู้อำนวยการสำนักงาน ผู้อำนวยการกลุ่ม และหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมกรมที่ดิน

ด้วยกรมที่ดินได้รับการประสานงานจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ ขอทราบผลดำเนินการเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ส่งให้ดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจ ตามความในมาตรา ๖๔
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และ
กรมที่ดินได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วรายงานให้กรมที่ดินทราบพร้อมจัดส่ง
เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา แต่ปรากฏว่าการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว หน่วยงาน
ปฏิบัติไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เป็นเหตุให้กรมที่ดินมีอาจพิจารณาเรื่องกล่าวหาให้แล้วเสร็จและรายงานผล
ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในเวลาอันสมควร

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว สุจริตและ
เที่ยงธรรม จึงกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานกรณีดังกล่าว ดังนี้

๑. เมื่อกรมที่ดินได้รับเรื่องกล่าวหาให้ดำเนินการตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมที่ดินจะส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
พิจารณาดำเนินการภายใน ๗ วัน นับแต่วันได้รับเรื่อง

๒. เมื่อสำนัก/กอง ที่เกี่ยวข้องได้รับเรื่อง ให้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าว
ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่รับแจ้ง

หากมีเหตุขัดข้อง ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวข้างต้น
ให้รายงานเหตุขัดข้องให้กรมที่ดินทราบ ทั้งนี้ เมื่อกรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุอันสมควร จะพิจารณา
ขยายระยะเวลาการตรวจสอบข้อเท็จจริงออกไปอีก ๓๐ วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งเหตุขัดข้อง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็น
ไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้พิจารณาขยายระยะเวลาเพิ่มเติมได้ แต่รวมแล้ว
ต้องไม่เกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่รับแจ้งเหตุขัดข้อง

๓. ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้อำนวยการสำนัก/กอง ที่รับผิดชอบไม่ได้เร่งรัดติดตาม
การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ กรมที่ดินจะพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่
ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบและถือปฏิบัติ

นิสิต จันทร์สมวงศ์
(นายนิสิต จันทร์สมวงศ์)
อธิบดีกรมที่ดิน

พระราชบัญญัติ
มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
 ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑
 เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๖๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่บทบัญญัติในหมวด ๒ การไต่สวนข้อเท็จจริง ให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติดมิชอบในภาครัฐ

“ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งตนมิได้มี ตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

“ประพฤติดมิชอบ” หมายความว่า ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

“คณะกรรมการ ป.ป.ช.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ไม่รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้บริหารระดับสูง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ผู้พิพากษาและตุลาการ

(๓) พนักงานอัยการ

(๔) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๕) เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของศาล รัฐสภา องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระจากการควบคุมหรือกำกับของฝ่ายบริหารที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ

(๖) เจ้าหน้าที่ของรัฐในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(๗) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๘) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งร่วมกระทำความผิดกับบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๗)

“ผู้กล่าวหา” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือได้พบเห็นการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐและได้กล่าวหาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้

“ผู้ถูกกล่าวหา” หมายความว่า ผู้ซึ่งถูกกล่าวหาหรือมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าได้กระทำการทุจริตในภาครัฐอันเป็นมูลที่จะนำไปสู่การไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัตินี้ และให้หมายความรวมถึงตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

“ไต่สวนข้อเท็จจริง” หมายความว่า แสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ในการที่จะทราบรายละเอียดและพิสูจน์เกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐด้วย

“พนักงาน ป.ป.ท.” หมายความว่า เลขาธิการ รองเลขาธิการ และผู้ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับไม่ต่ำกว่าหัวหน้างานหรือเทียบเท่าให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่ ป.ป.ท.” หมายความว่า ผู้ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนหรือพนักงานราชการให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ในภาครัฐ

“รองเลขาธิการ” หมายความว่า รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตในภาครัฐ

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ
และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้^๑

ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐมีอำนาจออกระเบียบและ
ประกาศกับแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ในภาครัฐ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบและประกาศตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองที่มีผลเป็นการทั่วไปเมื่อได้ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรียกโดยย่อว่า
“คณะกรรมการ ป.ป.ท.” ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกห้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์
ทรงแต่งตั้งตามมาตรา ๕/๑ และมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง^๒

ให้เลขาธิการเป็นเลขานุการ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงาน
จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มิให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๖ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับกับเลขาธิการ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

มาตรา ๕/๑^๓ เมื่อมีกรณีที่ต้องสรรหาและคัดเลือกกรรมการ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในการสรรหากรรมการ ให้คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ
ตรวจเงินแผ่นดินสรรหาและเสนอรายชื่อบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖ และ
มาตรา ๗ (๔) องค์การละห้าคน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุทำให้ต้องมีการสรรหาและคัดเลือกกรรมการ
เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการคัดเลือก สำหรับกรณีที่เป็นการสรรหาเพื่อแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง
ให้องค์กรดังกล่าวแต่ละองค์กรเสนอรายชื่อเท่าจำนวนกรรมการที่ว่างลง

(๒) ให้มีคณะกรรมการคัดเลือก ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นกรรมการคัดเลือก โดยให้เลือกกันเอง

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

เป็นประธานกรรมการคัดเลือกคนหนึ่ง ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งใดหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ผู้ทำการแทน ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น ทำหน้าที่กรรมการคัดเลือกแทน

(๓) ให้คณะกรรมการคัดเลือกพิจารณาคัดเลือกบุคคลเป็นกรรมการจากรายชื่อบุคคลตาม (๑) ให้ได้จำนวนตามที่จะต้องแต่งตั้ง

(๔) ในกรณีที่คณะกรรมการคัดเลือกคัดเลือกบุคคลได้ไม่ครบจำนวนตาม (๓) ให้แจ้งให้องค์กรตาม (๑) แต่ละองค์กรเสนอรายชื่อบุคคลใหม่เป็นจำนวนเท่ากับจำนวนกรรมการที่ยังขาดอยู่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่มีการคัดเลือกบุคคลได้ไม่ครบจำนวนดังกล่าว และให้คณะกรรมการคัดเลือกดำเนินการคัดเลือกเพิ่มเติมตาม (๓) เป็นกรรมการเพิ่มเติมจากที่มีการคัดเลือกบุคคลเป็นกรรมการไว้แล้ว

(๕) เมื่อได้มีการคัดเลือกบุคคลเป็นกรรมการครบจำนวนแล้ว ให้ผู้ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการประชุมเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการคนหนึ่ง และให้คณะกรรมการคัดเลือกแจ้งรายชื่อผู้ได้รับคัดเลือกเป็นประธานกรรมการและกรรมการ พร้อมเอกสารหลักฐานตามมาตรา ๗ วรรคสอง รวมทั้งความยินยอมของบุคคลดังกล่าวต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป

หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกกรรมการตาม (๓) และ (๔) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการคัดเลือกกำหนด

มาตรา ๖ กรรมการต้อง

(ก) มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๒) มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (๓) มีสัญชาติไทย
- (๔) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี

(๕) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ผู้พิพากษาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา หรือรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดีหรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

(ข) ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นผู้มีตำแหน่งในพรรคการเมือง
- (๒) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๓) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๔) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๕) ดิถยาเสพติดให้โทษ
- (๖) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ หรือเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๘) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๐) เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

มาตรา ๗ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการต้อง

(๑) ไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ

(๒) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๓) ไม่ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

(๔) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๕) ไม่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เว้นแต่ในฐานะเป็นกรรมการในคณะกรรมการ ป.ป.ท.

ผู้ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการผู้ใดมีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่งในวันที่ได้รับการคัดเลือก ถ้าผู้นั้นแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกจากตำแหน่งตาม (๑) (๒) หรือ (๕) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนเลิกประกอบวิชาชีพอิสระตาม (๓) แล้ว ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการคัดเลือกให้คณะกรรมการคัดเลือกดำเนินการต่อไปได้ ถ้าผู้นั้นมิได้แสดงหลักฐานดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าบุคคลนั้นไม่ได้รับการคัดเลือก และให้คณะกรรมการคัดเลือกพิจารณาคัดเลือกใหม่โดยจะพิจารณาจากรายชื่อบุคคลที่มีการเสนอไว้แล้วตามมาตรา ๕/๑ (๑) หรือจะขอให้องค์กรตามมาตรา ๕/๑ (๑) เสนอรายชื่อบุคคลใหม่ก็ได้ โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕/๑ (๔) มาใช้บังคับโดยอนุโลม^๑

มาตรา ๘ กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการใหม่ ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการใหม่

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗

(๕) คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ากระทำการทุจริตต่อหน้าที่หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือร่ำรวยผิดปกติหรือจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ หรือจงใจ

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๖) คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

ในกรณีมีปัญหาว่ากรรมการผู้ใดต้องพ้นจากตำแหน่งตาม (๔) หรือไม่ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้วินิจฉัย

การพ้นจากตำแหน่งกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ

มาตรา ๑๐^๑ ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังมีได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ถือว่าคณะกรรมการ ป.ป.ท. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่ เว้นแต่มีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงห้าคน

ในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่ง ให้กรรมการที่เหลืออยู่เลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานกรรมการไปพลางก่อนจนกว่าประธานกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕/๑ (๕) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑ ให้ถือว่ากรรมการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา ๑๒ การประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๑๓ การประชุมให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

การนัดประชุมต้องทำเป็นหนังสือและแจ้งให้กรรมการทุกคนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน เว้นแต่กรรมการนั้นจะได้ทราบการบอกนัดในที่ประชุมแล้ว กรณีดังกล่าวนี้จะทำหนังสือแจ้งนัดเฉพาะกรรมการที่ไม่ได้มาประชุมก็ได้

บทบัญญัติในวรรคสองมิให้นำมาใช้บังคับในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนซึ่งประธานกรรมการจะนัดประชุมเป็นอย่างอื่นก็ได้

มาตรา ๑๔ ประธานกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการประชุม และเพื่อรักษาความเรียบร้อยในการประชุมให้ประธานกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ตามความจำเป็นได้

ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๑๕ การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมากของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ไม่ว่าเป็นการลงมติในการวินิจฉัยหรือให้ความเห็นชอบตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๑๖ ในการประชุมต้องมีรายงานการประชุมเป็นหนังสือ

ถ้ามีความเห็นแย้งให้บันทึกความเห็นแย้งพร้อมทั้งเหตุผลไว้ในรายงานการประชุม และถ้ากรรมการฝ่ายข้างน้อยเสนอความเห็นแย้งเป็นหนังสือก็ให้บันทึกไว้ด้วย

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบาย มาตรการ และแผนพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ต่อคณะรัฐมนตรี

(๑/๑) กำกับดูแลสำนักงานในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต^๑

(๒) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(๓) เสนอแนะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) ไต่สวนข้อเท็จจริงและข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๕) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๖) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบด้วย

(๗) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย

(๘) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการอื่นใดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

มาตรา ๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๗ (๔) และ (๕) ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อไต่สวนหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อไต่สวนหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑

หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

(๔) ขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม โดยให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติการตามที่ขอได้ตามสมควรแก่กรณี

คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

มาตรา ๑๙^๑ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะแจ้งให้หน่วยงานใดดำเนินการจัดให้กรรมการ เลขาธิการ หรืออนุกรรมการหรือพนักงาน ป.ป.ท. ซึ่งได้รับมอบหมายให้ไต่สวนข้อเท็จจริง เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า จะเกี่ยวข้องในเรื่องที่กล่าวหาเพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรรมการ เลขาธิการ อนุกรรมการ หรือพนักงาน ป.ป.ท. จะขอเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานใดตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด แต่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานนั้น

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ผู้ใดมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในเรื่องใด คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมีมติให้ผู้นั้นเข้าร่วม ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง พิจารณา หรือวินิจฉัยเรื่องนั้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่กรรมการผู้ใดถูกกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่ากระทำการทุจริต ต่อหน้าที่หรือร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติรับคำกล่าวหา ไว้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการผู้นั้นต่อไปให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจกำหนดให้กรรมการผู้นั้นยุติการปฏิบัติหน้าที่ไว้ก่อนก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าคำกล่าวหาไม่มีมูลความผิด ให้กรรมการที่ยุติ การปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น ในระหว่างที่ยุติการปฏิบัติหน้าที่เต็มจำนวน

มาตรา ๒๒ ให้กรรมการได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ให้กรรมการโดยตำแหน่งได้รับเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้นุกรรมการได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๒

การไต่สวนข้อเท็จจริง

มาตรา ๒๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

(๑) เมื่อได้รับการกล่าวหาตามมาตรา ๒๔

(๒) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ

(๓) เมื่อได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๓๐

(๔) เมื่อได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนด้วย

มาตรา ๒๓/๑^๑ ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ว่าจะรับหรือไม่รับหรือสั่งจำหน่ายเรื่องตามมาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. สั่งให้แล้วเสร็จภายในสามเดือนนับแต่วันที่ได้รับเรื่องกล่าวหา

ก่อนดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๓ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้เลขาธิการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องกล่าวนั้นเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปก็ได้ ในการนี้ เลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

มาตรา ๒๓/๒^๒ ในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๓ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้เลขาธิการไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นเบื้องต้นแทนคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วนำเสนอสำนวนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาตามมาตรา ๓๔ ต่อไป

เลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งก็ได้ เพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เลขาธิการมีอำนาจตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการมอบหมายให้ไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นแทนคณะกรรมการ ป.ป.ท. และการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงของเลขาธิการและพนักงาน ป.ป.ท. ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๒๔ การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำการหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐ จะทำด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้

ในกรณีที่กล่าวหาด้วยวาจา ให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. บันทึกคำกล่าวหาและจัดให้ลงลายมือชื่อผู้กล่าวหาในบันทึกการกล่าวหานั้นไว้ และในกรณีที่ผู้กล่าวหาไม่ประสงค์จะเปิดเผยตน ห้ามไม่ให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เผยชื่อหรือที่อยู่ รวมทั้งหลักฐานอื่นใดที่เป็นสาระสำคัญของผู้กล่าวหา

ในกรณีที่กล่าวหาเป็นหนังสือ ผู้กล่าวหาจะต้องลงชื่อและที่อยู่ของตน แต่หากผู้กล่าวหาจะไม่ลงชื่อและที่อยู่ของตนต้องระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งถูกกล่าวหาและพยานหลักฐานเบื้องต้นไว้ให้เพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องกล่าวหาที่รับไว้ดังต่อไปนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป

(๑) เรื่องกล่าวหาบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๒) เรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่เป็นบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๓) เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้ส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา

ในกรณีเรื่องกล่าวหาตาม (๓) ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงไว้แล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะถือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือจะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้

มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รับหรือพิจารณาเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. รับไว้พิจารณาหรือได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว

(๒) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว และไม่มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งคดี

(๓) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกฟ้องเป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกันและศาลประทับฟ้องหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้วโดยไม่มีการถอนฟ้องหรือทิ้งฟ้อง หรือเป็นกรณีที่ศาลยังไม่ได้วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี

(๔) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนถูกกล่าวหาเกินกว่าห้าปี

มาตรา ๒๗ คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะไม่รับหรือสั่งจำหน่ายเรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ก็ได้

(๑) เรื่องที่ไม่ระบุพยานหลักฐานหรือระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำที่ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้

(๒) เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินห้าปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหาและเป็นเรื่องที่ไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

(๓) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าไม่ใช่เป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๔) เรื่องที่องค์กรบริหารงานบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐกำลังพิจารณาอยู่หรือได้พิจารณาเป็นที่ยุติแล้ว และไม่มีเหตุแสดงให้เห็นว่าการพิจารณานั้นไม่ชอบ

มาตรา ๒๘ เรื่องใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่รับหรือสั่งจำหน่ายตามมาตรา ๒๗ (๑) (๒) หรือ (๓) ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาเห็นสมควรให้แจ้งผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยเร็วและแจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบ

มาตรา ๒๙ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้เลขาธิการเป็นผู้พิจารณารับหรือไม่รับเรื่องใดไว้พิจารณาตามมาตรา ๒๖ หรือมาตรา ๒๗ แล้วรายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ อันเนื่องมาจากการกระทำการทุจริตในภาครัฐ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป ในการนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเสียก่อนและส่งสำนวนการสอบสวนให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามระยะเวลาที่กำหนด โดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะถือว่าสำนวนการสอบสวนดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษและหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้องทำความตกลงกับสำนักงาน โดยกำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำสำนวนการสอบสวน การควบคุมตัว การปล่อยชั่วคราว และการดำเนินการอื่น ๆ เพื่อถือปฏิบัติร่วมกัน

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดทางอาญาอื่นที่ไม่ใช่การกระทำการทุจริตในภาครัฐรวมอยู่ด้วย และคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่า หากให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีไปตามอำนาจหน้าที่จะเป็นประโยชน์กว่าจะส่งเรื่องคืนให้พนักงานสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้รับเรื่องและขอให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปก็ได้ โดยให้นำขั้นตอนและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งหมดที่ได้กำหนดไว้ตามวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. สั่งจำหน่ายเรื่องนั้น ในกรณีนี้ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจะแจ้งผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปด้วยก็ได้^๑

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๓๐/๑^๑ ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามมาตรา ๓๐ โดยได้มีการควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้แล้ว ให้พนักงาน ป.ป.ท. มีอำนาจควบคุมและพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกควบคุมตัวนั้นได้เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การปล่อยชั่วคราวตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนด

ในกรณีที่จำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้เพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือการฟ้องคดี พนักงาน ป.ป.ท. อาจยื่นคำร้องขอหมายจับผู้ถูกกล่าวหาต่อศาลได้ หากกรณีที่มีการควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ในอำนาจของศาลแล้ว ให้พนักงาน ป.ป.ท. มีอำนาจขอให้ศาลควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ได้ต่อไป โดยให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๑ เรื่องที่พนักงานสอบสวนส่งมายังคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามมาตรา ๓๐ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีดังต่อไปนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป

(๑) เรื่องที่ไม่ใช่กรณีตามมาตรา ๒๓

(๒) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องห้ามมิให้รับหรือพิจารณาตามมาตรา ๒๖ (๑) (๒) และ (๓)

(๓) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องห้ามมิให้รับหรือพิจารณาตามมาตรา ๒๖ (๔)

ในกรณีตาม (๑) และ (๓) ถ้าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการต่อไป

มาตรา ๓๒ คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแทนหรือมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือมูลความผิดก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและระดับและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหาด้วย

คณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่นั้น

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

มาตรา ๓๓^๒ (ยกเลิก)

มาตรา ๓๔ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้งบุคคลเป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย แล้วแต่กรณี

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

การแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ค่าเดินทาง ค่าที่พัก และสิทธิประโยชน์อื่นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง^๑

มาตรา ๓๕ ห้ามมิให้แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีเหตุดังต่อไปนี้เป็นอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ในการไต่สวนข้อเท็จจริง

(๑) รู้เห็นเหตุการณ์หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาในฐานอื่นที่มีไว้ในฐานะพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มาก่อน^๒

(๒) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา

(๓) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(๔) เป็นผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(๕) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานญาติ หรือเป็นหุ้นส่วน หรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

ผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งมีเหตุตามวรรคหนึ่งก็ได้ โดยยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. วินิจฉัยโดยพลันในระหว่างที่รอการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งถูกคัดค้านระงับการปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อน

มาตรา ๓๖ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง ให้แจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรที่ผู้ถูกกล่าวหาจะมาชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ถ้อยคำประกอบการชี้แจง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

ในการชี้แจงข้อกล่าวหาและการให้ถ้อยคำ ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธินำทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้าฟังการชี้แจงหรือให้ถ้อยคำของตนได้

มาตรา ๓๗ ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ยังอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่อไปจะเป็นอุปสรรคต่อการไต่สวนข้อเท็จจริง สมควรสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา นั้นไว้ก่อน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา ดำเนินการสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ แล้วแต่กรณี ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา นั้น

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามวรรคหนึ่ง ให้เสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเพื่อพิจารณา เมื่อนายกรัฐมนตรีวินิจฉัยประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการไปตามคำวินิจฉัยนั้น

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ในกรณีที่ผลการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าข้อกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่มีมูล ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิตติ และให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นกลับเข้ารับราชการหรือกลับเข้าทำงานตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

มาตรา ๓๘ ห้ามมิให้กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. กระทำการใด ๆ อันเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญหรือให้สัญญากับผู้ถูกกล่าวหาหรือพยาน เพื่อจูงใจให้ผู้นั้นให้ถ้อยคำใด ๆ ในเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง

ถ้อยคำใดที่ได้มาโดยฝ่าฝืนวรรคหนึ่งไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

มาตรา ๓๙ เมื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเสร็จแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะสั่งให้มีการไต่สวนข้อเท็จจริง เพิ่มเติมหรือตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้

มาตรา ๔๐ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ และเป็นกรณีมีความผิดทางวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัย แก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นสำนวนการสอบสวน ทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล ของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น ๆ แล้วแต่กรณี

สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและ เอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา ๔๑ เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา ๔๐ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน พิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องและให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง

มาตรา ๔๒ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๑ ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมาย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น ๆ

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาไม่ดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๔๑ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๔๑ ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการ ตามที่เห็นสมควรหรือในกรณีที่จำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะส่งเรื่องให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือคณะกรรมการอื่นซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติตาม

กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารรัฐวิสาหกิจ หรือผู้แต่งตั้งกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อให้มีการดำเนินการที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไปก็ได้

มาตรา ๔๔ ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา ๔๑ จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๔๐ เป็นความผิดทางอาญาด้วย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไป โดยให้ถือว่าการดำเนินการและสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นการสอบสวนและสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่พนักงานอัยการมีความเห็นว่าข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร หรือความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่ได้รับยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้พนักงานอัยการแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีจำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะร่วมกับอัยการสูงสุดตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก็ได้

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง แต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติยืนยันให้ฟ้อง ให้ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัย คำวินิจฉัยของอัยการสูงสุดให้เป็นที่สุด

บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาใช้บังคับในกรณีที่พนักงานอัยการยื่นอุทธรณ์ ฎีกา หรือถอนฟ้องถอนอุทธรณ์ ถอนฎีกา โดยอนุโลม

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและจำเป็นต้องนำตัวผู้ถูกกล่าวหาไปศาล ให้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาพบพนักงานอัยการตามเวลาที่กำหนดและในกรณีที่มีความจำเป็นต้องจับตัวผู้ถูกกล่าวหา ให้พนักงานอัยการแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่ผู้ถูกกล่าวหา มีภูมิลำเนา หรือที่อยู่เป็นผู้ดำเนินการ และเพื่อการนี้ให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ถูกกล่าวหา พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจดังกล่าว มีอำนาจร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่นั้นให้ออกหมายจับได้ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติเรื่องการจับ การขังและการปล่อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ

ในกรณีที่มีการจับกุม ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจส่งตัวผู้ถูกจับพร้อมทั้งบันทึกการจับไปยังศาลแล้วแจ้งให้พนักงานอัยการทราบภายในสี่สิบแปดชั่วโมง

มาตรา ๔๗ กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ในการดำเนินคดีอาญาตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของอัยการทหาร ในกรณีเช่นนั้นอำนาจของอัยการสูงสุดตามมาตรา ๔๕ วรรคสาม ให้เป็นอำนาจของเจ้ากรมพระธรรมนูญ

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๔๘ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นควรตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา และเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ขอความร่วมมือจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นไว้มาให้ตรวจสอบได้ แต่ถ้าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้เป็นผู้ที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามรายการและภายในเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนดได้

ในการไต่สวนตามวรรคหนึ่งหรือในกรณีอื่นใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติให้ส่งเรื่องทั้งหมดพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ในกรณีเช่นนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะถือเอาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยจะไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมด้วยหรือไม่ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นมิได้ร่ำรวยผิดปกติหรือมิได้มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ แต่มีกรณีต้องดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเรื่องคืนให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรือจะไต่สวนและชี้มูลตามอำนาจหน้าที่ของตนต่อไปก็ได้

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าข้อกล่าวหาใดมีมูลนอกจากดำเนินการตามมาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๕ แล้ว หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาได้อนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์หรือการสั่งการใด ๆ แก่บุคคลใดโดยมิชอบ หรืออาจเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการสั่งยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ นั้น ต่อไปด้วย

มาตรา ๕๐ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำการทุจริตในภาครัฐ และคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับไว้พิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้ แม้ภายหลังเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วด้วยเหตุอื่นไม่เกินห้าปี นอกจากตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือวันที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นในกรณีที่มีการกล่าวหาเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่งกระทำการทุจริตในภาครัฐ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปได้ เสมือนว่าผู้นั้นยังเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในกรณีที่การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาด้วย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการตามมาตรา ๔๕

หมวด ๓

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

มาตรา ๕๑ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง โดยมีเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักงานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน โดยมีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ^๑

สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. รวมตลอดทั้งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ประสานงานและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหการทุจริต

(๓) ประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๓/๑)^๒ ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมตลอดทั้งรณรงค์ให้ความรู้ ต่อด่าน หรือชี้เบาะแส รวมทั้งเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

(๔) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต

(๕) จัดให้มีหรือให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหการทุจริต

(๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ใน (๓) ให้สำนักงานหารือและทำความเข้าใจร่วมกันกับสำนักงาน ป.ป.ช.

ในการดำเนินการตาม (๓/๑) ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้กำหนดมาตรการและกลไกที่เกี่ยวข้องไว้ ให้สำนักงานให้ความร่วมมือและดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรการและกลไกดังกล่าว^๓

มาตรา ๕๑/๑^๔ ให้เลขาธิการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ตามผลการคัดเลือกของคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยความเห็นชอบของวุฒิสภา

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑

๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑

๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นผู้คัดเลือกบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งเลขาธิการ แล้วเสนอ นายกรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

ในการคัดเลือกตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของสำนักงาน ให้สำนักงานมีคณะกรรมการสามัญประจำกระทรวง โดยให้ถือว่าประธานกรรมการมีฐานะเป็นประธานอนุกรรมการสามัญประจำกระทรวง และเลขาธิการมีฐานะเป็นรองประธานอนุกรรมการสามัญประจำกระทรวง

มาตรา ๕๑/๒^๑ ในการดำเนินการตามมาตรา ๕๑ วรรคสอง (๓/๑) ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และร่วมมือกันดำเนินการกับสำนักงาน

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้ประกอบด้วยเลขาธิการเป็นประธานกรรมการ รองเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมอบหมาย ผู้แทนจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไม่เกินสี่คน และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินสามคน เป็นกรรมการ โดยให้เลขาธิการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเป็นเลขานุการหนึ่งคน และผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคน

การแต่งตั้งผู้แทนจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยให้ผู้แทนจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ให้ประธานกรรมการและกรรมการตามวรรคสองได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๕๒^๒ ให้พนักงาน ป.ป.ท. เจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. และข้าราชการในสำนักงานเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ให้พนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งในทำนองเดียวกันกับค่าตอบแทนพิเศษประจำตำแหน่งพนักงานไตสวนและผู้ช่วยพนักงานไตสวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๕๒/๑^๓ การแต่งตั้งพนักงาน ป.ป.ท. ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนในสังกัดสำนักงาน ซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับไม่ต่ำกว่าชำนาญการหรือเทียบเท่าขึ้นไป และมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายและสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการสอบสวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยคดี หรือการให้ความเห็นทางกฎหมายไม่น้อยกว่าหกปี

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑

๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

(๒) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางกฎหมายและสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการสอบสวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยคดี หรือการให้ความเห็นทางกฎหมายไม่น้อยกว่าสี่ปี

(๓) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางกฎหมาย และเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการสอบสวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยคดี หรือการให้ความเห็นทางกฎหมายไม่น้อยกว่าสองปี แต่ถ้าสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาด้วย ระยะเวลาสองปีให้ลดเหลือหนึ่งปี

(๔) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมาย หรือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างน้อยสองสาขา หรือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการสอบสวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยคดี หรือการให้ความเห็นทางกฎหมายไม่น้อยกว่าแปดปี

(๕) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาที่ขาดแคลนและจะยังประโยชน์ต่อการดำเนินการไต่สวนของสำนักงานเป็นอย่างยิ่ง และผ่านการอบรมหลักสูตรการไต่สวน ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด และรับราชการในสำนักงานหรือสำนักงาน ป.ป.ช. มาแล้วไม่น้อยกว่าระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสี่ปี

มาตรา ๕๓ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานอาจจัดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ หรือข้อมูลอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคดีใดสมควรให้จัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่บุคคลตามมาตรา ๕๓ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอความเห็นด้วยว่าสมควรใช้มาตรการทั่วไป หรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาสำหรับบุคคลดังกล่าวด้วย

ในกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว เพราะมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนา เนื่องจากการดำเนินการหรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแส หรือข้อมูลต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอรับค่าตอบแทนเท่าที่จำเป็นและสมควรตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาด้วย

มาตรา ๕๕ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจจัดให้มีรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามมาตรา ๕๓ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

มาตรา ๕๖ ในกรณีบุคคลตามมาตรา ๕๓ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของบุคคลดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างยิ่ง และสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและ

ประชาชนโดยทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือน และระดับตำแหน่งให้แก่บุคคลนั้นเป็นกรณีพิเศษก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๕๗ ในกรณีบุคคลตามมาตรา ๕๓ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อบุคคลนั้นร้องขอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ว่าหากยังคงปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดเดิมต่อไป อาจถูกกลั่นแกล้งหรือได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม อันเนื่องจากการกล่าวหาหรือการให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลนั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุอันควรเชื่อได้ว่าน่าจะมีเหตุดังกล่าว ให้เสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้ได้รับความคุ้มครองหรือมีมาตรการอื่นใดตามที่เห็นสมควรต่อไป

มาตรา ๕๘ บุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหา รายใดซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหา รายอื่น หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐรายอื่นนั้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจะกันผู้นั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติให้กันบุคคลไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินการทางวินัยกับบุคคลซึ่งถูกกันไว้เป็นพยานนั้น และบุคคลนั้นอาจได้รับความช่วยเหลือได้ตามสมควรจนคดีถึงที่สุด เว้นแต่บุคคลนั้นฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขการกันไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่ง^๑

การคุ้มครองตามวรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งตำแหน่งของพยานที่ดำรงตำแหน่งอยู่ และการเลื่อนขึ้นเงินเดือนรวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นด้วย เว้นแต่บุคคลนั้นไม่สมควรได้รับการคุ้มครองเมื่อคำนึงถึงพฤติการณ์และสภาพของการกระทำผิดแล้ว หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขการกันไว้เป็นพยาน^๒

หมวด ๓/๑^๓

มาตรการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

มาตรา ๕๘/๑ ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๑๗ (๒) โดยเร็ว

(๑) เมื่อปรากฏว่ากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการใดล้าสมัย ขาดประสิทธิภาพหรือขาดการบังคับใช้อย่างทั่วถึงเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตในภาครัฐ หรือเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีต่อราชการได้

(๒) เมื่อปรากฏว่าการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐไม่บรรลุผล เพราะไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย หรือมาตรการที่จำเป็น

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑

๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑

๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๕๘/๒^๑ เมื่อความปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐใดมีวิธีปฏิบัติหรือการดำเนินงานที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ให้สำนักงานแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

(๑) ไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ

(๒) เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการหรือประชาชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

(๓) เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง

ในกรณีตาม (๑) หากสำนักงานเห็นว่ามีความเหมาะสมควร ให้สำนักงานแจ้งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องสั่งการให้มีการตรวจสอบและดำเนินการ แล้วแจ้งผลการดำเนินการให้สำนักงานทราบภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากจะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต้องกำหนดระยะเวลาที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้สำนักงานทราบด้วย ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในกำหนดเวลาดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สำนักงานรายงานคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๑๗ (๑) หรือ (๒) ต่อไป ทั้งนี้ หากกรณีใดมีลักษณะส่อไปในทางทุจริตในภาครัฐ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รายงานให้คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา ๕๘/๓ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือสำนักงานพบว่าการดำเนินโครงการใดมีการกำหนดวงเงินสูงเกินที่เป็นจริงหรือไม่คุ้มค่า ให้แจ้งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

หมวด ๔

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๕๙ ให้สำนักงานจัดทำบัญชีเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. รับไว้พิจารณาและผลการดำเนินการ เพื่อส่งให้สำนักงาน ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทราบ เพื่อเป็นการประสานงานตามระยะเวลา วิธีการ และรายการที่ตกลงร่วมกัน

มาตรา ๖๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการ และพนักงาน ป.ป.ท. เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑

หรือตำรวจโดยให้มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนด้วย เว้นแต่อำนาจในการจับและคุมขัง ให้แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ดำเนินการ

มาตรา ๖๑^๑ ค่าใช้จ่ายในเรื่องดังต่อไปนี้ รวมทั้งวิธีการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

- (๑) การไต่สวนข้อเท็จจริง การแสวงหาข้อมูลและการรวบรวมพยานหลักฐาน
- (๒) การมาช่วยปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๘ (๔)
- (๓) การดำเนินการอื่นใดอันจำเป็นแก่การป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๑/๑^๒ ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๘ มาใช้บังคับ

หมวด ๕

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๒ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐานหรือไม่ดำเนินการใด ๆ ตามมาตรา ๑๘ (๑) และ (๒) โดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๓ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่สั่งตามมาตรา ๔๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๔ ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมิได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ท. และมีใช้การกระทำตามที่ราชการหรือเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบหรือไต่สวนข้อเท็จจริง หรือเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการหรือประโยชน์สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๕ กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๖ ให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๖๗ ให้กระทรวงยุติธรรม สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงาน ก.พ. สำนักงานงบประมาณและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำโครงสร้างสำนักงาน กรอบอัตรากำลังข้าราชการและพนักงานราชการและกำหนดงบประมาณ รวมถึงการดำเนินการอื่นใดอันจำเป็น เพื่อรองรับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐตามพระราชบัญญัตินี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในระยะเริ่มแรก การกำหนดโครงสร้าง อัตรากำลังและงบประมาณตามวรรคหนึ่งต้องรองรับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐในเขตพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสมด้วย

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

**ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๕๔**

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง การแจ้งข้อกล่าวหา การจัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคสอง มาตรา ๒๓ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งตามมาตรา ๒๙ ประกอบกับ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๖๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คณะกรรมการ ป.ป.ท. จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๕๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. แต่งตั้งเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง

“ประธานอนุกรรมการ” หมายความว่า ประธานอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการ

“อนุกรรมการ” หมายความว่า อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการ และให้หมายความรวมถึงประธานอนุกรรมการด้วย

“คำกล่าวหา” หมายความว่า การที่ผู้กล่าวหาได้กล่าวหาไม่ว่าทำเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตในภาครัฐ เพื่อให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่อไป

“การไต่สวนข้อเท็จจริง” หมายความว่า การแสวงหา รวบรวม และดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ในการที่จะทราบรายละเอียดและพิสูจน์เกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

“ผู้กล่าวหา” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือได้พบเห็นการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐและได้กล่าวหาตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

“ผู้ถูกกล่าวหา” หมายความว่า ผู้ซึ่งถูกกล่าวหาหรือมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ว่าได้กระทำการทุจริตในภาครัฐอันเป็นมูลที่จะนำไปสู่การไต่สวนข้อเท็จจริงตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และให้หมายความรวมถึงตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดด้วย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ข้อ ๔ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความหรือวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำการทุจริตในภาครัฐไว้เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้ว ให้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว

ข้อ ๕/๑^๑ ห้ามอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. เจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. และบุคคลซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. แต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างใด เปิดเผยข้อมูลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ข้อมูลเฉพาะของบุคคล

(๒) ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดของพยาน หรือกระทำการใดอันจะทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลดังกล่าว เว้นแต่เป็นกรณีที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามที่ระเบียบนี้กำหนด

(๓) ข้อมูลรายงานและสำนวนการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน การสอบสวน หรือการไต่สวนข้อเท็จจริง รวมทั้งบรรดาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน การสอบสวน หรือการไต่สวนข้อเท็จจริง

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริงให้ผู้ไต่สวนข้อเท็จจริงหรือผู้ที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องตามระเบียบนี้ ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย เพื่อพิจารณาและมีมติ เว้นแต่ระเบียบนี้จะได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

๑. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการหรือประโยชน์สาธารณะ คณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย อาจเปิดเผยข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ให้สาธารณชนทราบได้ ทั้งนี้ การเปิดเผยดังกล่าวจะต้องไม่กระทบต่อรูปคดี หรือความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของบุคคล หรือความเที่ยงธรรม

ข้อ ๕/๒^๑ คำกล่าวหา ความเห็น เอกสารหลักฐาน เอกสารที่เกี่ยวข้อง หรือเอกสารที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. จัดทำขึ้น คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมีคำสั่งให้สำนักงานดำเนินการ หรือเก็บรักษาในรูปแบบและวิธีการใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้เอกสารก็ได้

ข้อ ๖^๒ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการทำหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงแทน โดยให้แต่งตั้งจากบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหาด้วย

คณะอนุกรรมการประกอบด้วยประธานอนุกรรมการ อนุกรรมการ อนุกรรมการและเลขานุการ และอาจมีอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้ ทั้งนี้ อนุกรรมการและเลขานุการ และอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการดังกล่าวให้แต่งตั้งจากพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท.

ในกรณีที่การไต่สวนข้อเท็จจริงเรื่องใดจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการ หรือมีความจำเป็นอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้งบุคคลเป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยเหลือคณะอนุกรรมการด้วยก็ได้

ข้อ ๗^๓ คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ต้องประกอบด้วย ชื่อของผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการ ชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา และคำกล่าวหา ทั้งนี้ ให้มีสาระสำคัญตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

กรณีบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่กระทบถึงการที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง

กรณีพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ หรืออนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ พ้นจากการเป็นข้าราชการของสำนักงาน ป.ป.ท. ให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ผู้นั้นพ้นจากการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ หรืออนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และให้คณะอนุกรรมการที่เหลืออยู่เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาว่าเห็นควรแต่งตั้งอนุกรรมการและเลขานุการ หรืออนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการใหม่หรือไม่ ถ้ามิได้กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นสาระสำคัญของคณะอนุกรรมการ คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะไม่แต่งตั้งอนุกรรมการแทนก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้อนุกรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ถือว่าคณะอนุกรรมการประกอบด้วยอนุกรรมการเท่าที่มีอยู่ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหมวด ๖

๑. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๓. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๘ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมีคำสั่งมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือมูลความผิดเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหาได้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหาด้วย

การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหมวด ๗

ข้อ ๙ การมอบหมายพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ตามข้อ ๘ ให้เลขาธิการเสนอรายชื่อต่อประธานกรรมการเพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีคำสั่งมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป

การเสนอรายชื่อตามวรรคหนึ่งให้เสนอพร้อมกับรายงานการตรวจสอบเบื้องต้นในแต่ละเรื่อง

ข้อ ๑๐^๑ อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมาย แล้วแต่กรณี จะต้องไม่เป็นบุคคลซึ่งมีเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) รู้เห็นเหตุการณ์หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาในฐานะอื่นที่มีใช้ในฐานะพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มาก่อน

(๒) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา

(๓) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(๔) เป็นผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(๕) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติ หรือเป็นหุ้นส่วน หรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ผู้ใดซึ่งมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้นั้นมีบันทึกแจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย โดยเสนอผ่านผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปโดยเร็ว และระหว่างนั้นห้ามมิให้บุคคลดังกล่าวยุ่งเกี่ยวกับการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้นจนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมายจะวินิจฉัย

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ปรากฏเหตุดังกล่าวเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ในระหว่างที่รอการวินิจฉัย ให้อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งถูกคัดค้านระงับการปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อนจนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมายจะวินิจฉัย

คำร้องคัดค้านต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในคำร้องคัดค้านด้วยว่าจะทำให้การไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ได้ความจริงและความยุติธรรมอย่างไร

ในกรณีที่มีการปรับเปลี่ยนอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ตามวรรคสาม ภายหลังที่ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว ให้แจ้งรายชื่อบุคคลผู้ได้รับแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายที่ปรับเปลี่ยนดังกล่าวให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบพร้อมทั้งแจ้งสิทธิในการคัดค้าน

๑. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๑๑ เมื่อได้รับหนังสือคัดค้านแล้ว ให้ผู้รับลงทะเบียนรับไว้เป็นหลักฐานตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ และในกรณีที่ผู้มีส่วนได้เสียยื่นหนังสือคัดค้านด้วยตนเอง ให้ผู้รับลงทะเบียนและออกใบรับตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ

ข้อ ๑๒^๑ เมื่อสำนักงานได้รับหนังสือคัดค้านแล้ว ให้แจ้งผู้ถูกคัดค้านทราบทันที และให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาวินิจฉัย ในระหว่างที่รอการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้ผู้ถูกคัดค้านระงับการปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อน

ในระหว่างที่รอผลการวินิจฉัย ให้อนุกรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ หากไม่กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ

ข้อ ๑๓^๒ ในการพิจารณาคำร้องคัดค้าน คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจให้โอกาสผู้ถูกคัดค้านชี้แจงข้อเท็จจริงและตอบข้อซักถาม และคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ได้ตามความเหมาะสม

ข้อ ๑๔^๓ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้พิจารณาหนังสือคัดค้านหรือบันทึกแจ้งเหตุที่อาจถูกคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) มีมติยกคำร้องคัดค้าน ในกรณีที่เห็นว่าคำร้องคัดค้านมิได้เป็นไปตามข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง หรือ

(๒) มีมติสั่งให้ผู้ที่ถูกคัดค้านพ้นจากการแต่งตั้งหรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องนั้น ๆ

ในกรณีที่คำร้องคัดค้านนั้นฟังขึ้น หรือเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่าหากให้ผู้ถูกคัดค้านปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจทำให้เสียประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ในการแจ้งมติหรือคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้มีหนังสือแจ้งผู้คัดค้านและผู้ถูกคัดค้านทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติ

ผลการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นที่สุด

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติให้อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. พ้นจากการเข้าร่วมดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ให้ถือว่าการไต่สวนข้อเท็จจริงที่ได้ดำเนินการไปแล้วมีผลสมบูรณ์

ข้อ ๑๖^๔ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติให้อนุกรรมการผู้ใดพ้นจากการเป็นอนุกรรมการ ถ้ามิได้กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะไม่แต่งตั้งอนุกรรมการแทนก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้อนุกรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ถือว่าคณะอนุกรรมการประกอบด้วยอนุกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

๑. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของระเบียบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของระเบียบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๓. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของระเบียบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๔. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ ของระเบียบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ความในวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลใดซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายขอถอนตัวหรือลาออกจากการแต่งตั้งหรือมอบหมาย หรือตาย หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในระหว่างเป็นอนุกรรมการด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๑๗ เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๖ หรือมีการมอบหมายพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ตามข้อ ๘ แล้ว ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่ามีเหตุอันสมควรหรือจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง หรือลดจำนวนคณะกรรมการหรือพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ให้ดำเนินการได้โดยให้แสดงเหตุแห่งการสั่งนั้นไว้ด้วย

ข้อ ๑๘^๑ (ยกเลิก)

ข้อ ๑๙ ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติเรื่องใด หากคณะกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เห็นว่า ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาจะอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่อไปจะเป็นอุปสรรคต่อการไต่สวนข้อเท็จจริง สมควรสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาขึ้นไว้ก่อน ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อดำเนินการตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๒๐^๒ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เมื่อผู้ถูกกล่าวหา พยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมีคำร้องขอขยายระยะเวลา หรือเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมายเห็นสมควร ให้มีอำนาจขยายระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ได้ตามความเหมาะสม

การนับระยะเวลาตามระเบียบนี้ ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อ ๒๑ เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม ในกรณีที่มีได้มีกฎหมาย หรือระเบียบ หรือหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนดไว้เป็นประการอื่น คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ปฏิบัติหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๒ หมวด ๓ และหมวด ๔ ก็ได้

หมวด ๒

การแจ้งข้อกล่าวหาและการชี้แจงข้อกล่าวหา

ข้อ ๒๒^๓ เมื่อปรากฏว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีหนังสือเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยให้จัดส่งหนังสือเรียกทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือที่อยู่ที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริง ในกรณีที่ไม่ปรากฏภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรปัจจุบัน ก็ให้จัดส่งไปยังที่อยู่

๑. ยกเลิกโดยข้อ ๘ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๙ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๓. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๐ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ของผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรครั้งสุดท้าย และให้บันทึกการดำเนินการดังกล่าวไว้ให้ปรากฏเป็นหลักฐานด้วย ทั้งนี้ ในการมีหนังสือเรียกดังกล่าวให้คำนึงถึงระยะเวลาในการเดินทาง เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสมาถึงตามวันเวลาที่กำหนด เว้นแต่ผู้ถูกกล่าวหาปรากฏตัวต่อหน้าอัยการแจ้งข้อกล่าวหาโดยไม่ต้องมีหนังสือเรียกก็ได้

เมื่อผู้ถูกกล่าวหาปรากฏ ให้แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด ซึ่งสรุปสาระสำคัญของข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่มีรายละเอียดเพียงพอเท่าที่จะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจข้อกล่าวหาได้ดี และต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำ ถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาที่นั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และมีสิทธิที่จะนำพยานหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจไม่เกินสองคนเข้าฟังการให้ถ้อยคำของตนได้ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิการคัดค้านตามข้อ ๑๐ วรรคสาม และวรรคสี่ด้วย ทั้งนี้ ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับทราบข้อกล่าวหา แล้วให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบไว้ กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจะขยายระยะเวลาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาออกไปตามที่เห็นสมควรก็ได้

การดำเนินการตามวรรคสอง ต้องไม่เป็นการเปิดเผยชื่อ ตำแหน่ง ที่อยู่ของผู้กล่าวหาหรือพยานหรือข้อมูลอื่นใดอันเป็นเหตุให้ทราบถึงตัวผู้กล่าวหาหรือพยาน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจข้อกล่าวหาได้ดี

ให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นสองฉบับเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานประกอบสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงหนึ่งฉบับ และมอบให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับ

การชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาจะนำพยานหลักฐานมาเอง หรือจะอ้างพยานหลักฐานโดยขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เรียกพยานหลักฐานนั้นมาก็ได้

ข้อ ๒๓^๑ ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหา แต่ไม่ยินยอมลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหา ให้จัดแจ้งเหตุดังกล่าวไว้ หากเป็นกรณีผู้ถูกกล่าวหาไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ให้พิมพ์ลายนิ้วมือแทน และบันทึกเหตุที่ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ไว้ด้วย แล้วให้รวมไว้ในสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง

หากผู้ถูกกล่าวหาไม่มารับทราบข้อกล่าวหา ให้ส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือที่อยู่ที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริง ในกรณีที่มิปรากฏภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ก็ให้จัดส่งไปยังที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรครั้งสุดท้าย การแจ้งในกรณีนี้ให้ทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นสองฉบับ เพื่อเก็บไว้ในสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงหนึ่งฉบับส่งไปให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับ และให้ถือว่าวันที่ระบุในใบตอบรับทางไปรษณีย์เป็นวันที่ได้รับแจ้ง หากพ้นกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแจ้งแล้วผู้ถูกกล่าวหาไม่มาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและไม่ประสงค์ที่จะแก้ข้อกล่าวหา

๑. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๐ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ถ้าการส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาทางไปรษณีย์ไม่อาจกระทำได้ด้วยเหตุใด ๆ ให้ดำเนินการส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาไปยังภูมิลำเนาหรือสำนักทำ कारงานของผู้ถูกกล่าวหาแทน หากพบผู้ถูกกล่าวหาแต่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมรับบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา ให้วางบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาไว้ ณ ที่นั้น แล้วบันทึกเหตุไว้ หากไปยังภูมิลำเนาหรือสำนักทำ कारงานของผู้ถูกกล่าวหาแล้วไม่พบผู้ถูกกล่าวหาให้ปิดบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา ณ ภูมิลำเนาหรือสำนักทำ कारงานของผู้ถูกกล่าวหาแทนได้ หากไม่สามารถดำเนินการปิดบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาโดยวิธีดังกล่าวได้ ให้ปิดบันทึกดังกล่าวไว้ ณ ภูมิลำเนาที่ปรากฏตามทะเบียนราษฎรหรือสำนักทำ कारงานสุดท้าย หากโดยสภาพแล้ว ภูมิลำเนาที่ปรากฏตามทะเบียนราษฎรหรือสำนักทำ कारงานสุดท้ายไม่สามารถจะปิดบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาได้ ให้ปิดบันทึกนั้นไว้ ณ ที่ทำการสำนักงาน ป.ป.ท. หรือสำนักงาน ปปท. เขตที่รับผิดชอบสำนวนคดีนั้น ทั้งนี้ การวางหรือปิดบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาโดยวิธีข้างต้นให้มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นพยาน และลงบันทึกประจำวัน ที่สถานีตำรวจ และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบการแจ้งข้อกล่าวหา นั้น เมื่อเลยกำหนดเวลาสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่วางหรือปิดบันทึกดังกล่าว

ข้อ ๒๔ เมื่อระยะเวลาที่กำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหา มาชี้แจงข้อกล่าวหาสิ้นสุดลงแล้ว หากผู้ถูกกล่าวหา มาขอให้ถ้อยคำ หรือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือขอ นำสืบพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะมีมติในเรื่องที่กล่าวหา โดยแสดงเหตุอันสมควร อาจพิจารณาให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามที่ร้องขอ ก็ได้

ข้อ ๒๕^๑ ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจแก้ข้อกล่าวหาโดยทำเป็นหนังสือหรือมาชี้แจงด้วยวาจาก็ได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจา ให้บันทึกถ้อยคำโดยมีสาระสำคัญตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยก่อนเริ่มถามคำให้การ ให้แจ้งสิทธิให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธินำพยานความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจไม่เกินสองคนเข้าฟังการให้ถ้อยคำของตนได้ และให้นำความในข้อ ๓๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การถามคำให้การผู้ถูกกล่าวหา ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือคดีที่ผู้ถูกกล่าวหา มีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่แจ้งข้อกล่าวหา ก่อนเริ่มถามคำให้การ ให้ถามผู้ถูกกล่าวหาว่ามีพยานความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้จัดหาพยานความให้

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การ ให้ถามผู้ถูกกล่าวหาว่ามีพยานความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ถูกกล่าวหาต้องการพยานความ ให้จัดหาพยานความให้^๒

ข้อ ๒๕/๑^๓ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้ว โดยก่อนการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจยื่นคำร้องขอเป็นหนังสือพร้อมด้วยเหตุผลต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อขอตรวจพยานหลักฐานในสำนวนเพื่อประกอบการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๔

๓. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๒ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะอนุญาตให้ผู้ถูกกล่าวหาตรวจพยานหลักฐานตามที่ร้องขอได้ เว้นแต่เป็นพยานหลักฐานที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของพยานบุคคล ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการกระทำผิดตามที่กล่าวหา หรือกระทบต่อสาระสำคัญของพยานหลักฐานในคดี ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจที่จะปฏิเสธไม่อนุญาตให้มีการตรวจพยานหลักฐานตามที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ร้องขอทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. อนุญาตให้ผู้ถูกกล่าวหาตรวจพยานหลักฐานได้ตามวรรคสอง ผู้ถูกกล่าวหาสามารถขอจดบันทึกหรือคัดลอกเอกสารได้ตามสมควรเท่าที่จะไม่กระทบต่อรูปคดีหรือการคุ้มครองบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ถูกกล่าวหาอาจนำทนายความหรือบุคคลที่ไว้วางใจไม่เกินสามคน เข้าช่วยเหลือในการตรวจพยานหลักฐานด้วยก็ได้

กรณีตามวรรคหนึ่ง หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความสามารถเข้าตรวจพยานหลักฐานได้ด้วยตนเอง จะอนุญาตให้บุคคลอื่นที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกกล่าวหาเข้าตรวจพยานหลักฐานตามที่ร้องขอได้

ข้อ ๒๖^๑ พยานหลักฐานใดที่ผู้ถูกกล่าวหานำส่ง คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะไม่รับด้วยเหตุล่วงเลยเวลาหรือผิดขั้นตอนมิได้ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะมีมติข้มูลแล้ว หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาจงใจประวิงเวลา หรือใช้สิทธิโดยไม่สุจริต จะไม่รับก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงด้วย

ข้อ ๒๖/๑^๒ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรอาจทำการไต่สวนพยานหลักฐานเพิ่มเติมโดยสอบปากคำพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือมีคำสั่งเรียกเอกสารหรือหลักฐานจากหน่วยงานหรือบุคคลใด เพื่อประกอบการพิจารณาในการวินิจฉัยคดีหลังจากที่มีการแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และได้รับฟังคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยได้ไต่สวนพยานหลักฐานของผู้ถูกกล่าวหาแล้วก็ได้

ข้อ ๒๗ นอกจากหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งข้อกล่าวหาหรือการชี้แจงข้อกล่าวหาที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ การไต่สวนข้อเท็จจริงในเรื่องกล่าวหาที่มีมูลความผิดทางอาญา ให้แจ้งสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาเช่นเดียวกับการแจ้งสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยโดยอนุโลม

๑. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๓ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๔ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

หมวด ๓ การไต่สวนข้อเท็จจริง

ข้อ ๒๘ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง ห้ามบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในการไต่สวนข้อเท็จจริง

ข้อ ๒๙ การถอนคำกล่าวหา ไม่ตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป

ข้อ ๒๙/๑^๑ ให้นำพยานหลักฐานที่ได้มาจากการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานตามมาตรา ๒๓/๑ วรรคสอง มาใช้เป็นพยานหลักฐานในการไต่สวนข้อเท็จจริงตามหมวดนี้ด้วย

ข้อ ๓๐ เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจดำเนินการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานใด ๆ นอกเหนือจากพยานหลักฐานของผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาก็ได้

ข้อ ๓๑ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง ห้ามกระทำการใด ๆ อันเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญหรือให้สัญญากับผู้ถูกกล่าวหาหรือพยาน เพื่อจูงใจให้ผู้นั้นให้ถ้อยคำใด ๆ ในเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง

ข้อ ๓๒ เอกสารที่ใช้เป็นพยานหลักฐานให้ใช้ต้นฉบับ แต่ถ้าไม่อาจนำต้นฉบับมาได้ จะใช้สำเนาที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบรับรองว่าเป็นสำเนาที่ถูกต้องก็ได้

ถ้าไม่สามารถนำต้นฉบับเอกสารมาได้เพราะสูญหาย หรือน่าเชื่อว่าถูกทำลาย หรือโดยเหตุประการอื่น จะใช้สำเนาเอกสารหรือเรียกบุคคลที่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเอกสารนั้นมาให้ถ้อยคำแทนก็ได้

การนำเอกสารหรือวัตถุมาใช้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง ให้บันทึกไว้ด้วยว่าได้มาอย่างไร จากผู้ใด และเมื่อใด

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่มีการเรียกบุคคลใดมาเป็นพยาน ให้บุคคลนั้นมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำตามวัน เวลา และสถานที่ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

ในกรณีที่พยานมาแต่ไม่ให้ถ้อยคำ หรือไม่มาให้ถ้อยคำ หรือเรียกพยานมาไม่ได้ภายในเวลาอันสมควร จะไม่สอบปากคำพยานนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุอันไว้ในสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงด้วย

ข้อ ๓๔ ในการสอบปากคำพยาน ห้ามบุคคลอื่นอยู่ในที่สอบปากคำ เว้นแต่บุคคลซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. อนุญาต^๒

ก่อนเริ่มสอบปากคำพยาน ให้แจ้งให้พยานทราบว่ากรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และการให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ เป็นความผิดตามกฎหมาย

๑. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๕ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๖ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๓๕ การสอบปากคำพยาน ให้บันทึกถ้อยคำโดยมีสาระสำคัญตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด เมื่อได้บันทึกถ้อยคำเสร็จแล้ว ให้อ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำฟังหรือจะให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านเองก็ได้ แล้วให้ผู้ให้ถ้อยคำและผู้บันทึกถ้อยคำลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน และให้ผู้ร่วมสอบปากคำทุกคนลงลายมือชื่อรับรองไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้นด้วย ถ้าบันทึกถ้อยคำมีหลายหน้า ให้ผู้ร่วมสอบปากคำอย่างน้อยหนึ่งคนและผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า หากผู้บันทึกถ้อยคำหรือผู้ร่วมสอบปากคำมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจลงลายมือชื่อได้ ให้บันทึกเหตุแห่งการนั้นไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้นด้วย^๑

ในบันทึกถ้อยคำ ห้ามมิให้ขูดลบหรือบันทึกข้อความทับ ถ้าจะต้องแก้ไขข้อความที่ได้บันทึกไว้แล้วให้ใช้วิธีขีดฆ่าหรือตอกเติม และให้ผู้ให้ถ้อยคำและผู้บันทึกถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่ง

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่ประสงค์ลงลายมือชื่อ ให้บันทึกเหตุแห่งการไม่ลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้น

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้ลงลายพิมพ์นิ้วมือแทน

ข้อ ๓๕/๑^๒ ในการสอบปากคำพยานจะกระทำโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุซึ่งถ่ายทอดออกเป็นภาพ หรือเสียง หรือโดยวิธีการอื่นใด ซึ่งพยานนั้นได้ตรวจสอบถึงความถูกต้องของบันทึกการให้ปากคำนั้นแล้ว กรรมการ ป.ป.ท. อาจทำสำเนาข้อความดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสิ่งบันทึกอย่างอื่นก็ได้

ข้อ ๓๖ การสอบปากคำพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยอนุโลม

หากพยานเป็นคนหูหนวก หรือเป็นใบ้ หรือทั้งหูหนวกและเป็นใบ้ ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม

ข้อ ๓๗ การแสวงหาข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานใด หากจะทำให้การไต่สวนข้อเท็จจริงล่าช้าโดยไม่จำเป็น หรือมีใช้พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ จะดเสียก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงด้วย

ข้อ ๓๗/๑^๓ ในกรณีที่คณะอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. เห็นว่าพยานหลักฐานใดในสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงซึ่งต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหาย หรือยากแก่การนำมาสืบพยานในภายหลัง ให้คณะอนุกรรมการ หรือพนักงาน ป.ป.ท. ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อยื่นคำร้องต่อศาลขอให้คำสั่งให้สืบพยานหลักฐานนั้นไว้ทันทีได้ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

ข้อ ๓๘ การไต่สวนข้อเท็จจริงเรื่องใด หากมีกรณีต้องตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควร ให้ประธานกรรมการแจ้งไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอความร่วมมือให้ส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกกล่าวหาขึ้นไว้มาให้ตรวจสอบได้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๗ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๘ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๓. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๙ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

กรณีตามวรรคหนึ่ง หากผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ตามรายการและแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด ทั้งนี้ ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่ง

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาแสดงเหตุผลจนเป็นที่พอใจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ว่าตนไม่อาจแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจขยายระยะเวลาแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินออกไปตามที่เห็นสมควรก็ได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อล่วงพ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคสอง หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม จะนำรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวมาประกอบสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงก็ได้

ข้อ ๓๙ ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามข้อ ๓๘ หรือในกรณีอื่นใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องพร้อมสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ร่ำรวยผิดปกติหรือมิได้มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ แต่มีกรณีที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐและส่งเรื่องกลับคืนมาให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ข้อ ๔๐ ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจให้คณะอนุกรรมการที่ไต่สวนข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นดำเนินการตรวจสอบหรือแต่งตั้งคณะอนุกรรมการชุดใหม่ทำการตรวจสอบก็ได้

หมวด ๔

การจัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง

ข้อ ๔๑ เมื่อได้ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงตามที่มีการกล่าวหาและที่ผู้ถูกกล่าวหานำมาใช้อ้างหรือชี้แจงข้อกล่าวหาแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนดโดยเร็ว และอย่างน้อยต้องประกอบไปด้วยสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและตำแหน่งของผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา

(๒) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาและอายุความของคดี

(๓) ข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาที่ได้จากการไต่สวนข้อเท็จจริง และสรุปข้อเท็จจริง

(๔) เหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

(๕) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

(๖) สรุปความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหา กรณีมีความเห็นเป็นสองฝ่าย ให้บันทึกความเห็นเสียงข้างน้อยพร้อมเหตุผลด้วย

การจัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำสำเนาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงไว้ด้วยจำนวนหนึ่งชุด

ข้อ ๔๒ ให้ผู้รับผิดชอบในการจัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เข้าไว้เป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง และให้จัดทำบัญชีเอกสารตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

ข้อ ๔๓ กรณีมีการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะถือว่าสำนวนการสอบสวนดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ได้

หมวด ๕

การพิจารณาชี้มูล

ข้อ ๔๔ เมื่อได้รับสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว ให้ประธานกรรมการนำเข้าสู่การประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับสำนวน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควร

ข้อ ๔๕ เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะสั่งให้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมหรือตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. สั่งให้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ให้คณะอนุกรรมการดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แล้วรวบรวมพยานหลักฐานที่ได้มาและสรุปข้อเท็จจริงเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในกรณีตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ ให้ดำเนินการตามหมวด ๑ หมวด ๒ หมวด ๓ และหมวด ๔ โดยอนุโลม

ข้อ ๔๖ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว ให้มีมติว่าข้อกล่าวหาอันมีมูลหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาอันเป็นอันตกไป และให้แจ้งผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว ในกรณีที่มีการสั่งพักราชการ พักงาน หรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา ให้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิต

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าข้อกล่าวหาใดมีมูลและเป็นกรณีมีมูลความผิดทางวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อดำเนินการต่อไป

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าข้อกล่าวหาใดมีมูลและเป็นความผิดทางอาญาให้ส่งเรื่อง พร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้พนักงานอัยการ ดำเนินคดีต่อไป หากพนักงานอัยการเห็นว่าสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงที่ได้รับยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ และแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ในกรณีจำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะร่วมกับอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก็ได้

ในกรณีที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง แต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติยืนยันให้ฟ้อง ให้ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัย คำวินิจฉัยของอัยการสูงสุดถือเป็นที่สุด^๑

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติตามวรรคสาม หรือวรรคสี่แล้ว หากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาได้อนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการส่งการใด ๆ แก่บุคคลใดโดยมิชอบ หรืออาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาสั่งยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการส่งการใด ๆ นั้นต่อไปด้วย

หมวด ๖

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ

ข้อ ๔๗^๒ (ยกเลิก)

ข้อ ๔๘^๓ (ยกเลิก)

ข้อ ๔๙ ให้ประธานอนุกรรมการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว ในการประชุมครั้งแรกให้พิจารณากำหนดแนวทางและระยะเวลาในการไต่สวนข้อเท็จจริง

ข้อ ๕๐ ในการกำหนดแนวทางและระยะเวลาในการไต่สวนข้อเท็จจริงตามข้อ ๔๙ ให้คณะกรรมการพิจารณารายงานการตรวจสอบเบื้องต้น คำกล่าวหา คำร้องทุกข์ คำกล่าวโทษ หรือคำร้องเรียน รวมทั้งเอกสารหลักฐานต้นเรื่อง ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อให้การไต่สวนข้อเท็จจริงดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมมากที่สุด

ข้อ ๕๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีอนุกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนอนุกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

๑. เพิ่มเติมโดยข้อ ๒๐ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. ยกเลิกโดยข้อ ๓ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓

๓. ยกเลิกโดยข้อ ๓ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓

ถ้าประธานอนุกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกอนุกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การลงมติของที่ประชุมคณะอนุกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก อนุกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานอนุกรรมการออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในกรณีมีการประชุมคณะอนุกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย^๑

ข้อ ๕๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ ให้คณะอนุกรรมการมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขว่าด้วยการนั้น

ข้อ ๕๓ ในระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงเรื่องใด หากคณะอนุกรรมการเห็นว่า ถ้าผู้ถูกกล่าวหา ยังอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่อไปจะเป็นอุปสรรคต่อการไต่สวนข้อเท็จจริง สมควรสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ไว้ก่อน ให้คณะอนุกรรมการเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณา และให้นำข้อ ๑๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๔ เมื่อคณะอนุกรรมการเห็นว่า มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหา ให้เรียกผู้ถูกกล่าวหา มาพบและแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจงข้อกล่าวหาและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา ทั้งนี้ การแจ้งข้อกล่าวหาและการชี้แจงข้อกล่าวหา ให้ปฏิบัติตามหมวด ๒ โดยอนุโลม

ข้อ ๕๕ ให้คณะอนุกรรมการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามหมวด ๓ โดยอนุโลม

ข้อ ๕๖ ในการไต่สวนข้อเท็จจริงคณะอนุกรรมการอาจมอบหมายให้อนุกรรมการอย่างน้อยสองคน ปฏิบัติหน้าที่ตามที่เห็นสมควรได้

ข้อ ๕๗ เมื่อคณะอนุกรรมการได้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเสร็จสิ้นแล้ว ให้ประชุมเพื่อพิจารณาพยานหลักฐานและวินิจฉัยในประเด็นข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย แล้วมีมติว่าสมควรดำเนินคดีอาญา หรือคดีวินัย หรือทั้งคดีอาญาและคดีวินัย แก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ พร้อมเหตุผลก่อนจัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเสนอต่อประธานกรรมการเพื่อนำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาต่อไป ทั้งนี้ ในการจัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงให้ปฏิบัติตามหมวด ๔ โดยอนุโลม

ข้อ ๕๗/๑^๒ คณะอนุกรรมการอาจมีมติมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ที่ไม่ได้เป็นอนุกรรมการ ดำเนินการส่งหมาย วางหรือปิดบันทึกแจ้งข้อกล่าวหา ส่งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงให้พนักงานอัยการ หรือดำเนินการเกี่ยวกับงานธุรการอื่นก็ได้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๒๑ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

หมวด ๗

การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท.

ข้อ ๕๘^๑ (ยกเลิก)

ข้อ ๕๙ ให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือมูลความผิดโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามหมวด ๓ โดยอนุโลม

ข้อ ๖๐ ในการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐาน ให้ผู้ได้รับมอบหมายพิจารณา รายงานการตรวจสอบเบื้องต้น คำกล่าวหา คำร้องทุกข์ คำกล่าวโทษ หรือคำร้องเรียน รวมทั้งเอกสารหลักฐาน ต้นเรื่อง ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อกำหนดระยะเวลาและวิธีการในการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานให้ดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมมากที่สุด

ข้อ ๖๑ เมื่อพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ให้รายงานผลการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งความเห็น เสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยเร็ว เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ข้อ ๖๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ที่ได้รับมอบหมาย ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขว่าด้วยการนั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔

โสภณ จันทระ

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

๑. ยกเลิกโดยข้อ ๓ ของระเบียบฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๔๖

การไต่สวนและวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ว่า ผู้ถูกกล่าวหามีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นการไต่สวนและวินิจฉัยโดยอาศัยอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติรับรองไว้ เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ได้บัญญัติกรณีดังกล่าวตามที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้แล้ว โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๙ (๓) บัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่นเดียวกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญสำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับกรณีตามคำร้องนั้น มีการกำหนดขั้นตอนและรายละเอียดของการไต่สวนและผลของการไต่สวนที่เทียบได้กับการสอบสวนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ แล้วเช่นกัน แต่กรณีเช่นนี้เป็นคนละกรณีกับการดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ โดยมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น จึงถือได้ว่า การสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในเรื่องนี้เสร็จสิ้นแล้ว เมื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ แล้ว เห็นได้ว่า มีสาระสำคัญที่แตกต่างกัน กล่าวคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายแรงผิดปกติก่อทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นการปฏิรูปการเมือง ด้วยการกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ โดยมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ เป็นกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ เป็นกฎหมายทั่วไปที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของ ก.พ. เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล วินัยและการรักษาวินัย การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติเป็นหลัก และดำเนินการตามกระบวนการที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ โดยการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดทุจริตต่อหน้าที่ ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถือได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติไว้ครบถ้วนแล้ว ดังนั้น การวินิจฉัยข้อเท็จจริงและการมีมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่และประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง จึงต้องฟังเป็นที่ยุติ

การอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ และการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ใช้คำว่า "อุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษ" พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ใช้คำว่า "อุทธรณ์คำสั่งลงโทษ" การใช้สิทธิอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหา อันเนื่องมาจากการลงโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามฐานความผิด

ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ มิใช่ฐานความผิดจากการสอบสวนวินัยโดยผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาเอง และมีใช้กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ การอุทธรณ์จึงต้องอยู่ในขอบเขตที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติไว้ โดยมีสิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น กล่าวคือ อุทธรณ์ได้เฉพาะระดับโทษตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา (ก.พ.) และองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาตามขั้นตอนต่อจากกระบวนการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสมบูรณ์เสร็จสิ้นแล้วจึงมีอำนาจพิจารณาเฉพาะเรื่องดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนตามฐานความผิดเดิมที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเท่านั้น การที่องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ใช้อำนาจหน้าที่ล่วงล้ำ หรือกระทบกระเทือนอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองว่า เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นการเฉพาะ โดยการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงใหม่ แล้วเปลี่ยนฐานความผิดเพื่อกำหนดโทษใหม่ จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่จึงเป็นอันยุติ ดังนั้น องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จึงไม่อาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยยุติแล้ว ให้เป็นประการอื่นได้อีก

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๑/๒๕๕๖ เรื่องพิจารณาที่ ๒๐/๒๕๕๖

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยโดยใช้บังคับกับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง หรือข้าราชการอัยการ โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐกลุ่มนี้แม้จะมีความแตกต่างจากเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง แต่ก็ยังเป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อให้การดำเนินการทางวินัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง และข้าราชการอัยการ ที่มีความเป็นอิสระตามลักษณะของภารกิจซึ่งมีความจำเป็นและเพื่อให้เกิดความเหมาะสม กล่าวคือ เพื่อให้ข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมและข้าราชการตุลาการศาลปกครอง สามารถพิจารณาพิพากษาอรรถคดีอย่างมีอิสระเป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๗ และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๐ และมาตรา ๒๒๔ ที่ได้บัญญัติให้การลงโทษผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมและตุลาการในศาลปกครองต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง แล้วแต่กรณี อันเป็นการรับรองหลักประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและตุลาการไว้ และเพื่อให้ข้าราชการอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดี และการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรมตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งการรับรองความเป็นอิสระ

ขององค์กรอัยการให้ปราศจากการแทรกแซงจากการใช้อำนาจขององค์กรอื่นก็เพื่อให้ข้าราชการอัยการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นอิสระ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๗ ได้บัญญัติความเป็นอิสระในการพิจารณาดำเนินคดีอาญาระหว่างอัยการสูงสุดกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ในกรณีที่ข้อกล่าวหาใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าเป็นความผิดทางอาญา ให้ประธานกรรมการส่งรายงาน เอกสารและความเห็นไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี โดยให้ถือว่ารายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งหากอัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งให้ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ให้อัยการสูงสุดแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนไปในคราวเดียวกัน ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานขึ้นโดยมีผู้แทนแต่ละฝ่ายจำนวนฝ่ายละเท่ากัน เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์แล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อไป ในกรณีคณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจฟ้องคดีเองหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีแทน ด้วยเหตุนี้การดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการอัยการตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง หากบัญญัติให้ถือว่ารายงาน เอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของข้าราชการอัยการ ย่อมอาจทำให้การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งคดีอาญาดังกล่าวขาดความเป็นอิสระ โดยเฉพาะการพิจารณาข้อกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ามีความผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๗ และอาจทำให้การตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานอัยการและคณะกรรมการ ป.ป.ช. สูญเสียไปด้วย ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคสอง จึงเป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อให้การดำเนินการทางวินัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง และข้าราชการอัยการมีความเป็นอิสระตามลักษณะของภารกิจดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งไม่มีลักษณะขัดต่อหลักความเสมอภาคหรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ แต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๒ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๑/๒๕๖๑ เรื่องพิจารณาที่ ๔/๒๕๖๐

ผู้ร้อง (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) ว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองที่กระทบถึงหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องในการไต่สวนความผิดเจ้าหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญและเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๗ วรรคสาม หรือไม่ ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ว่าการวินิจฉัยชี้มูลความผิดเจ้าหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๒)

เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญของผู้ร้อง หรือไม่ และผู้ร้องมีหน้าที่และอำนาจที่จะวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทุกฐานความผิดที่เกี่ยวข้อง หรือไม่

ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการประกาศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ขึ้นใช้บังคับ โดยมาตรา ๙๑ บัญญัติว่า "เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สอบสวนแล้วมีมติวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ (๑) ถ้ามีมูลความผิดทางอาญาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานสำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวัน เพื่อให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อไป (๒) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัยให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวัน เพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป" และมาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ผู้ซึ่งถูกลงโทษตามมาตรา ๙๘ ที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกลงโทษโดยไม่ต้องอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น หรือจะดำเนินการอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้นก่อนก็ได้" และวรรคสอง บัญญัติว่า "ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองโดยมิได้ฟ้องคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ศาลปกครองแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสิทธิขอเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีด้วยได้" จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว กรณีจึงมีความชัดเจนในประเด็นที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยคดีนี้อีกต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๑/๒๕๖๓ เรื่องพิจารณาที่ ๙/๒๕๖๓

ผู้ร้อง (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) จะใช้หน้าที่และอำนาจในการไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลความผิดที่เกี่ยวข้องกันตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้จะต้องเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม อันเป็นความผิดมูลฐานตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เสียก่อน หากมีความผิดที่เกี่ยวข้องอื่นกับความผิดมูลฐานดังกล่าวผู้ร้องจึงจะมีหน้าที่และอำนาจชี้มูลความผิดทางวินัยอันเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกันได้ นอกจากนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติชัดเจนในบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๙๒ วรรคหนึ่ง ว่า ในการดำเนินการตรวจรับคำกล่าวหา แสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน ไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัย และการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ บรรดาที่ดำเนินการไปโดยชอบอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้เป็นอันใช้ได้ และให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีมติให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และวรรคสี่ บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและพิพากษาของศาลสำหรับคดี ที่ยื่นฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาลไว้แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยังมีผลใช้บังคับอยู่จนกว่าคดีจะถึงที่สุด ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใดที่รัฐธรรมนูญและกฎหมาย กำหนดให้เป็นความผิดและผู้ร้องดำเนินการไปโดยชอบอยู่แล้วตามกฎหมายก่อนที่จะพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับ ให้ผู้ร้องดำเนินการต่อไป เว้นแต่ผู้ร้องจะมีมติให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบกับประเด็นปัญหาที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาดังกล่าวมีประเด็น ปัญหาเป็นประเด็นเดียวกันกับประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยพิจารณาวินิจฉัยแล้วในคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕๑/๒๕๖๑ ซึ่งวินิจฉัยไว้ว่า "พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๑ บัญญัติว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สอบสวนแล้วมีมติวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ (๑) ถ้ามีมูลความผิด ทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวัน เพื่อให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อไป (๒) ถ้ามีมูลความผิด ทางวินัย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัย ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวัน เพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป และ มาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ผู้ซึ่งถูกลงโทษตามมาตรา ๙๘ ที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จะฟ้องคดี ต่อศาลปกครองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกลงโทษโดยไม่ต้องอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น หรือจะดำเนินการอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษ ของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้นก่อนก็ได้ และวรรคสอง บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองโดยมิได้ฟ้องคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ศาลปกครองแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสิทธิขอเข้ามาเป็นคู่กรณี ในคดีด้วยได้ จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวกรณีจึงมีความชัดเจนในประเด็นที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาแล้ว" กรณีของผู้ร้องในคำร้องนี้จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่จะขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๒) และมาตรา ๔๔ ได้อีก

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๓/๒๕๖๔ เรื่องพิจารณาที่ ๕/๒๕๖๔

การแสวงหาข้อเท็จจริงในระบบไต่สวน ศาลมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงได้เอง ไม่ถูกจำกัดการรับฟังพยานหลักฐานเพียงที่คู่ความนำมาแสดงต่อศาล บทบัญญัติแห่งวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกำหนดให้ศาลนำรายงานและสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของโจทก์มาเป็นหลัก นั้น ศาลเพียงนำเค้าโครงเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานอัยการเรียบเรียงในชั้นไต่สวนหรือสอบสวนมาพิจารณาว่าพยานหลักฐานที่คู่ความทั้งสองฝ่ายเสนอ มีน้ำหนักน่าเชื่อถือตามที่ฝ่ายโจทก์กล่าวอ้างและฝ่ายจำเลยคัดค้านโต้แย้งหรือไม่ โดยไต่สวนตามสำนวนการสอบสวนหรือคำฟ้องของโจทก์ เนื่องจากเอกสารดังกล่าวผ่านกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงมาแล้วขั้นหนึ่ง จึงมีประโยชน์ต่อศาลในการพิจารณาคดี แต่มิได้เป็นการผูกมัดศาลให้ถือข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานตามเอกสารเหล่านั้น ทั้งนี้ ศาลมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงจากพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานอื่นใดจากจำเลยหรือหน่วยงานหรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมตามที่ศาลเห็นสมควร ซึ่งเป็นไปตามหลักการของระบบไต่สวนที่ศาลมีบทบาทและหน้าที่เรียกพยานหลักฐานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาความจริง และให้โอกาสจำเลยมีสิทธิในการต่อสู้คดี เสนอพยานหลักฐาน รวมทั้งโต้แย้งและหักล้างพยานหลักฐานของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งอย่างเต็มที่ในคดีอาญาที่ศาลดำเนินการพิจารณาโดยใช้ระบบไต่สวน ไม่อาจจะละเลยสิทธิพื้นฐานของจำเลยได้ การนำสำนวนคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นหลักมิได้เป็นการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยกระทำความผิด ไม่ได้เป็นบทบังคับให้ศาลต้องรับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเป็นที่ยึดตามรายงานและสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ฝ่ายเดียว ดังนั้น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒ ไม่ได้เป็นบทสันนิษฐานว่าจำเลยกระทำความผิด ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๑ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คบ. ๒๕๗/๒๕๖๓

มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า “การพิจารณาทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง คดีนี้เมื่อนายกเทศมนตรีเมืองวิเชียรบุรีได้มีหนังสือลับ ที่ พช ๕๒๒๐๑/๕ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ถึงผู้ถูกฟ้องคดี (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนมติชี้มูลความผิดทางวินัยแก่ผู้ฟ้องคดี เนื่องจากเทศบาลเมืองวิเชียรบุรีได้ให้โอกาสผู้ฟ้องคดีได้แสดงพยานหลักฐานใหม่เพื่อเสนอต่อผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณาทบทวน จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องพิจารณาทบทวนพยานหลักฐานที่เทศบาลเมืองวิเชียรบุรีเสนอมาว่าพยานหลักฐานดังกล่าวมีน้ำหนักเพียงพอที่จะหักล้างคำวินิจฉัยตามมติเดิมของผู้ถูกฟ้องคดีได้หรือไม่ มติดังกล่าวจึงเป็นเพียงขั้นตอนการพิจารณาทางปกครอง ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คบ. ๖๘/๒๕๖๔

มาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติว่า ผู้ซึ่งถูกลงโทษตามมาตรา ๙๘ ที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกลงโทษโดยไม่ต้องอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น หรือจะดำเนินการอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้นก่อนก็ได้ เมื่อปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีเลือกใช้สิทธิโดยการอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังจันทร์) ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดตาก) ก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลแล้ว จึงต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการพิจารณาอุทธรณ์ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ ตามประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดตาก เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับสิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์และการร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ครบขั้นตอนก่อน โดยข้อ ๑๐ กำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่เลขานุการคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลได้รับหนังสืออุทธรณ์และเอกสารหลักฐาน เมื่อพิจารณาอุทธรณ์แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าวผู้ฟ้องคดีจึงจะสามารถใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์แล้วไม่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้รับหนังสืออุทธรณ์เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ การที่ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้นทางไปรษณีย์ลงทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ โดยไม่รอคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ หรือรอให้ครบกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าว จึงเป็นกรณีมิได้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาล ผู้ฟ้องคดีจึงไม่สามารถใช้สิทธิยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจรับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณาพิพากษา

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ พ. ๓๐/๒๕๕๗

การที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ได้ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ จึงเป็นอันยุติ องค์การที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ไม่อาจเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัยตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ วินิจฉัยและยุติแล้วให้เป็นประการอื่นได้อีก นั้น เห็นว่า คำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าวมีผลผูกพัน องค์การที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงฐานความผิดตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ วินิจฉัยแล้ว ให้เป็นประการอื่นได้อีก เป็นการวินิจฉัยปัญหาระหว่างอำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กับผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ การลงโทษทางวินัยในคดีนี้ คือ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม) แต่ไม่มีผลผูกพันศาล ซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ ที่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีและสามารถตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม ในการนี้ศาลปกครองจะรับฟังพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่กรณีได้ตามที่เห็นสมควร ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๙๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๕๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังนั้น ศาลปกครองย่อมมีอำนาจดุลพินิจอย่างอิสระที่จะพิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ตามรูปคดีโดยไม่จำเป็นต้องยึดถือพยานหลักฐานจากสำนวนคดีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ แต่อย่างใด เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งห้าเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากคำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ (ปลัดกระทรวงสาธารณสุข) ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามคำสั่งที่ ๑๘๒๗/๒๕๕๔ ที่ ๑๘๒๘/๒๕๕๔ ที่ ๑๐๐๔/๒๕๕๔ ที่ ๑๘๓๐/๒๕๕๔ ที่ ๑๘๓๑/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ ให้ปลดผู้ฟ้องคดีทั้งห้าออกจากราชการตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ชี้มูลความผิดทางวินัย ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ หากศาลเห็นว่าคำสั่งลงโทษทางวินัยที่สั่งตามฐานความผิดที่เป็นไปตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลย่อมมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งลงโทษและคำวินิจฉัยอุทธรณ์นั้นได้

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๕๗ - ๑๕๘/๒๕๕๗

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๑๑ อันเป็นหมวดที่ว่าด้วย องค์การตามรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติแยกเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนที่ ๑ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญประกอบด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และส่วนที่ ๒ องค์การอื่นตามรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย องค์การอัยการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งองค์กรเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง กิติ ผู้ตรวจการแผ่นดินกิติ หรือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กิติ ล้วนเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีทั้งอำนาจและหน้าที่หรือมีเฉพาะหน้าที่ไว้ในรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น โดยมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการ เช่น องค์การคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖ บัญญัติให้มีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

คณะหนึ่ง ประกอบด้วย... ส่วนองค์กรผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก็ทำนองเดียวกัน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มาตรา ๖ บัญญัติให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช.” ประกอบด้วย... หมวด ๒ บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไว้ตามมาตรา ๑๙ หลายประการ ดังนั้น การจะพิจารณาว่าการดำเนินการใด ๆ ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเหล่านี้เป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้นหรือไม่ จึงต้องพิจารณาจากถ้อยคำทั้งที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์กรนั้น ๆ เป็นสำคัญ เมื่อมาตรา ๒๒๓ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน อันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมาย หรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาเรื่องที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง และบัญญัติเป็นข้อยกเว้นอำนาจของศาลปกครอง ในวรรคสอง ความว่า ไม่รวมถึง “การวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้น” การพิจารณาว่าเรื่องใดถือเป็น “การวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญนั้น” จึงต้องพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายจัดตั้งของแต่ละองค์กรกำหนดให้ไว้ รวมทั้งลักษณะของการกระทำตามอำนาจหน้าที่ประกอบกัน ในส่วนอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ประการหนึ่งตามมาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คือ ใต้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไปว่าร้ายว่ผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อหน้าที่ในการยุติธรรม... ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๙ (๓) ก็ได้บัญญัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีอำนาจหน้าที่ใต้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายว่ผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เมื่อพิจารณาความตามบทบัญญัติดังกล่าวประกอบมาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแล้วจะเห็นได้ว่า มีเนื้อหาสาระเป็นอย่างเดียวกัน อำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในส่วนที่เกี่ยวกับการใต้สวนและวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญจึงเป็นอำนาจตามกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเท่านั้น และเมื่อพิจารณาต่อไปในมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่บัญญัติว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ใต้สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาอันเป็นอันตกไป ข้อกล่าวหาใดที่คณะกรรมการ

ป.ป.ช. มีมติว่ามีมูลความผิดให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ (๑) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้ดำเนินการตามมาตรา ๙๒ (๒) ถ้ามีมูลความผิดทางอาญาให้ดำเนินการตามมาตรา ๙๗ ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับวินัยนั้นมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติว่า ในกรณีมีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณา พฤติการณ์แห่งการทำความผิดแล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธานกรรมการ ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถือว่ารายงานเอกสารและ ความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ แล้วแต่กรณี มาตรา ๙๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติว่า ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา ๙๓ จะใช้สิทธิ อุทธรณ์อุทธรณ์ในการส่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงาน บุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ ก็ได้... ในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดทางอาญา มาตรา ๙๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติว่า ในกรณีที่ข้อกล่าวหาใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ามีความผิด ทางอาญา ให้ประธานกรรมการส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดหรือฟ้องคดีต่อศาลกรณี ผู้ถูกกล่าวหาเป็นอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี โดยให้ถือว่า รายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและ ให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้อง

จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กระทำการดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่า ยังไม่ถึงกับเป็นที่สุด เพราะถ้าหากรัฐธรรมนูญต้องการให้เป็นที่สุดก็ควรจะบัญญัติไว้ทำนองเดียวกับอำนาจ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา หรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๓๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ การเลือกตั้งเป็นที่สุด และโดยที่ถ้อยคำตามมาตรา ๒๒๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ว่าอำนาจศาลปกครองตามวรรคหนึ่งไม่รวมถึงการวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล ในการฟ้องคดีต่อศาลตามที่ได้รับการรับรองไว้ในมาตรา ๒๘ วรรคสอง และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว และเป็นบทบัญญัติที่จำกัดขอบเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง เช่นกัน จึงต้องตีความโดยเคร่งครัดว่า การใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณา พิพากษาคดีของศาลปกครองนั้น นอกจากจะต้องเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญแล้ว ยังต้องเป็นการ ใช้อำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดอีกด้วย ซึ่งคำว่าวินิจฉัยชี้ขาดย่อมมีความหมายว่าเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา เมื่อข้อเท็จจริงในส่วนนี้ฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นคณะบุคคลที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

๒๕๕๐ กำหนดแต่เพียงเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ประเภทองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และในขณะเดียวกัน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก็เป็นคณะบุคคล ซึ่งมีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่งหรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล จึงมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย เมื่อฐานอำนาจที่นำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็บัญญัติให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในการไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลความผิดของผู้ถูกกล่าวหาและให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาใช้อำนาจดุลพินิจในการสั่งลงโทษตามฐานความผิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีมติ และสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ก็ถูกจำกัดเพียงว่าจะอุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น โดยมีได้มีบทบัญญัติมาตราใดที่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลที่ได้รับการรับรองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิของบุคคลผู้ถูกลงโทษทางวินัยในการฟ้องคดีต่อศาล อีกประการหนึ่ง หากจะถือว่ากระบวนการตั้งแต่การไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลความผิดผู้ถูกกล่าวหาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จนกระทั่งมีการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยโดยผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาเป็นกระบวนการที่ไม่อยู่ภายใต้การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายจากองค์กรใด ๆ แล้ว ย่อมแตกต่างกับกรณีที่มีการดำเนินการทางวินัยเริ่มขึ้นและแล้วเสร็จโดยผู้บังคับบัญชา ซึ่งกรณีดังกล่าวผู้ถูกลงโทษทางวินัยมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง อีกทั้งกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ชี้มูลความผิดทางอาญา แม้กฎหมายจะบังคับให้ถือว่ารายงานของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้องก็ตาม แต่ก่อนที่จะมีการลงโทษทางอาญาแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยย่อมต้องอยู่ภายใต้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๗ อันเป็นหลักประกันความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย อีกทั้งเมื่อพิจารณา คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๔๖ ศาลรัฐธรรมนูญก็วินิจฉัยแต่เพียงว่าเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้วว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่เป็นอันยุติ องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จึงพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัยตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ วินิจฉัยแล้วไม่ได้ แต่ศาลรัฐธรรมนูญมิได้วินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกคำสั่งลงโทษทางวินัยไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าว ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีมติชี้มูลความผิดของผู้ฟ้องคดีทั้งสองว่าเป็นความผิดวินัย จึงเป็นเพียงการชี้มูลความผิดทางวินัยที่จะต้องมีการพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัยต่อไปโดยผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นการใช้อำนาจทางปกครอง มิใช่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้น อันจะเป็นข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๒๓ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเมื่อคดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองฟ้องขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองออกจากราชการ และคำสั่งยกอุทธรณ์ ศาลปกครองจึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๐๓๗/๒๕๕๘

ข้อกล่าวหาที่อยู่ในอำนาจไต่สวนและพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หมายถึงเฉพาะข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเท่านั้น และโดยที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการไว้ในภาค ๒ ลักษณะ ๒ หมวด ๒ มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมไว้ในลักษณะ ๓ หมวด ๒ มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ ดังนั้น ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม จึงเป็นมูลความผิดทางอาญา ส่วนความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ถือเป็นมูลความผิดทางวินัย นอกจากสามกรณีดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริง ดังนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดทางวินัย ผู้ฟ้องคดีเฉพาะความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดี (กรมที่ดิน) ได้มีคำสั่งที่ ๑๕๖๗/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ ลงโทษไล่ออกจากราชการในความผิดทางวินัยฐานอื่น ได้แก่ ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ฐานรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานเป็นผู้ประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง โดยมีได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนผู้ฟ้องคดีและมีได้แจ้งข้อกล่าวหาดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีทราบ เพื่อให้ผู้ฟ้องคดีได้มีโอกาสดำเนินการชี้แจงแสดงพยานหลักฐานและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา คำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการตามฐานความผิดดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญในการลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงแก่ข้าราชการพลเรือน ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐๒ ประกอบกับกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ซึ่งใช้บังคับในขณะเกิดเหตุ

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ พ. ๒๐/๒๕๖๐

การที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ได้ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ จึงเป็นอันยุติองค์การที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ไม่อาจเปลี่ยนแปลงฐานความผิดตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ วินิจฉัยและยุติแล้ว ให้เป็นประการอื่นได้อีก นั้น เห็นว่า คำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีผลผูกพันองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ไม่อาจเปลี่ยนแปลงฐานความผิดตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ วินิจฉัยและยุติแล้วให้เป็นประการอื่นได้ สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยจึงถูกจำกัดว่าจะอุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น จะอุทธรณ์ว่าได้กระทำความผิดทางวินัยตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติชี้มูลไว้ไม่ได้ อันเป็นการวินิจฉัยปัญหาระหว่างอำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์การลงโทษทางวินัย ในคดีนี้ คือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม) แต่ไม่มีผลผูกพันศาลซึ่งเป็นองค์กร

ที่ใช้อำนาจตุลาการ ที่มีอิสระในการพิจารณาอรรถคดีและสามารถตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม ในการนี้ ศาลปกครองจะรับฟังพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานผู้เชี่ยวชาญหรือพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่กรณีได้ตามที่เห็นสมควรตามมาตรา ๑๙๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับในขณะฟ้องคดี และมาตรา ๕๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น ศาลปกครองย่อมมีอำนาจดุลพินิจอิสระที่จะพิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ตามมาตรา ๒๒๓ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ใช้บังคับในขณะฟ้องคดี ประกอบมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และมีอำนาจดุลพินิจอย่างอิสระที่จะพิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ตามรูปคดีโดยไม่จำเป็นต้องยึดถือพยานหลักฐานจากสำนวนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แต่อย่างใด มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ชี้มูลความผิดทางวินัยของผู้ฟ้องคดีเป็นเพียงการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่มีผลเพียงชี้มูลความผิดทางวินัยของผู้ฟ้องคดีเท่านั้น มิได้เป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๒๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่อย่างใด

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อบ. ๑/๒๕๖๔

ในกรณีที่รัฐธรรมนูญประสงค์จะให้การวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ นั้น รัฐธรรมนูญต้องบทบัญญัติให้มีการกระทำที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดไว้อย่างชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่บัญญัติว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) มีอำนาจในการไต่สวนและวินิจฉัยกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป ร่ำรวย ผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำความผิดในลักษณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นสมควรดำเนินการด้วย โดยให้ดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พิจารณแล้วเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในการกระทำที่เป็นการชี้มูลความผิดทางวินัยไว้ เพียงแต่กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไว้เท่านั้น และไม่ปรากฏบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในการชี้มูลความผิดทางวินัยเช่นเดียวกัน แต่อำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในการชี้มูลความผิดทางวินัยเป็นเรื่องที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙ (๔) มาตรา ๙๑ (๑) และมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ใช้อำนาจไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัยของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการใช้อำนาจตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ไม่ได้เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตาม

รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๒๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันจะทำให้ศาลปกครองไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี

ข้อกล่าวหาที่อยู่ในอำนาจไต่สวนและพิจารณาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ หมายถึงข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน และโดยที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการไว้ในภาค ๒ ลักษณะ ๒ หมวด ๒ มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมไว้ในลักษณะ ๓ หมวด ๒ มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ ดังนั้น ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม จึงเป็นมูลความผิดทางอาญา ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ถือเป็นมูลความผิดทางวินัย ส่วนความผิดที่เกี่ยวข้องกัน นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะชี้มูลความผิดดังกล่าวได้เพียงใด ต้องปรากฏว่า กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ที่ใช้กับผู้ที่จะถูกดำเนินการทางวินัยบัญญัติไว้ชัดเจนว่าการกระทำในลักษณะใดถือเป็นความผิดทางวินัย และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต้องไต่สวนและวินิจฉัยว่ามีการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ซึ่งเป็นความผิดหลักเสียก่อน จึงจะสามารถดำเนินการกับความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ในคราวเดียวกันได้ ด้วยเหตุนี้ การพิจารณาโทษทางวินัยที่จะถือเอารายงาน เอกสาร และความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ แล้วแต่กรณี ตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงต้องเป็นกรณีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ซึ่งเป็นความผิดหลักเสียก่อน จึงจะสามารถดำเนินการกับความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ในคราวเดียวกันได้ ตามมาตรา ๑๙ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ เมื่อคดีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีมติว่า การกระทำของผู้ฟ้องคดีมีมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๘๔ วรรคสอง และมาตรา ๘๕ วรรคสอง ประกอบพระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยมีได้มีมติชี้มูลความผิดกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ การพิจารณาโทษทางวินัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (นายกเทศมนตรีนครลำปาง) จึงไม่จำต้องถือเอารายงาน เอกสาร และความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

คำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีผลผูกพันองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ไม่อาจเปลี่ยนแปลงฐานความผิดตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ วินิจฉัยและยุติแล้วให้เป็นประการอื่นได้ สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยจึงถูกจำกัดว่าจะอุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจในการสั่งลงโทษของ

ผู้บังคับบัญชาเท่านั้น จะอุทธรณ์ว่ามีได้กระทำความผิดทางวินัยตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีมติชี้มูลไว้ไม่ได้ อันเป็นการวินิจฉัยปัญหาระหว่างอำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กับผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์การลงโทษทางวินัย ซึ่งในคดีนี้ คือ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (คณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดลำปาง) แต่ไม่มีผลผูกพันศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่มีอิสระในการพิจารณาอรรถคดีและสามารถตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม ดังที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๙/๒๕๔๙ ในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญว่า แม้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีอำนาจในการวินิจฉัยเป็นที่ยุติโดยองค์กรอื่น ต้องปฏิบัติตาม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นที่ยุติโดยไม่ต้องถูกตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการ ในส่วนของคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๑/๒๕๖๑ เรื่องพิจารณาที่ ๔/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาหน้าที่และอำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๑ มีความชัดเจนในประเด็นที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาหน้าที่และอำนาจแล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยอีกต่อไป นั้น เห็นว่า เป็นข้อเท็จจริงที่ไม่ปรากฏในอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่ได้วินิจฉัยหน้าที่และอำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แต่อย่างใด ศาลจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในประเด็นนี้ และเมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ วินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัยในฐานความผิดอื่นนอกจากความผิดทางวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ไม่ผูกพันผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ฟ้องคดี ให้ต้องถือเอารายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงและความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย โดยไม่ต้องดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ฟ้องคดีตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลกำหนด ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กรณีนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถือเอารายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงและความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยโดยไม่ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ฟ้องคดีตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดลำปาง เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๕ และมีคำสั่งเทศบาลนครลำปาง ที่ ๒๓๓/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ จึงเป็นการกระทำโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น คำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดีดังกล่าว จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อคำสั่งลงโทษของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว คำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามมติในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗ โดยอาศัยมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ พ. ๘/๒๕๖๔

ในกรณีที่รัฐธรรมนูญประสงคจะให้การวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรอิสระใดเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญต้องกำหนดบทบัญญัติให้อำนาจดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน และเมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่บัญญัติให้ผู้ร้องสอด (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) มีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือที่กระทำความผิดในลักษณะที่ผู้ร้องสอดเห็นสมควรดำเนินการด้วย ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้ว ไม่มีบทบัญญัติให้ผู้ร้องสอดในการชี้มูลความผิดทางวินัยไว้ ประกอบกับเมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติมาตราอื่น ๆ ในรัฐธรรมนูญ ก็ไม่ปรากฏว่ามีมาตราใดที่ให้อำนาจผู้ร้องสอดในการชี้มูลความผิดทางวินัยเช่นเดียวกัน แต่อำนาจหน้าที่ของผู้ร้องสอดในการชี้มูลความผิดทางวินัยเป็นกรณีที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กรณีจึงเห็นได้ว่า การใช้อำนาจของผู้ร้องสอดตามมาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และชี้มูลความผิดทางวินัยเป็นการใช้อำนาจที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มิใช่การใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ดังนั้น ศาลปกครองจึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ตามมาตรา ๒๒๓ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

เมื่อผู้ร้องสอดได้รับคำกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ผู้ร้องสอดมีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยข้อกล่าวหาว่ามีความผิดหรือไม่ หากข้อกล่าวหาว่ามีความผิดทางวินัยหรือมีความผิดทางอาญาแล้วแต่กรณีจะต้องดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ต่อไป และโดยที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการไว้ในภาค ๒ ลักษณะ ๒ หมวด ๒ มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมไว้ในลักษณะ ๓ หมวด ๒ มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ ข้อกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม จึงเป็นมูลความผิดทางอาญา ส่วนข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ จึงถือเป็นมูลความผิดทางวินัย ดังนั้น อำนาจหน้าที่ของผู้ร้องสอดในการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดทางวินัย จึงมีเฉพาะความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเท่านั้น ไม่อาจไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดทางวินัยฐานอื่นได้ การที่ผู้ร้องสอดไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลทางวินัยผู้ฟ้องคดีในความผิดฐานอื่นจึงเป็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย มติของผู้ร้องสอดที่ชี้มูลความผิดวินัยผู้ฟ้องคดีในความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ตามมาตรา ๘๕ วรรคสอง และมาตรา ๘๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ผูกพันผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (ปลัดกระทรวงแรงงาน) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะถือเอารายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงและความเห็นของผู้ร้องสอดมาเป็นส่วนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนตามมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่ได้ และกรณีนี้ผู้ฟ้องคดีถูกกล่าวหาต่อผู้ร้องสอดขณะที่ผู้ฟ้องคดียังคงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มิใช่เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีถูกกล่าวหาภายหลังจากเกษียณอายุราชการแล้วตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยผู้ฟ้องคดีในความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาลอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานประพฤติดื้ออย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ วรรคสอง และมาตรา ๘๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและได้มีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนด โดยขั้นตอนและวิธีการดังกล่าวถือเป็นขั้นตอนและวิธีการที่เป็นสาระสำคัญ

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (ปลัดกระทรวงแรงงาน) ได้มีคำสั่งกระทรวงแรงงาน ที่ ๓๑๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ ลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ครบเกษียณอายุราชการ จากการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อมีคำสั่งปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ทำการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนตามฐานความผิดที่ผู้ร้องสอดได้มีมติ เพื่อให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและได้มีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนดก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะมีคำสั่งลงโทษทางวินัย ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งกระทรวงแรงงาน ที่ ๓๑๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ ลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ ในความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานประพฤติดื้ออย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ วรรคสอง และมาตรา ๘๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม) มีคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อบ. ๑๒/๒๕๖๔

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ได้มีมติรับเรื่องกล่าวหาผู้ฟ้องคดีกับพวก ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ไม่กำหนดราคากลางตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ทางราชการกำหนดทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ซึ่งในขณะนั้นอยู่ระหว่างการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ และข้อ ๑ ของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๙ เรื่อง

ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลใช้บังคับต่อไป ลงวันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับต่อไป ซึ่งมาตรา ๑๙ (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และมาตรา ๙๑ บัญญัติว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาอันเป็นอันตกไป ข้อกล่าวหาใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ามีมูลความผิดให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ (๑) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้ดำเนินการตามมาตรา ๙๒ (๒) ถ้ามีมูลความผิดทางอาญา ให้ดำเนินการตามมาตรา ๙๗ ฉะนั้น การไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมมีมูลและความผิดที่มีมูลนั้นเป็นความผิดทางวินัยที่จะต้องดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงมิใช่เป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ ส่วนในกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยผู้ฟ้องคดีนั้น เป็นการใช้อำนาจในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บังคับใช้แล้ว โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ศาลปกครอง มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน อันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมาย หรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครองของ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาเรื่องที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง และวรรคสอง บัญญัติว่า อำนาจศาลปกครองตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้น ซึ่งบทบัญญัติวรรคสองดังกล่าวเป็นบทยกเว้นเขตอำนาจของศาลปกครองที่เมืองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ ประการที่หนึ่ง องค์กรนั้นจะต้องเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ประการที่สอง การใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะต้องมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ และประการที่สาม การใช้อำนาจโดยตรงขององค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้นจะต้องมีลักษณะเป็นการวินิจฉัยชี้ขาด แต่กรณีมีมติชี้มูลความผิดทางวินัยผู้ฟ้องคดีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ นั้น เป็นการใช้อำนาจตามมาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการ ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไปร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

หรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นสมควรดำเนินการด้วย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จากบทบัญญัติดังกล่าวของรัฐธรรมนูญ เห็นได้ชัดเจนในความตอนท้ายที่บัญญัติว่า “ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” ซึ่งมีใช้เป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ หากแต่เป็นอำนาจหน้าที่ภายใต้กฎหมายระดับพระราชบัญญัติเท่านั้น และมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ที่ชี้มูลความผิดนั้น ยังไม่มีผลในทางกฎหมายในการลงโทษทางวินัย รวมทั้งยังไม่มีผลในการลงโทษทางอาญาแต่ประการใด คำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงไม่มีลักษณะเป็นการวินิจฉัยชี้ขาด ฉะนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีมติเป็นการวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงไม่เข้าข่ายยกเว้นเรื่องเขตอำนาจศาลปกครอง ตามมาตรา ๒๒๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนั้น คดีนี้จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ตามมาตรา ๒๒๓ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ข้อกล่าวหาที่อยู่ในอำนาจไต่สวนและพิจารณาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ หมายถึงเฉพาะข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเท่านั้น และโดยที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการไว้ในภาค ๒ ลักษณะ ๒ หมวด ๒ มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมไว้ในภาค ๒ ลักษณะ ๓ หมวด ๒ มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ ดังนั้น ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม จึงเป็นมูลความผิดทางอาญา ส่วนความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ถือเป็นมูลความผิดทางวินัย นอกจากสามกรณีดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ไม่มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติตามมาตรา ๑๙ (๓) ประกอบมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงมีอำนาจหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดทางวินัยผู้ฟ้องคดีเฉพาะความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ เท่านั้น

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความอดสุสาหะ เอาใจใส่ ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ และประมาทเลินเล่อ ในหน้าที่ราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๔ ข้อ ๔ และข้อ ๕ ซึ่งมีใช้ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามข้อ ๓ วรรคสองของประกาศดังกล่าว จึงไม่มีผลผูกพันผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (เทศบาลตำบลราไวย์) โดยนายกเทศมนตรีตำบลราไวย์ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ฟ้องคดีที่ต้องพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ฟ้องคดีตามฐานความผิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย และต้องถือเอารายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงและความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มาเป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ได้ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง

แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนผู้ฟ้องคดีตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีมติว่า ผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดวินัยฐานไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความอุตสาหะ เอาใจใส่ ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการและประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เพื่อให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและได้มีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๓ ของประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดภูเก็ต เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวนการลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๔ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยนายกเทศมนตรีตำบลราไวย์ได้มีคำสั่งเทศบาลตำบลราไวย์ที่ ๑๕๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๓ ลงโทษทางวินัยปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ โดยถือเอารายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงและความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง อบ. ๔๒/๒๕๖๔

ในกรณีที่รัฐธรรมนูญประสงคฺจะให้การวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรอิสระใดเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญต้องกำหนดบทบัญญัติให้อำนาจดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน และเมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่บัญญัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) มีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือที่กระทำความผิดในลักษณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เห็นสมควรดำเนินการด้วย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้วไม่มีบทบัญญัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ในการชี้มูลความผิดทางวินัยไว้ประกอบกับเมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติมาตราอื่น ๆ ในรัฐธรรมนูญ ก็ไม่ปรากฏว่า มีมาตราใดที่ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ในการชี้มูลความผิดทางวินัยเช่นเดียวกัน แต่อำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ในการชี้มูลความผิดทางวินัยเป็นกรณีที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กรณีจึงเห็นได้ว่า การใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และชี้มูลความผิดทางวินัยเป็นการใช้อำนาจที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มิใช่การใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ดังนั้น ศาลปกครองจึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ตามมาตรา ๒๒๓ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวแล้วเห็นได้ว่า ข้อกล่าวหาที่อยู่ในอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัยหรือทางอาญาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ หมายถึง เฉพาะข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเท่านั้น และโดยที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติ ถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการไว้ในภาค ๒ ลักษณะ ๒ หมวด ๒ มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และได้บัญญัติถึงองค์ประกอบและโทษเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ในการยุติธรรมไว้ในลักษณะ ๓ หมวด ๒ มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ ดังนั้น ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ราชการและความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม จึงเป็นมูลความผิดทางอาญา ส่วนความผิดฐานทุจริตต่อ หน้าที่ถือเป็นมูลความผิดทางวินัย หากการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดทางวินัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกร้องเรียนได้กระทำความผิดวินัยฐานอื่นอันมิใช่ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ เช่นในคดีนี้ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ชี้มูลว่า ผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้ เสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง และฐานกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๓ วรรคสาม ข้อ ๖ วรรคสอง และข้อ ๑๔ วรรคสอง ของประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๔ จึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และเป็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจ

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดทางวินัยเฉพาะ ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ที่ชี้มูลความผิดทางวินัยผู้ฟ้องคดีในความผิดฐานอื่น จึงไม่ผูกพันผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาให้พิจารณาโทษ ทางวินัยแก่ผู้ฟ้องคดีตามฐานความผิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่อาจถือเอารายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงและความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ โดยไม่ได้ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนมาเป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ฟ้องคดีมีคำสั่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่ ๐๙๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘ ที่ลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ ในความผิดฐานปฏิบัติ หน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของ ทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง และฐานกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่า เป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง โดยไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามฐานความผิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีมติ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อบ. ๒๒๔/๒๕๖๕

คดีนี้ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ภายหลังจากเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี จับกุมผู้ฟ้องคดีกับพวกได้ที่สถานีขนส่งใหม่จังหวัดปัตตานี พนักงานสอบสวนได้สอบสวนและมีความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ฟ้องคดีกับพวก ในฐานะความผิดร่วมกันค้ำมนุษย์ ร่วมกันหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย เป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจ หรือจงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น และเห็นว่าเป็นการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวนจึงส่งเรื่องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในการประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘ มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ดำเนินการสอบผู้กล่าวหา สอบพยานบุคคล รวบรวมพยานหลักฐาน และแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ซึ่งผู้ฟ้องคดีรับทราบข้อกล่าวหา และได้มีหนังสือลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ให้ถ้อยคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว จากนั้นคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงได้สรุปสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเสนอต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เพื่อพิจารณา โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในการประชุมครั้งที่ ๓๔/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๘ พิจารณาแล้วมีมติว่าผู้ฟ้องคดีมีความผิดทางอาญาและทางวินัย โดยความผิดทางอาญา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมีความผิดตามมาตรา ๘๓ มาตรา ๑๔๙ และมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา จึงได้ส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร และความเห็นให้กับพนักงานอัยการจังหวัดปัตตานีดำเนินคดีอาญา ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ ส่วนความผิดทางวินัย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นว่า พฤติการณ์การกระทำของผู้ฟ้องคดีมีมูลเป็นการกระทำความผิดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง กระทำหรือละเว้นการกระทำใด ๆ รวมทั้งการกระทำความผิดตามมาตรา ๗๘ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร. ตามมาตรา ๗๙ (๕) (๖) และ (๗) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ จึงได้มีหนังสือสำนักงาน ปปท. เขต ๙ ลับ ที่ ยธ ๑๒๑๙/๑๔ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ส่งรายงาน เอกสาร พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ได้มีมติว่าผู้ฟ้องคดีกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ โดยการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ อันเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๗๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ฉะนั้น การชี้มูลความผิดวินัยแก่ผู้ฟ้องคดีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงไม่มีผลผูกพันให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และต้องถือว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการ

สอบสวนวินัยตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นทำการสอบสวนผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ก่อนออกคำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดี การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๒๒๙/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๙ ลงโทษไล่ออกจากราชการ จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากกระทำไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการสั่งลงโทษวินัยอย่างร้ายแรง แก่ข้าราชการตำรวจ และเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ) โดยคณะกรรมการ ก.ตร. เกี่ยวกับการอุทธรณ์ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๐ ได้พิจารณาเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๒๒๙/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ ลงโทษไล่ออกจากราชการโดยชอบแล้ว จึงมีมติให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน

เรื่องเสร็จที่ ๗๘๔/๒๕๖๒

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การดำเนินการทางวินัยกับพนักงานเทศบาล กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ชี้มูลความผิดที่ไม่ใช่การกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า

๑. เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงกับนางสาว ก ตามข้อ ๑๙ แห่งประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด ก เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๕ และมูลความผิดทางอาญารฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๒. ในการประชุมคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด ก (ก.ท.จ. ก) ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ก.ท.จ. ก ได้พิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยแล้วเห็นว่านางสาว ก ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ จึงไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๑๙ (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งสอดคล้องกับคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๐๓๗/๒๕๕๘ ทำให้ไม่มีผลผูกพันกับเทศบาลตำบล ก และไม่จำเป็นต้องถือเอารายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว เทศบาลตำบล ก จึงต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยนางสาว ก ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด แต่เนื่องจากกรณีดังกล่าวยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ก.ท.จ. ก จึงมีมติเห็นชอบให้หารือคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล (ก.ท.) ว่าความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ เพื่อจะได้ดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป

๓. คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล ในการประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ มีมติเห็นชอบให้หารือคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามความเห็นของ อ.ก.ท. มาตรฐานวินัย ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ในประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีมีการกระทำความผิดวินัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดทางวินัยในความผิดฐานอื่นนอกจากความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เช่น ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ฐานรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

และฐานเป็นผู้ประพฤติด้อย่างร้ายแรง ฯลฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ (๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑) ซึ่งยังมีเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลลักษณะนี้ค้างการพิจารณาอยู่อีกจำนวนหนึ่งที่ต้องบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย กรณีเช่นนี้ผู้บริหารท้องถิ่นในฐานะผู้บังคับบัญชา และคณะกรรมการข้าราชการ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด (ก. จังหวัด) ในฐานะองค์กรที่มีหน้าที่ในการพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยจะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร กล่าวคือ ผู้บังคับบัญชาและ ก. จังหวัด จะต้องผูกพันตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าวโดยพิจารณาลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก และสามารถถือเอารายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยได้ หรือจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ากระทำความผิดทางวินัยฐานอื่นนั้น เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสโต้แย้งชี้แจงแสดงพยานหลักฐานและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา ซึ่งเป็นขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญในการลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงแก่พนักงานส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย และรายงานการดำเนินการทางวินัยดังกล่าวให้ ก. จังหวัด พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการทางวินัยข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลความผิดของผู้บังคับบัญชาและ ก. จังหวัด เป็นไปตามกฎหมาย บังเกิดความยุติธรรม และไม่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัย

ประเด็นที่สอง กรณีมีการกระทำความผิดวินัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดทางวินัยในความผิดฐานอื่นนอกจากความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เช่น ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ฐานรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานเป็นผู้ประพฤติด้อย่างร้ายแรง ฯลฯ ภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ (๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑) กรณีเช่นนี้ผู้บริหารท้องถิ่นในฐานะผู้บังคับบัญชา และ ก. จังหวัด ในฐานะองค์กรที่มีหน้าที่ในการพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยจะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร กล่าวคือ ผู้บังคับบัญชาและ ก. จังหวัด จะต้องผูกพันตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าวโดยพิจารณาลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก และสามารถถือเอารายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยได้ หรือจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก

โดยที่ปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญ สมควรพิจารณาด้วยความรอบคอบ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการประชุมของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) เพื่อประชุมปรึกษาหารือร่วมกับเป็นกรณีพิเศษ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) ผู้แทนเทศบาลตำบล ก และผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีความเห็นว่านางสาว ก มีความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่เนื่องจากข้อ ๓ แห่งประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด ก เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ฯ ไม่ได้กำหนดฐานความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง กรณีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดไว้ดังเช่นกรณีของข้าราชการพลเรือน มีเพียงแต่กรณีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่อาจชี้มูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามข้อ ๓ แห่งประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด ก ได้ และได้ชี้มูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๑๔ แห่งประกาศฉบับเดียวกันนี้แทน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๓ และคณะที่ ๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีข้อหาหรือนี้นี้มีประเด็นปัญหาที่ต้องวินิจฉัยว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดทางวินัยในความผิดฐานอื่นนอกจากความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่ว่าก่อนหรือหลังวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ ผู้บริหารท้องถิ่น และ ก จังหวัด จะพิจารณาลงโทษทางวินัยผู้ถูกกล่าวหาตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้หรือไม่ อย่างไร และมีความเห็นว่า โดยที่มาตรา ๑๙๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติให้การไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยที่ดำเนินการไปโดยชอบอยู่แล้วในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ ให้เป็นอันใช้ได้ และให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีมติให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนั้น แม้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะได้ไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดทางวินัยก่อนหรือหลังวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ หากได้เริ่มต้นดำเนินการมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริง หรือการไต่สวนก็ตาม การดำเนินการทางวินัยต่อไปจึงต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อไป

เมื่อมาตรา ๑๙ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองกรณีกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ดังนั้น หากมูลความผิดที่ปรากฏตามคำกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐและมูลความผิดที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อยู่ในขอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมมีมติชี้มูลความผิดทางวินัยหรือมูลความผิดทางอาญาและดำเนินการต่อไปได้ ตามมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะสามารถชี้มูลความผิดที่เกี่ยวข้องกันได้เพียงใด ย่อมต้องปรากฏว่ากฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ที่ใช้กับผู้ที่จะถูกดำเนินการทางวินัยบัญญัติไว้ชัดเจนว่าการกระทำในลักษณะใดที่จะถือเป็นความผิดทางวินัย และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยในการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมซึ่งเป็นฐานความผิดหลักเสียก่อนจึงจะสามารถดำเนินการกับความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นในคราวเดียวกันได้ ตามแนวทางในเรื่องเสรีจที ๑๕๒/๒๕๖๒

กรณีตามข้อหาข้อนี้ แม้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติชี้มูลความผิดนางสาว ก ในความผิดทางอาญาฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่มูลความผิดทางวินัยฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๑๙ แห่งประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด ก มิได้เป็นเหตุอันเกิดจากการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด เมื่อพิจารณาฐานความผิดทางวินัยดังกล่าวจึงกล่าวได้ว่า มูลความผิดทางวินัยฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามข้อ ๑๙ ไม่ได้เป็นฐานความผิดอื่นที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่สามารถชี้มูลความผิดทางวินัยในกรณีนี้ได้ และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจชี้มูลความผิดทางวินัยฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงดังกล่าวได้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องดำเนินการทางวินัยโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยต่อไป

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า กระทบวงมหาดไทยควรเร่งแก้ไขหลักเกณฑ์ที่มาตรฐานเกี่ยวกับวินัยและการดำเนินการทางวินัยต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ด้วย เพื่อมิให้เกิดปัญหาทางกฎหมาย ในลักษณะเดียวกันนี้อีก

(นางสาวจรรุวรรณ เฮงตระกูล)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มิถุนายน ๒๕๖๒

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง สำนักงาน ป.ป.ช. ขอบทบทวนความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรณีการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการตำรวจที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.

มีมติชี้มูลความผิดทางวินัย

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ขอทบทวนความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจสั่งการของนายกรัฐมนตรีกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการตำรวจที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัย ในเรื่องเสร็จที่ ๑๙๔๑/๒๕๖๑ โดยมีความเห็นแตกต่างในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาไม่พิจารณาโทษทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูล เพราะอ้างเหตุที่ผู้ถูกกล่าวหาออกจากราชการเกินหนึ่งปีไปแล้วได้หรือไม่ อย่างไร นั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษกับข้าราชการตำรวจตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดย่อมเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ด้วยเหตุผลว่า

(๑) เจตนารมณ์ของบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถดำเนินการทางวินัยกับผู้พ้นจากราชการไปแล้วได้ โดยในมาตรา ๘๔ วรรคท้าย กำหนดไว้ว่า แม้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปเกินห้าปีแล้ว ย่อมไม่เป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะยกคำกล่าวหาที่ได้มีการกล่าวหาไว้แล้วขึ้นไต่สวนได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ในระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงหากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากราชการเพราะเหตุใด ๆ นอกจากถึงแก่ความตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อจะดำเนินคดีอาญา ดำเนินการทางวินัย หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แล้วแต่กรณีต่อไปได้ ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๕๗ ดังกล่าวมิได้กำหนดกรอบระยะเวลาเรื่องการดำเนินการทางวินัยไว้แต่ประการใด

นอกจากนี้ มาตรา ๙๑ (๑) และมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดกระบวนการพิจารณาโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นการเฉพาะ โดยเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาพฤติการณ์แห่งการกระทำ ความผิดแล้วมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และในการพิจารณาโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาให้ถือว่ารายงาน เอกสารและความเห็น

ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมาย หรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ แล้วแต่กรณี ดังนั้น การดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิด จึงมีหน้าที่พิจารณาเพียงส่งลงโทษทางวินัย โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีกตามมาตรา ๙๒ โดยไม่ได้นำมาตรา ๙๔ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติฯ ซึ่งให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัย ในกรณีปกติทั่วไปมาใช้บังคับ

(๒) ปัญหาความไม่สอดคล้องของกฎหมายในการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้ว เมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๙ เห็นชอบในหลักการให้มีมาตรฐานการดำเนินการทางวินัยกับผู้พ้นจากราชการไปแล้วในราชการฝ่ายพลเรือนตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงาน ก.พ. เสนอ ซึ่งกำหนดให้การดำเนินการทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิด ให้ดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิด แม้ผู้นั้นจะพ้นจากราชการไปแล้ว โดยไม่นำเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหามาใช้บังคับ และให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลดำเนินการแก้ไขกฎหมายของตนตามมาตรฐานดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบให้ใช้บังคับมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์กลางดังกล่าวแล้ว จึงมีผลใช้บังคับกับข้าราชการฝ่ายพลเรือนทุกประเภทต้องปฏิบัติตามตั้งแต่ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ

(๓) พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๒ ได้เพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๙๔/๑ กำหนดให้ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการตำรวจผู้ใดซึ่งออกจากราชการแล้ว การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษแก่ข้าราชการตำรวจผู้นั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือหากปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ให้ลงโทษ จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมาย และเป็นการรองรับการบังคับโทษทางวินัยของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อีกทั้งเป็นการเน้นย้ำให้เห็นว่าเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการตำรวจผู้ใดซึ่งออกจากราชการแล้ว การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษกับข้าราชการตำรวจผู้นั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวไม่ได้เป็นการขยายอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีอยู่แต่เดิมแต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนสามารถลงโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยในฐานะความผิดที่ไม่ใช่กรณีทุจริตต่อหน้าที่ได้หรือไม่ อย่างไร คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยความผิดทางวินัยในฐานะความผิดอื่นที่ไม่ใช่กรณีทุจริตต่อหน้าที่ได้ เนื่องจากมาตรา ๑๙ (๔) ประกอบมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยในกรณีมีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่ง

หน้าที่ในการยุติธรรม ซึ่งไม่ได้ระบุไว้เป็นการเฉพาะว่ากรณีใดเป็นความผิดทางวินัย และกรณีใดเป็นความผิดทางอาญา อีกทั้งตามมาตรา ๙๑ ก็ได้แยกกระบวนการดำเนินการทางวินัยและทางอาญาต่างหากจากกัน ซึ่งมาตรา ๙๑ (๑) ก็ได้บัญญัติว่าจะต้องมีมูลความผิดทางวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเท่านั้น เนื่องจากหากความผิดที่ถูกกล่าวหาเป็นความผิดทางวินัยซึ่งเป็นการกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการรวมอยู่ด้วย คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ย่อมมีอำนาจที่จะดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัยตามฐานความผิดที่พิจารณาได้

นอกจากนี้ มาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้แก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน” ย่อมมีความหมายว่าการไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม อันเป็นการกระทำความผิดกฎหมายหลายบทหรือเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดทั้งสามฐาน คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ย่อมมีอำนาจไต่สวนและชี้มูลความผิดในทุกฐานที่เกี่ยวข้องทางอาญาและทางวินัย โดยมีได้จำกัดความหมายเฉพาะว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีอำนาจเฉพาะไต่สวนความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่เท่านั้น ประกอบกับมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ก็ได้บัญญัติหลักการดังกล่าวซ้ำอีก โดยเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความผิดทางวินัยในฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ย่อมดำเนินการส่งเรื่องไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อดำเนินการทางวินัยได้ต่อไป นอกจากนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งที่ ๕๑/๒๕๖๑ สรุปความว่าเมื่อได้มีการประกาศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ขึ้นใช้บังคับ และบทบัญญัติมาตรา ๙๑ มีความชัดเจนในประเด็นที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยคดีนี้อีกต่อไป จึงเห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยความผิดทางวินัยฐานความผิดอื่นที่ไม่ใช่กรณีทุจริตต่อหน้าที่ แต่เป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการได้ เช่น ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติด้อยอย่างร้ายแรง และฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน

สำหรับแนวทางคำพิพากษาอื่น ๆ ที่สนับสนุนเหตุผลข้างต้น ได้แก่ คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในคดีหมายเลขแดงที่ อม. ๕/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๒ พิพากษาโดยสรุปว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจที่จะฟังข้อเท็จจริงจากสำนวนการไต่สวนมาวินิจฉัยชี้มูลความผิดฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง ได้ เนื่องจากข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาศัยในการชี้มูลรวมอยู่ในสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะอนุกรรมการไต่สวนแล้ว มิใช่ นำข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์อื่นนอกสำนวนมาวินิจฉัย การมีมติวินิจฉัยชี้มูลความผิดตามข้อหาดังกล่าวของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่ใช่เป็นการวินิจฉัยนอกสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง

อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย สำหรับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๘/๒๕๕๑) ก็ได้วินิจฉัยทำนองเดียวกันว่า การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติว่าคำกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐมีมูลความผิดทางวินัยหรือมูลความผิดทางอาญาตามมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้นั้น จะต้องปรากฏว่า มูลความผิดตามคำกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมูลความผิดที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริงนั้นเป็นมูลความผิดที่อยู่ในขอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๔) ด้วย เมื่อปรากฏว่ามูลความผิดทางวินัยดังกล่าวเป็นผลจากการที่นาย ส. ได้กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ จึงมีมูลความผิดทางวินัยที่อยู่ในขอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะชี้มูลความผิดทางวินัยตามมาตรา ๙๑ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ และผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก สำหรับการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาจะมีมูลความผิดทางวินัยหรือไม่นั้นย่อมจะต้องพิจารณาจากกรณีที่ถูกกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ ว่าได้กำหนดไว้เป็นความผิดทางวินัยหรือไม่ หากกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาได้กำหนดให้การกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเป็นความผิดทางวินัยด้วยแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องมีความผิดทางวินัยด้วย ดังนั้น มูลความผิดทางวินัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงมิได้มีความหมายแต่เฉพาะความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่เท่านั้น นอกจากนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ และคำพิพากษาศาลปกครองอุดรธานี คดีหมายเลขแดงที่ บ. ๒๖/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๐ ได้วางหลักในเรื่องนี้ไว้ในทำนองเดียวกัน

ประเด็นที่สาม ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาจะต้องพิจารณาโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยหรือไม่ อย่างไร คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติกระบวนการดำเนินการทางวินัยกรณีผู้ถูกกล่าวหาซึ่งถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ย่อมส่งผลให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาที่มีหน้าที่เพียงพิจารณาโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลเท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย อันเป็นคนละขั้นตอนจากการสอบสวนทางวินัยของผู้บังคับบัญชาในลักษณะปกติทั่วไป ทั้งนี้ คำพิพากษาของศาลปกครองนครสวรรค์ ในคดีหมายเลขแดงที่ บ. ๓/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และคดีหมายเลขแดงที่ บ. ๓๐/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ มีคำพิพากษาที่เน้นย้ำหลักการของบทบัญญัติมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ สรุปได้ว่า หากจะให้ถือการไต่สวนและวินิจฉัยของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีผลผูกพันผู้บังคับบัญชาเฉพาะแต่กรณีกระทำผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ส่วนการกระทำความผิดฐานอื่นในมูลกรณีเดียวกันผู้บังคับบัญชาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอีกครั้งหนึ่งนั้น ย่อมก่อให้เกิดความล่าช้าและอาจมีอุปสรรคหลายประการอันเกี่ยวเนื่องกับพยานหลักฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะ พยานบุคคลที่เคยให้ถ้อยคำในชั้นไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาครั้งหนึ่งแล้ว จะต้องมาเป็นพยาน ในการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนในเรื่องเดียวกันอีกครั้ง ซึ่งอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือและ เกิดผลกระทบต่อความยุติธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้

ประเด็นที่สี่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องดำเนินการทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลอย่างไร คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า กรณีพลตำรวจโท ร พลตำรวจตรี ส. และพลตำรวจโท อ (ยศปัจจุบัน) ผู้ถูกกล่าวหาที่ ๑ ถึง ๓ ซึ่งถูกชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี จรรยาบรรณของตำรวจ และนโยบาย ของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๗๘ (๑) และ (๙) ประกอบกับมาตรา ๗๙ (๖) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และกรณีของพลตำรวจตรี จ ผู้ถูกกล่าวหาที่ ๔ มีมูลความผิด ทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่น ได้รับประโยชน์ที่มีควรได้ ตามมาตรา ๗๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติฯ และมีมูลความผิด ทางอาญา ในการนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางวินัย ผู้ถูกกล่าวหาที่ ๑ ถึง ๓ ในความผิดฐานอื่นที่ไม่ใช่ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ได้ เนื่องจากความผิดทางวินัยของผู้ถูกกล่าวหาที่ ๑ ถึง ๓ เป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ในส่วนความผิดของผู้ถูกกล่าวหาที่ ๔ เป็นความผิดฐานทุจริต ต่อหน้าที่ อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดทางวินัยแล้ว สำนักงานตำรวจแห่งชาติในฐานะผู้บังคับบัญชาของข้าราชการตำรวจที่ถูกกล่าวหาต้องพิจารณาโทษทางวินัย ตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติโดยมีอาจใช้ดุลพินิจวินิจฉัยการกระทำของผู้ถูกกล่าวหา เป็นความผิดฐานอื่นใดได้ อีกทั้งไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และให้ถือว่ารายงานเอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา โดยที่กรณีดังกล่าว เป็นการดำเนินการตามนัยมาตรา ๙๑ และมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๔๖ ดังนั้น การที่คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการตำรวจ ที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๘๖ ประกอบกับมาตรา ๘๐ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติฯ ได้ โดยอาจให้นำ สำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้ นั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่เห็นพ้องด้วยเนื่องจากไม่สอดคล้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ในเรื่องเสรีที่ ๑๙๔๑/๒๕๖๑ เรื่อง อำนาจสั่งการของนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการตำรวจ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัย จะส่งผลกระทบต่ออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงได้ขอหารือมายังคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อทบทวนความเห็นในประเด็นดังกล่าวอีกครั้ง

โดยที่ปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญ สมควรพิจารณาด้วยความรอบคอบ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการประชุมของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑ และคณะที่ ๒ เพื่อประชุมปรึกษาหารือ ร่วมกันเป็นกรณีพิเศษ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า โดยที่บทเฉพาะกาลมาตรา ๑๙๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้ การดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน ไต่สวน และมีความเห็นหรือวินิจฉัย ที่ดำเนินการไปโดยชอบอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้เป็นอันใช้ได้ และให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงตามข้อหารือนี้ว่า การไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ และไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ดำเนินการเป็นอย่างอื่น กรณีจึงต้องพิจารณาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

สำหรับประเด็นข้อโต้แย้งของสำนักงาน ป.ป.ช. คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) พิจารณาแล้วมีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนสามารถลงโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาที่ออกจากราชการเกินหนึ่งปีแล้วตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลได้หรือไม่ อย่างไร เห็นว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิดตามขอบอำนาจหน้าที่ของตนแล้ว ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาจะสามารถลงโทษทางวินัยตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เพียงใดและอย่างไรนั้น ย่อมเป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการนั้น ๆ ทั้งนี้ ตามเรื่องเสรีที่ ๕๖๖/๒๕๕๓ การที่บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการใด ๆ

ต่อไปได้แม้ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะออกจากราชการไปแล้ว เช่น มาตรา ๕๗ ที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือดำเนินการทางวินัยต่อไปได้แม้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากราชการ หรือมาตรา ๘๔ ที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยกคำกล่าวหาขึ้นไต่สวนได้แม้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็เป็นเพียงบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการดำเนินการ มิได้เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาที่จะดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาต่อไปได้ด้วยการดำเนินการของผู้บังคับบัญชาในการพิจารณาโทษทางวินัยย่อมต้องเป็นไปตามที่กฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาได้ให้อำนาจไว้ สำหรับมาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ เป็นแต่เพียงบทบัญญัติที่ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีกเท่านั้น

เมื่อข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังจากผู้ถูกกล่าวหาออกจากราชการไปแล้ว กล่าวคือ พลตำรวจโท เกษียณอายุราชการเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ พลตำรวจตรี ส ลาออกจากราชการเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๖ และพลตำรวจตรี จ ลาออกจากราชการเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ดังนั้น การที่มาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น กำหนดเงื่อนไขไว้ว่า ข้าราชการตำรวจผู้ใดถูกสอบสวนในกรณีการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือมีกรณีที่ถูกชี้มูลความผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไว้แล้ว แม้ต่อมาข้าราชการตำรวจผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้วก็ให้ทำการสอบสวนต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันออกจากราชการ หากล่วงเลยระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจะไม่สามารถลงโทษทางวินัยกับข้าราชการตำรวจที่ออกจากราชการไปแล้วได้ ในกรณีนี้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจึงไม่สามารถลงโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจที่ออกจากราชการเกินหนึ่งปีได้

สำหรับในเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการกฤษฎีกาได้วางแนวทางในเรื่องขอบเขตการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ไว้อย่างชัดเจนมาโดยตลอด โดยได้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ อย่างรอบคอบแล้ว ทั้งนี้ ในการพิจารณาข้อหาหรือตามเรื่องเสร็จที่ ๑๙๔๑/๒๕๖๑ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) พิจารณาอยู่บนหลักการและบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น แม้ว่าในปัจจุบันมาตรา ๘๔/๑ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ จะมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๒ แต่โดยที่ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่ามีการกล่าวหาผู้ถูกกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๙ และสำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการพิจารณาโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๐

ซึ่งกระบวนการทางวินัยในทุกชั้นตอนเกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับ ดังนั้น การดำเนินการพิจารณาลงโทษผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นข้าราชการตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามมาตรา ๙๔ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติฯ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น จึงเป็นการดำเนินการโดยชอบแล้ว

สำหรับเหตุผลที่ว่า มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๙ ซึ่งเห็นชอบให้มีมาตรฐานการดำเนินการทางวินัยกับผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้ว จะมีผลใช้บังคับกับข้าราชการตำรวจในเรื่องนี้ด้วยนับแต่วันที่ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๑๑๘/๒๕๖๒แล้วว่า มติคณะรัฐมนตรีที่เห็นชอบมาตรฐานการดำเนินการทางวินัยกับผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้วนี้ เป็นการเห็นชอบในเชิงนโยบายที่มุ่งจะกำหนดแบบแผนในการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยกับผู้ที่พ้นจากราชการไปแล้วให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน มิได้มีผลให้เป็นการยกเว้นมิให้น่าเงื่อนไข และหลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหามาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าว แม้ว่า มติคณะรัฐมนตรีจะมีผลผูกพันให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการก็ตาม แต่มติคณะรัฐมนตรีก็ไม่อาจขัดหรือแย้งกับกฎหมายได้ คงมีผลให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้เป็นไปตามมติ คณะรัฐมนตรีดังกล่าว ดังข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ ดังนั้น เมื่อในขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด ไม่มีกฎหมายของข้าราชการตำรวจกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น จึงไม่อาจอ้างมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวมาใช้บังคับกับการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการตำรวจในกรณีนี้ได้

ประเด็นที่สอง ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนสามารถลงโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยในฐานะความผิดที่ไม่ใช้กรณีทุจริตต่อหน้าที่ ได้หรือไม่ เห็นว่า การที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจะสามารถลงโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติได้เพียงใดนั้น จะต้องปรากฏเหตุอันเป็นที่มาแห่งการลงโทษ ด้วยว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิดตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนหรือไม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามมาตรา ๑๙ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง กรณีกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ดังนั้น หากมูลความผิดที่ปรากฏตามคำกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมูลความผิดที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อยู่ในขอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมมีอำนาจชี้มูลความผิดทางวินัยหรือมูลความผิดทางอาญา และดำเนินการต่อไปได้ตามมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ทั้งนี้ ตามแนวทางในเรื่องเสร็จที่ ๓๗๖/๒๕๖๒ เรื่องเสร็จที่ ๑๒๒๒/๒๕๕๙ และเรื่องเสร็จที่ ๑๕๘/๒๕๕๑

สำหรับกรณี “ความผิดที่เกี่ยวข้องกัน” คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะสามารถชี้มูลความผิดที่เกี่ยวข้องกันได้เพียงใดนั้น ย่อมต้องปรากฏว่ามูลความผิดที่เกี่ยวข้องกันจะต้องมีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกันกับความผิดฐานหลักที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลแล้ว อันได้แก่ ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม นอกจากนี้จะต้องปรากฏว่าฐานความผิดทางวินัยที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลนั้น ได้มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ที่ใช้กับผู้ที่จะถูกดำเนินการทางวินัยบัญญัติไว้ชัดเจนว่าการกระทำในลักษณะนั้น ถือเป็นความผิดทางวินัยด้วย ทั้งนี้ตามแนวทางในเรื่องเสร็จที่ ๗๘๔/๒๕๖๒ และเรื่องเสร็จที่ ๑๕๒/๒๕๖๒

เมื่อข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิด พลตำรวจโท ร พลตำรวจตรี ส และพลตำรวจตรี อ ว่า มีความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี จรรยาบรรณของตำรวจและนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง และฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการอันเป็นเหตุให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๗๘ (๑) และ (๙) ประกอบกับมาตรา ๗๙ (๖) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ได้ชี้มูลความผิดฐานหลักได้แก่ ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เสียก่อน คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่อาจชี้มูล “ความผิดที่เกี่ยวข้องกัน” ได้ เพราะมูลความผิดทางวินัยในเรื่องนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับความผิดฐานหลักดังที่ได้กล่าวข้างต้น ดังนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่มีอำนาจชี้มูลความผิดทางวินัย ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี จรรยาบรรณของตำรวจ และนโยบายของรัฐบาล กับข้าราชการตำรวจสามรายนี้ได้

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น หากการชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กระทำภายในขอบอำนาจหน้าที่ของตนแล้ว กระบวนการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาย่อมต้องเป็นไปตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่จะต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย แต่หากการชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้อยู่ภายในขอบอำนาจหน้าที่ของตน การชี้มูลดังกล่าวย่อมมีผลเป็นเพียงข้อเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาเท่านั้น ๆ เพื่อให้การดำเนินการทางวินัยต่อไปเท่านั้น

ประเด็นที่สาม ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาจะต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยหรือไม่ นั้น เมื่อได้ให้ความเห็นไว้ในประเด็นที่สองแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยอีก

ประเด็นที่สี่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องดำเนินการทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลอย่างไร เห็นว่า เมื่อการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีนี้ แบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วน กล่าวคือ

กรณีหนึ่ง ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจที่พ้นจากราชการไปแล้ว ได้แก่ พลตำรวจโท ร พลตำรวจตรี ส และพลตำรวจตรี จ เมื่อล่วงเลยระยะเวลาที่กำหนดให้ดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จ ภายในหนึ่งปีไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจึงไม่สามารถลงโทษทางวินัยกับข้าราชการ ตำรวจที่ออกจากราชการไปแล้วได้ตามมาตรา ๙๔ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น

กรณีที่สอง ผู้ถูกกล่าวหาที่ยังคงรับราชการอยู่ แต่ถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี จรรยาบรรณของตำรวจ และนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ อย่างร้ายแรง และฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ในกรณีนี้คือ พลตำรวจโท อ (ตำแหน่งปัจจุบัน) นั้น เมื่อปรากฏว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ชี้มูลความผิดในขอบอำนาจหน้าที่ของตน การแจ้งผลไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงเป็นเพียงข้อเสนอแนะไปยังผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ เพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป และเมื่อมีการกล่าวหาข้าราชการตำรวจว่ามีการกระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง สำนักงานตำรวจแห่งชาติย่อมมีหน้าที่ต้องดำเนินการทางวินัยต่อไปตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกาฯ (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมกล่าวคือ ในระยะเริ่มต้น เมื่อมีการตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้นนั้น หน่วยงานดังกล่าวยังเป็นหน่วยงานของฝ่ายบริหาร การกำหนดหน้าที่และอำนาจจึงกำหนดไว้อย่างกว้างให้ครอบคลุมทั้งการทุจริตและการกระทำผิดวินัยอย่างอื่น คณะกรรมการที่ดำเนินการในเรื่องนี้จึงมีชื่อว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (คณะกรรมการ ป.ป.ป.)” ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้เปลี่ยนสภาพขององค์กรนี้ให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้มีหน้าที่และอำนาจเฉพาะการปราบปรามการทุจริตและที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต และกำหนดชื่อใหม่เป็น “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.)” โดยตัดอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบเรื่องประพฤติมิชอบออก การที่ชื่อ สถานะ และขอบเขตอำนาจหน้าที่ เปลี่ยนแปลงไป น่าจะแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายว่า มุ่งประสงค์ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้ได้ผลอย่างจริงจังและรวดเร็ว ส่วนความผิดทางวินัยอื่น ๆ เป็นเรื่องที่ผู้บังคับบัญชาและผู้รับผิดชอบหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการไปตามหน้าที่และอำนาจของตน

(นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๖๓

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การดำเนินการทางวินัยกับพนักงานส่วนท้องถิ่น กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ข้อมูลความผิดที่มีใช้การกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า คณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นจังหวัดต่าง ๆ ได้หาหรือแนวทางการดำเนินการทางวินัยกับพนักงานส่วนท้องถิ่นต่อกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

๑. กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ใช้ข้อมูลความผิดข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข จำนวน ๖ ราย ว่ามีความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๖ วรรคสอง แห่งประกาศคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด จังหวัด ข เรื่อง หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๕ และมีความผิดทางอาญาตามมาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๖๑ มาตรา ๑๖๒ (๔) มาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๘ ประกอบมาตรา ๘๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยให้ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยและไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญา ตามมาตรา ๘๒ และมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

ต่อมานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข ได้ขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทบทวนมติซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติไม่ทบทวนมติเดิมและให้พิจารณาสั่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหา ตามมาตรา ๙๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข จึงได้พิจารณาโทษทางวินัยข้าราชการทั้ง ๖ ราย ตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยให้ลงโทษปลดออกจากราชการ และปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีข้าราชการ ๑ ราย เกษียณอายุก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ คณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข (ก.จ.จ ข) พิจารณาแล้วมีมติให้หาหรือแนวทางปฏิบัติว่าความผิดทางวินัยฐานดังกล่าวอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และมีผลผูกพันนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข และ ก.จ.จ. ข หรือไม่

๒. กรณีเทศบาลตำบล ค จังหวัด ค คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ใช้ข้อมูลความผิดพนักงานเทศบาลจำนวน ๒ ราย ว่ามีความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๖ วรรคสอง แห่งประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด ค เรื่อง หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษ ทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์

ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๔ และมีความผิดทางอาญาตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยให้ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยและไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีอาญา ตามมาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

คณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด ค (ก.ท.จ. ค) เห็นชอบกับการพิจารณาโทษทางวินัย พนักงานเทศบาลทั้ง ๒ ราย ตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยให้ลงโทษปลดออกจากราชการ และพนักงานเทศบาลดังกล่าวได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งปลดออกจากราชการดังกล่าว ต่อมา ก.ท.จ. ค มีมติเสียงข้างมาก ให้กลับมติเดิมเฉพาะในส่วนที่มีมติให้ปลดบุคคลทั้งสองออกจากราชการ และส่งเรื่องคืนให้เทศบาลตำบล ค พิจารณาดำเนินการทางวินัยกับบุคคลทั้งสอง โดยให้ถือว่าการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย นายกเทศมนตรีตำบล ค จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของพนักงานเทศบาลทั้ง ๒ ราย ดังกล่าวเป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายของรัฐบาลโดยไม่เสียหายแก่ราชการ ตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศ คณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด ค เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวนฯ โดยเห็นควร ลงโทษตัดเงินเดือนร้อยละ ๕ เป็นเวลา ๒ เดือน ทั้งนี้ ก.ท.จ. ค พิจารณาแล้วมีมติให้หารือแนวทางปฏิบัติว่า เทศบาลตำบล ค สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดวินัย อย่างร้ายแรงแล้วเปลี่ยนแปลงฐานความผิดเป็นวินัยอย่างไม่ร้ายแรงได้หรือไม่

๓. กรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ง จังหวัด ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิด พนักงานส่วนตำบล จำนวน ๑ ราย ว่ามีความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๖ วรรคสอง และข้อ ๙ วรรคสอง แห่งประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล ง จังหวัด ง เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๕ และมีความผิดทางอาญา ตามมาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยให้ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยและไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีอาญาตามมาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

ต่อมานายกองค์การบริหารส่วนตำบล ง ได้ขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทบทวนมติ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแจ้งยืนยันตามมติเดิมให้พิจารณาสั่งลงโทษทางวินัยผู้ถูกกล่าวหา ตามมาตรา ๙๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ง จึงได้พิจารณาโทษทางวินัยพนักงานส่วนตำบล

ดังกล่าวตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยให้ลงโทษปลดออกจากราชการ ทั้งนี้ คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัด ง พิจารณาแล้วมีมติหาหรือแนวทางปฏิบัติกรณีการดำเนินการทางวินัยกับพนักงานส่วนตำบลดังกล่าว

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เห็นว่าขอหาหรือดังกล่าวเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและชี้มูลความผิดทางวินัยในฐานความผิดอื่นนอกจากฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการและชี้มูลความผิดทางอาญา ซึ่งเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ อันมีประเด็นต้องพิจารณาว่า เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจการไต่สวนและวินิจฉัยความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายหรือไม่ และนายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นต้องผูกพันตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอีกหรือไม่ จึงขอหาหรือแนวทางการดำเนินการทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ ดังนี้

๑. กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการและฐานความผิดอื่นร่วมด้วย ผู้บังคับบัญชาสามารถพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติได้ในทุกฐานโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และถือเอารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย หรือผู้บังคับบัญชาสามารถพิจารณาโทษทางวินัยได้เฉพาะความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยสำหรับความผิดทางวินัยฐานอื่น

๒. กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยว่าผู้กล่าวหากระทำความผิดทางอาญาในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และกระทำความผิดทางวินัยซึ่งมิใช่ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ผู้บังคับบัญชาสามารถพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติได้โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และถือเอารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย หรือผู้บังคับบัญชาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยในกรณีดังกล่าว

๓. กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนโดยไม่ได้วินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดทางอาญาในฐานความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม แต่ได้วินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางวินัยซึ่งมิใช่ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ผู้บังคับบัญชาสามารถพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติได้โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และถือเอารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย หรือผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยในกรณีดังกล่าว

๔. กรณีตาม ๑ - ๓ หากผู้บังคับบัญชาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยแล้ว คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจดำเนินการทางวินัยต้องถือเอารายงานและเอกสารหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนทางวินัยหรือไม่ หรือสามารถดำเนินการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน พิจารณาความผิด และกำหนดโทษได้ตามหลักเกณฑ์การสอบสวนที่กำหนดในกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาโดยไม่ต้องผูกพันตามพยานหลักฐาน ความเห็น และมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๕ กรณีแนวทางปฏิบัติของคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นจังหวัดดังต่อไปนี้ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนทางวินัยข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข จำนวน ๖ ราย ในเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยคณะกรรมการสอบสวนวินัยและนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถพิจารณาโทษทางวินัยโดยไม่ต้องผูกพันตามพยานหลักฐาน ความเห็น และมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. สำหรับข้าราชการที่เกษียณอายุก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวน นั้น นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่สามารถดำเนินการทางวินัยกับบุคคลดังกล่าวได้เนื่องจากล่วงเลยระยะเวลาการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนและการส่งลงโทษทางวินัย ตามข้อ ๒๘ แห่งประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยและการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๕

กรณีเทศบาลตำบล ค เมื่อนายกเทศมนตรีมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการทางวินัยพนักงานเทศบาลในเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด ถือว่าดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แล้ว คณะกรรมการสอบสวนและนายกเทศมนตรีสามารถพิจารณาโทษทางวินัยพนักงานเทศบาลดังกล่าวโดยไม่ต้องผูกพันตามพยานหลักฐาน ความเห็น และมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ง นายองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนทางวินัยพนักงานส่วนตำบลในเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยคณะกรรมการสอบสวนและนายองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถพิจารณาโทษทางวินัยพนักงานส่วนตำบลดังกล่าวและไม่ต้องผูกพันตามพยานหลักฐาน ความเห็น และมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) และผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการและฐานความผิดอื่นร่วมด้วย ผู้บังคับบัญชาสามารถพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติได้ในทุกฐานโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และถือเอารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวน

ทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยได้หรือไม่ เห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลความผิดที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งในทางวินัยและทางอาญาเฉพาะการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และความผิดที่เกี่ยวข้องกันตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘ (๒) และมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ เท่านั้น สำหรับความผิดที่เกี่ยวข้องนั้น ต้องเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลทางอาญา ทางวินัย แล้วแต่กรณี ตามความผิดหลักทั้งสามฐานดังกล่าวแล้ว หากมีความผิดอื่นทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับความผิดหลักทางอาญาฐานใดฐานหนึ่งในสามฐาน หรือหากมีความผิดอื่นทางวินัยที่เกี่ยวข้องกับความผิดหลักทางวินัยในลักษณะเดียวกับฐานใดฐานหนึ่งในสามฐาน คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมมีอำนาจที่จะชี้มูลความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องนั้น หรือทางวินัยที่เกี่ยวข้องนั้นไปในคราวเดียวกันได้ ทั้งนี้ ตามนัยเรื่องเสร็จที่ ๓๔/๒๕๖๓ และเรื่องเสร็จที่ ๗๘๔/๒๕๖๒ และมีผลผูกพันผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนในการพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติได้ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีกและให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

ประเด็นที่สอง กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทางอาญาในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และกระทำความผิดทางวินัยซึ่งมิใช่ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ผู้บังคับบัญชาสามารถพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติได้โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และถือเอารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยได้หรือไม่ เห็นว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิดทางอาญาในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมซึ่งเป็นความผิดฐานหลักแล้วในการชี้มูลความผิดทางวินัยก็ต้องชี้มูลความผิดในความผิดฐานหลักอันได้แก่ ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมด้วย หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดทางวินัยซึ่งมิใช่ความผิดฐานหลักดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมไม่อาจชี้มูลความผิดทางวินัยอื่นที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกันได้ และไม่มีผลผูกพันผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนในการพิจารณาโทษทางวินัย แต่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีหน้าที่ต้องดำเนินการทางวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ที่บังคับใช้แก่ผู้ถูกกล่าวหาต่อไป

สำหรับประเด็นที่สาม ประเด็นที่สี่ และประเด็นที่ห้า เมื่อได้ให้ความเห็นไว้ในสองประเด็นข้างต้นแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยอีก

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่องเสร็จที่ ๙๕๐/๒๕๖๔

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การพิจารณาโทษทางวินัยแก่อธิบดีข้าราชการกระทรวงอุตสาหกรรม
ตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งให้กระทรวงอุตสาหกรรมดำเนินการพิจารณาโทษทางวินัยแก่อธิบดีข้าราชการ จำนวน ๓ ราย ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีอนุญาตให้เปลี่ยนแปลงแผนผังโครงการเหมืองแร่ทองคำ ข ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนสถานที่ก่อสร้างบ่อกักเก็บกากแร่โดยมิชอบ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัท A ในการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๙๑ (๒) และมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

ต่อมา กระทรวงอุตสาหกรรมได้เสนอเรื่องดังกล่าวต่อ อ.ก.พ. กระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อพิจารณา โดยในรายงาน ก ที่ประชุมได้พิจารณาและมีมติลงโทษไล่ออกตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูล สำหรับในรายงาน ข และนาย ค ซึ่งเกษียณอายุราชการเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ และวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ตามลำดับ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ นั้น ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีความเห็นแตกต่างกันเป็น ๒ ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนเรื่องดังกล่าวเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่อดีตข้าราชการทั้ง ๒ ราย พ้นจากราชการ ตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ซึ่งมีผลใช้บังคับในขณะนั้น ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมจึงไม่สามารถดำเนินการทางวินัยแก่อธิบดีข้าราชการดังกล่าวได้ ทั้งนี้ โดยเทียบเคียงตามแนวความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ในเรื่องเสร็จที่ ๑๖๓๔/๒๕๖๓

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดฐานทุจริต ซึ่งอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และเป็นการชี้มูลความผิดเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓ ภายหลังจากที่มาตรา ๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับแล้ว ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมจึงต้องดำเนินการทางวินัยแก่อธิบดีข้าราชการตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

อ.ก.พ. กระทรวงอุตสาหกรรม จึงมีมติให้กระทรวงอุตสาหกรรมหาหรือแนวทางการดำเนินการทางวินัยดังกล่าวไปยังสำนักงาน ก.พ. ว่า กรณีนี้ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมในฐานะผู้บังคับบัญชาผู้ที่มีอำนาจสั่งบรรจุจะต้องดำเนินการตามบทบัญญัติใดจึงจะเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย ต่อมาสำนักงาน ก.พ. ได้มีหนังสือตอบข้อหารือ สรุปลงได้ว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ

เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓ ซึ่งมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงแก่อธิบดีข้าราชการทั้ง ๒ ราย ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ซึ่งเป็นระยะเวลาภายหลังจากที่มาตรา ๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมจึงสามารถดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษทางวินัยแก่อธิบดีข้าราชการทั้ง ๒ ราย ได้

กระทรวงอุตสาหกรรมได้นำผลการพิจารณาของสำนักงาน ก.พ. เสนอต่อ อ.ก.พ. กระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อพิจารณา ซึ่งที่ประชุมมีข้อสังเกตเกี่ยวกับความเห็นของสำนักงาน ก.พ. ว่า เหตุใดจึงให้นำมาตรา ๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาใช้พิจารณาลงโทษอดีตข้าราชการทั้ง ๒ ราย ซึ่งพ้นจากราชการไปก่อนวันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับ โดยไม่พิจารณาตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวันเกษียณอายุราชการของอดีตข้าราชการว่าช่วงเวลานั้นกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใดมีผลใช้บังคับ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการสั่งลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการไว้ กรณีจึงมีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาโทษทางวินัยแก่อธิบดีข้าราชการดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงเห็นควรให้กระทรวงอุตสาหกรรมหารือเรื่องนี้ต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา

กระทรวงอุตสาหกรรมจึงขอหารือว่า ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจสั่งลงโทษอดีตข้าราชการรายนาย ข และนาย ค ซึ่งเกษียณอายุราชการเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ และวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ตามลำดับ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ และมีมติซึ่งมูลความผิดเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓ ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงอุตสาหกรรม โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.) ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติซึ่งมูลความผิดตามขออำนาจหน้าที่ของตนแล้ว ผู้บังคับบัญชาจะสามารถดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เพียงใดและอย่างไรนั้น ย่อมเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการนั้น เมื่อข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่า ข และ ค เกษียณอายุราชการเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ และวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ตามลำดับ ซึ่งเป็นการพ้นจากราชการก่อนวันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับ เมื่อพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ไม่ได้มีบทเฉพาะกาลบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ กรณีจึงต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไป คือ ใช้บังคับตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะเกิดเหตุ ซึ่งได้แก่มาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่บัญญัติว่าข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำหรือละเว้นกระทำการใดที่เป็นความผิดวินัย แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว โดยมีใช้เพราะเหตุตายผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยมีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณา และดำเนินการทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการ แต่ต้องดำเนินการสอบสวนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ

เมื่อการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามข้อหาเรื่องนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ซึ่งมีผลอย่างเดียวกับการสอบสวนทางวินัยของผู้บังคับบัญชาเมื่อเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่อดีตข้าราชการทั้ง ๒ ราย พ้นจากราชการด้วยเหตุเกษียณอายุราชการไปแล้ว ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมในฐานะผู้บังคับบัญชาจึงไม่มีอำนาจดำเนินการทางวินัยแก่อดีตข้าราชการทั้ง ๒ ราย ที่พ้นจากราชการไปแล้ว ตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ (ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒) ทั้งนี้ ตามแนวความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ในเรื่องเสร็จที่ ๑๖๓๔/๒๕๖๓ เรื่องเสร็จที่ ๑๕๐๒/๒๕๖๓ และเรื่องเสร็จที่ ๙๒๑/๒๕๖๓

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๖๔

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การดำเนินการทางวินัยตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

แก้ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งออกจากราชการแล้ว

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า

๑.๑ คณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด จังหวัด ส ได้หารือคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดนาย ส อดีตข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส โดยสรุปข้อเท็จจริง ได้ดังนี้

(๑) วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง กรณีมีการกล่าวหาว่านาย น นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส กับพวก กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในเรื่องการกำหนดเงื่อนไขการเสนอราคาและกำหนดระยะเวลาการส่งหนังสือ ตามโครงการจัดซื้อหนังสือและสื่อการเรียนการสอนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ส ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยมีนาย ส เป็นผู้ถูกกล่าวหาที่สอง

(๒) วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ นาย ส ออกจากราชการด้วยเหตุเกษียณอายุราชการ

(๓) วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๓ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าการกระทำของนาย ส มีมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามข้อ ๓ แห่งประกาศคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด จังหวัด ส เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยให้ส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชา เพื่อดำเนินการทางวินัยกับนาย ส ตามมาตรา ๙๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

๑.๒ คณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ พิจารณากรณีของนาย ส แล้วมีความเห็น ดังนี้

แนวทางที่ ๑ เห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องกล่าวหาและมีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงก่อนวันที่ยาน ส ออกจากราชการ ซึ่งเป็นไปตามข้อ ๒๔ แห่งประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยและการดำเนินการทางวินัย ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๔ และข้อ ๒๘ แห่งประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบกับข้อ ๘๙ วรรคหนึ่ง อันเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส จึงดำเนินการทางวินัยกับนาย ส ได้เสมือนว่ายังมีได้ออกจากราชการ โดยถือว่าการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีผลเช่นเดียวกับการสอบสวนของนายองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส

การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ และมีมติชี้มูลความผิดอย่างร้ายแรงนาย ส. ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๓ จึงเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยภายในกำหนดเวลา มาตรา ๙๘ วรรคสาม และมาตรา ๔๘ ประกอบกับมาตรา ๑๙๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนั้น นายกองคํการบริหารส่วนจังหวัด ส. จึงสั่งลงโทษทางวินัยนาย ส. ตามฐานความผิดดังกล่าวได้ ตามข้อ ๒๘/๑ แห่งประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้ ทั้งนี้ นาย ส. ไม่ได้รับประโยชน์จากข้อ ๒๘ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศดังกล่าวที่กำหนดให้นายกองคํการบริหารส่วนจังหวัดต้องสั่งลงโทษให้แล้วเสร็จภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ

แนวทางที่ ๒ เห็นว่า มาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาซึ่งต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน และขยายระยะเวลาออกไปตามที่จำเป็นได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกินสามปี ผู้บังคับบัญชาจึงจะลงโทษทางวินัยตามมาตรา ๙๘ ต่อไปได้

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดนาย ส. เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๓ ซึ่งเกินระยะเวลาสามปีที่กฎหมายกำหนด นายกองคํการบริหารส่วนจังหวัด ส. จึงไม่อาจลงโทษทางวินัยนาย ส. ได้ เนื่องจากมาตรา ๑๙๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาล ได้กำหนดให้เริ่มนับระยะเวลาเริ่มต้นในการไต่สวนและวินิจฉัยตามมาตรา ๔๘ ใหม่ ตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับเท่านั้น ไม่รวมถึงระยะเวลาตามมาตรา ๙๘ ที่มีให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติวินิจฉัยมูลความผิดเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๘

๑.๓ คณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นไปตามแนวทางที่ ๑ หรือแนวทางที่ ๒ หรือมีแนวทางปฏิบัติอื่นที่ถูกต้องอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อวางหลักปฏิบัติราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

๑.๔ นอกจากนี้ คณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอหารือเพิ่มเติมว่า

(๑) มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดว่าการออกคำสั่งให้ข้าราชการพ้นจากตำแหน่งเป็นอำนาจของนายกองคํการบริหารส่วนจังหวัด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด หากการดำเนินการเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้บังคับบัญชาจะสั่งได้หรือไม่ อย่างไร

(๒) หากคณะกรรมการ ป.ป. ช. ดำเนินการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙๒ วรรคสอง ประกอบกับมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้บังคับบัญชาจะสั่งลงโทษทางวินัยแก่ผู้ที่ออกจากราชการไปแล้วได้หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) และผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส จะสั่งลงโทษทางวินัยแก่นาย ส ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งออกจากราชการแล้ว ตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติได้หรือไม่ เห็นว่า อำนาจของนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการสั่งลงโทษข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งออกจากราชการแล้ว ย่อมเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการนั้น กรณีตามข้อหารือนี้ ข้อ ๒๘/๑ แห่งประกาศคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด จังหวัด ส เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับวินัย และการรักษาวินัยและการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดว่า ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดผู้ใดซึ่งออกจากราชการแล้ว การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษแก่ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดผู้นั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อันเป็นการกำหนดไว้ทำนองเดียวกันกับมาตรา ๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่โดยที่ยังไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสั่งลงโทษทางวินัยกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการซึ่งออกจากราชการแล้วไว้เป็นการเฉพาะให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศดังกล่าว และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และยังคงกำหนดให้การดำเนินการทางวินัย และการสั่งลงโทษเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการนั้น ดังนั้น อำนาจของนายองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส ในการดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษแก่ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส ซึ่งออกจากราชการแล้ว ตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในข้อหารือนี้ จึงต้องพิจารณาตามข้อ ๒๘ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด จังหวัด ส เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๘

เมื่อข้อ ๒๔ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศดังกล่าว ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับในภายหลัง และมีผลเป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหามากกว่าบทบัญญัติที่ใช้บังคับอยู่ในขณะกระทำความผิด โดยได้กำหนดเงื่อนไขการใช้อำนาจของนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการสั่งลงโทษทางวินัยข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งออกจากราชการอันมิใช่เพราะเหตุตาย โดยต้องสั่งลงโทษภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกกล่าวหามากกว่าบทบัญญัติเดิมที่ไม่ได้กำหนดกรอบระยะเวลา

ในการที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะส่งลงโทษทางวินัยไว้ ดังนั้น เมื่อนาย ส ออกจากราชการไปเกินสามปีแล้ว นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส จึงไม่มีอำนาจส่งลงโทษทางวินัยนาย ส

ประเด็นที่สอง ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจะพิจารณาส่งลงโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายหลังจากล่วงพ้นระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้หรือไม่ เห็นว่า ระยะเวลาตามมาตรา ๙๘ วรรคสาม เป็นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาส่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งแม้ล่วงเลยระยะเวลาดังกล่าว บุคคลซึ่งมีหน้าที่นั้นก็ต้องดำเนินการต่อไป ส่วนการที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมิได้ส่งลงโทษภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควรอาจเป็นผู้กระทำความผิดวินัยตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวเสียเองหรือไม่ เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาแยกต่างหากจากกัน

ประเด็นที่สาม หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙๒ วรรคสอง ประกอบกับมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้บังคับบัญชาจะส่งลงโทษทางวินัยแก่ผู้ที่ออกจากราชการไปแล้วได้หรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไป เมื่อยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่เป็นปัญหาข้อกฎหมาย คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) จึงไม่อาจพิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายได้

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๖๔

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษแก่อดีตข้าราชการตามมติ
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

สำนักงาน ก.พ. ได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยสำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งลงโทษไล่อดีตข้าราชการออกจากราชการตามมติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และรายงานการลงโทษดังกล่าวไปยัง ก.พ. เพื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยกรณีสำนักนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลความผิดภายหลังจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับแล้ว ส่วนกรณีกระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดก่อนวันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) มีผลใช้บังคับ โดยทั้งสองกรณีได้มีการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยภายหลังจากพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีผลใช้บังคับ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และมาตรา ๙๗ วรรคสอง และมาตรา ๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ทั้งนี้ ก.พ. พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้ว มีความเห็นเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ เห็นว่า โดยที่ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการ ซึ่งออกจากราชการไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) มีผลใช้บังคับ ไม่ได้บัญญัติแยกการดำเนินการระหว่างกรณีที่ส่วนราชการดำเนินการเองตามปกติกับกรณีที่ส่วนราชการต้องดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดออกจากกัน ประกอบกับในหลายกรณีไม่สามารถดำเนินการทางวินัยแก่อดีตข้าราชการตามการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ เนื่องจากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ทำให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไม่มีผลในทางปฏิบัติ ต่อมาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) ได้มีการบัญญัติแยกการดำเนินการในกรณีที่ส่วนราชการดำเนินการเองตามปกติไว้ในมาตรา ๑๐๐ และกรณีที่ส่วนราชการต้องดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดไว้ในมาตรา ๑๐๐/๑ ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้การดำเนินการทางวินัยและการสั่งลงโทษตามการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยไม่ต้องนำหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินการทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับ ไม่ว่าจะเป็นเงื่อนไขเวลาในการสอบสวนหรือการลงโทษ

ในการนี้ ก.พ. ได้เคยพิจารณาและมีมติว่า กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการซึ่งออกจากราชการไปแล้วทั้งก่อนและหลังจากที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ มีผลใช้บังคับ หากการดำเนินการทางวินัยเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะนั้นแล้ว การดำเนินการสั่งลงโทษภายหลังจากที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ มีผลใช้บังคับ ให้ส่วนราชการนำเรื่องเสนอ อ.ก.พ. สามัญ เพื่อพิจารณาตามมาตรา ๙๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ และสามารถสั่งลงโทษตามมาตรา ๑๐๐/๑ ซึ่งเป็นบทเฉพาะสำหรับกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัย โดยไม่อยู่ในบังคับเรื่องกำหนดเวลาที่ต้องสั่งลงโทษภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการตามมาตรา ๑๐๐ ที่แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว เนื่องจากระหว่างการดำเนินการเพื่อสั่งลงโทษพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ มีผลใช้บังคับแล้ว

ดังนั้น กรณีสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดอดีตข้าราชการรายดังกล่าวภายหลังจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ มีผลใช้บังคับ แม้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เริ่มดำเนินการไต่สวนเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ข้าราชการผู้นั้นพ้นจากราชการไปแล้วก็ตาม ผู้บังคับบัญชาที่สามารถดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษอดีตข้าราชการรายดังกล่าวได้ตามมาตรา ๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ประกอบมาตรา ๙๑ (๒) และมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ

สำหรับกรณีกระทรวงมหาดไทย เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีการกล่าวหาไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าอดีตข้าราชการรายดังกล่าวกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการก่อนที่จะถูกลงโทษไล่ออกจากราชการในกรณีอื่นไปเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นการดำเนินการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการซึ่งออกจากราชการไปแล้ว ตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม แม้กรณีนี้จะปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลความผิดก่อนวันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ มีผลใช้บังคับ แต่โดยที่ปรากฏว่า ขณะที่ อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณามติให้ลงโทษไล่ออดีตข้าราชการรายนี้ออกจากราชการ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ มีผลใช้บังคับแล้ว จึงถือเป็นกรณีที่การดำเนินการยังไม่แล้วเสร็จ ผู้บังคับบัญชาสามารถสั่งลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติตามมาตรา ๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ

แนวทางที่ ๒ เห็นว่า โดยที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้ให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๙๕๐/๒๕๖๔ สรุปได้ว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดตามขอบอำนาจหน้าที่ของตนแล้ว ผู้บังคับบัญชาจะสามารถดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เพียงใดและอย่างไรนั้น ย่อมเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าอดีตข้าราชการทั้งสองรายพ้นจากราชการก่อนวันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ มีผลใช้บังคับ และพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ได้มีบทเฉพาะกาลบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

กรณีจึงต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไป คือ ใช้บังคับตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะเกิดเหตุ ซึ่งได้แก่มาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ แต่ต้องดำเนินการสอบสวนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวน ซึ่งมีผลอย่างเดียวกับการสอบสวนทางวินัยของผู้บังคับบัญชาเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่อดีตข้าราชการพ้นจากราชการไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาจึงไม่มีอำนาจดำเนินการทางวินัยแก่อดีตข้าราชการรายดังกล่าว ตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ

หากพิจารณาตามแนวความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ดังกล่าว ในกรณีสำนักงานรัฐมนตรีปรากฏข้อเท็จจริงว่าอดีตข้าราชการได้เกษียณอายุราชการตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งองค์คณะพนักงานไต่สวนข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นระยะเวลาเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่อดีตข้าราชการผู้นั้นพ้นจากราชการไปแล้ว กรณีจึงไม่อาจดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะนั้น ในกรณีกระทรวงมหาดไทย แม้จะเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดก่อนวันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ มีผลใช้บังคับ แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าอดีตข้าราชการรายนี้ได้ออกจากราชการไปเกินสามปีแล้ว จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ ผู้บังคับบัญชาจึงไม่มีอำนาจสั่งลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติได้

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยแก่อดีตข้าราชการพลเรือนสามัญตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ก.พ. จึงมีมติให้หารือปัญหาดังกล่าวมายังคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

๑. สำนักงานรัฐมนตรีและกระทรวงมหาดไทยจะสามารถดำเนินการสั่งลงโทษทางวินัยแก่อดีตข้าราชการพลเรือนสามัญตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลได้หรือไม่ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติกฎหมายใด

๒. หากกรณีที่ถูกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ยังไม่มีการแก้ไขเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสั่งลงโทษทางวินัย กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการซึ่งออกจากราชการไปแล้วตามมาตรา ๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ จะสามารถนำมาตรา ๑๐๐/๑ ดังกล่าวมาบังคับใช้ได้หรือไม่

โดยที่ปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญ สมควรพิจารณาด้วยความรอบคอบ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการประชุมของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) เพื่อประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเป็นกรณีพิเศษ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือของสำนักงาน ก.พ. โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้วปรากฏข้อเท็จจริงจากการชี้แจงของผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ว่า ปัจจุบันอดีตข้าราชการทั้งสองรายตามกรณีที่ทำหรือได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการไปยังคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) และปัจจุบันยังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. อย่างไรก็ตาม ผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า โดยที่ปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องนี้เป็นปัญหาสำคัญ หากคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วางหลักกฎหมายในเรื่องนี้ให้ชัดเจน สำนักงาน ก.พ. ก็จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพิจารณา รวมทั้งแจ้งเวียนความเห็นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อถือปฏิบัติให้ถูกต้องต่อไปได้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) จึงเห็นสมควรพิจารณาให้ความเห็นเฉพาะประเด็นที่เป็นการตีความปัญหาข้อกฎหมายเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยมิได้นำข้อเท็จจริงกรณีสำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงมหาดไทยตามที่สำนักงาน ก.พ. หรือ มาใช้ในการพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องนี้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) พิจารณาแล้วเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น มีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งออกจากราชการไปแล้วตามมาตรา ๑๐๐ โดยกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการทางวินัยและการสั่งลงโทษทางวินัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเพิ่มมาตรา ๑๐๐/๑ เพื่อให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินการและสั่งลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งออกจากราชการไปแล้วในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แล้วแต่กรณี โดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๒ แต่โดยที่ปัจจุบันยังมิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินการและสั่งลงโทษทางวินัยกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งออกจากราชการแล้วไว้เป็นการเฉพาะ กรณีจึงมีปัญหว่าในการดำเนินการสั่งลงโทษทางวินัย ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายใด เนื่องจากยังไม่มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่จะนำมาใช้บังคับตามมาตรา ๑๐๐/๑ ดังกล่าว และแม้ว่ามาตรา ๙๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ จะบัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาสั่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหา ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนหรือหลังที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติวินิจฉัยมูลความผิดก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามฐานความผิด

ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูล โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีกเท่า่นั้น โดยต้องพิจารณา
สั่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาภายในระยะเวลาที่กำหนด ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ
เมื่อใดก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวจึงมิได้เป็นฐานอำนาจในการสั่งลงโทษทางวินัยอดีตข้าราชการ และการ
การสั่งลงโทษทางวินัยยังคงต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของ
ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นไปตามแนวทางในเรื่องเสร็จที่ ๕๑/๒๕๖๓ ดังนั้น ในการสั่งลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการ
พลเรือนสามัญจึงต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ อันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับ
การบริหารงานบุคคลของข้าราชการดังกล่าว

ในเรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) เห็นว่า การสั่งลงโทษ
ทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งออกจากราชการไปแล้วตามมาตรา ๑๐๐/๑ ระหว่างที่ยังมิได้มีการแก้ไข
เพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ และพระราชบัญญัติ
มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไข
ในการดำเนินการและสั่งลงโทษทางวินัยกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติ
ชี้มูลความผิดข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งออกจากราชการแล้วไว้เป็นการเฉพาะ นั้น จะต้องพิจารณา
ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้บังคับ
อยู่ในปัจจุบัน เมื่อมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ได้บัญญัติให้การดำเนินการ
ทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งออกจากราชการไปแล้ว ต้องปรากฏว่าได้มีการกล่าวหาเป็นหนังสือ
ก่อนออกจากราชการ โดยผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยมีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาดำเนินการ
ทางวินัย และสั่งลงโทษตามที่บัญญัติไว้ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมิได้ออกจากราชการ แต่ต้องสั่งลงโทษภายใน
สามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ หรือหากเป็นการกล่าวหาหลังจากที่ข้าราชการพลเรือนสามัญได้ออกจาก
ราชการแล้ว ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยมีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาดำเนินการทางวินัย
และสั่งลงโทษตามที่บัญญัติไว้ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมิได้ออกจากราชการ โดยต้องเริ่มดำเนินการสอบสวน
ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการและต้องสั่งลงโทษภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ
ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าเงื่อนไขในการสั่งลงโทษตามมาตรา ๑๐๐ ได้บัญญัติให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยจะต้อง
สั่งลงโทษภายในสามปีนับแต่วันที่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นออกจากราชการไม่ว่าจะมีการกล่าวหาไว้ก่อน
หรือหลังออกจากราชการ ดังนั้น การที่ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยจะสั่งลงโทษข้าราชการพลเรือนสามัญ
ซึ่งออกจากราชการไปแล้วตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการสอบสวนและมีมติชี้มูลความผิดทางวินัย
จึงต้องดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๐ กล่าวคือ สั่งลงโทษภายในสามปีนับแต่วันที่
ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นออกจากราชการ

อนึ่ง ในกรณีที่มีการดำเนินการทางวินัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นการดำเนินการ
ตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ อันเป็นกฎหมายเดิมก่อนที่จะมีการ
ตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)ฯ นั้น จะต้องปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช.
ได้ดำเนินการสอบสวนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันซึ่งเป็นระยะเวลาที่กำหนดไว้สำหรับการดำเนินการสอบสวน
ทางวินัย ซึ่งกรณีดังกล่าวมิใช่เงื่อนไขในการสั่งลงโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน

ดังนั้น หากปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เริ่มดำเนินการสอบสวนเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ข้าราชการพลเรือนสามัญพ้นจากราชการ ก็จะทำให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนไม่มีอำนาจในการส่งลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นได้ ทั้งนี้ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ในเรื่องเสร็จที่ ๙๕๐/๒๕๖๔ มิได้เป็นการวินิจฉัยอำนาจในการส่งลงโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนแต่เป็นการวินิจฉัยเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยที่เกินกำหนดเวลาตามที่กฎหมายกำหนดทำให้ไม่สามารถส่งลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งออกจากราชการไปแล้วได้

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๖๔

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการกระทรวงอุตสาหกรรม

กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดทางวินัยตามมาตรา ๘๕ (๑)

แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งให้กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาโทษทางวินัยแก่อดีตข้าราชการในสังกัด จำนวน ๒ ราย ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๙๑ (๒) และมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

กระทรวงอุตสาหกรรมได้เสนอเรื่องดังกล่าวต่อ อ.ก.พ. กระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อพิจารณา ซึ่งที่ประชุมพิจารณาแล้วมีความเห็นแตกต่างกันเป็น ๒ ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า มาตรา ๒๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเท่านั้น โดยเรื่องในลักษณะเดียวกันนี้ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเคยมีมติว่า การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ โดยไม่ได้ชี้มูลความผิดทางวินัย ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ มติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว ไม่ผูกพันผู้บังคับบัญชาที่จะต้องถือเอาสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ประกอบกับศาลปกครองสูงสุดได้เคยมีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๐๓๗/๒๕๕๘ สรุปได้ว่า ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการเป็นมูลความผิดทางอาญา ส่วนความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ถือเป็นมูลความผิดทางวินัย ดังนั้น การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ โดยไม่ได้ชี้มูลความผิดทางวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ จึงไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าวจึงไม่ผูกพัน

ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมที่จะต้องถือเอาสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ความผิดทางวินัยฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด และฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ มีองค์ประกอบเดียวกันกับความผิดตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจไต่สวนและวินิจฉัย ดังนั้น ความผิดทางวินัยฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา ๘๕ (๑) จึงอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และมีผลผูกพันปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมที่จะต้องถือเอาสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยแก่อดีตข้าราชการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิด โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยขึ้นอีก

อ.ก.พ. กระทรวงอุตสาหกรรมจึงมีมติให้กระทรวงอุตสาหกรรมหรือว่า การชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) พิจารณาข้อหาหรือของกระทรวงอุตสาหกรรม โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.) ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๒๘ (๒) และมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้บัญญัติขอบเขตแห่งหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมทั้งกำหนดกระบวนการและขั้นตอนที่จะต้องดำเนินการไว้โดยชัดแจ้งแล้ว กล่าวคือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลความผิดทางอาญาและทางวินัยในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวข้อกันด้วย และมาตรา ๙๑ บัญญัติว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดแล้ว ถ้ามีมูลความผิดทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานสำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวัน เพื่อให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อไป และถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวัน เพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป กรณีตามข้อหาข้อนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยชี้มูลว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และมีมูลทั้งความผิดทางอาญาและความผิดทางวินัย (ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดเดียวกัน) การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดทางวินัยและส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการตามหน้าที่ต่อไปจึงเป็นการดำเนินการตามมาตรา ๙๑ และเป็นการชอบแล้ว ผู้บังคับบัญชาจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๖๕

เรื่องเสร็จที่ ๑๔๙๐ - ๑๔๙๑/๒๕๖๔

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
เรื่อง การพิจารณาคำขอให้พิจารณาใหม่ กรณีคำสั่งลงโทษทางวินัยพนักงาน
เทศบาลตามมติชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ศาลมีคำพิพากษา
ถึงที่สุดว่าไม่มีพยานหลักฐานว่าพนักงานเทศบาลกระทำการทุจริต

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยเทศบาลตำบล ท รายงานคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด จ (ก.ท.จ. จ) ว่า ได้รับหนังสือจาก นาย ว อดีตปลัดเทศบาล สังกัดเทศบาลตำบล ท ซึ่งถูกลงโทษไล่ออกตามคำสั่งเทศบาลตำบล ท ที่ ๓๐๖/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลว่า นาย ว ขณะดำรงตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ป กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าประพฤติด้อยอย่างร้ายแรง ในการตรวจรับงานจ้างโครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านแบบผิวดินขนาดใหญ่ จำนวน ๖ โครงการ ได้ยื่นขอให้เทศบาลตำบล ท พิจารณายกเลิกหรือเพิกถอนคำสั่งไล่ออกและดำเนินการตามขั้นตอนการขอกลับเข้ารับราชการใหม่ และดำเนินการคืนสิทธิต่าง ๆ รวมทั้งขอให้พิจารณาคำสั่งลงโทษทางวินัยใหม่ เนื่องจากศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๒ ได้มีคำพิพากษาและคดีถึงที่สุดว่า ไม่ปรากฏพยานหลักฐานซึ่งรับฟังได้ว่า นาย ว มีการเรียกรับเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้รับจ้าง และไม่พบพยานหลักฐานว่า เป็นผู้กระทำการทุจริตโดยมีเจตนาแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น อันจะเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่พฤติการณ์การกระทำของนาย ว เป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ลงโทษจำคุก ๒ ปี และปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท แต่มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษจำคุก ๑ ปี และปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี ซึ่งเทศบาลตำบล ท ปฏิเสธไม่รับคำขอให้พิจารณาใหม่ เนื่องจากเห็นว่าการยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่เกินระยะเวลา ๙๐ วัน ตามที่กำหนดในมาตรา ๕๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ต่อมา นาย ว อุทธรณ์คำสั่งเทศบาลตำบล ท ดังกล่าว โดยเทศบาลตำบล ท พิจารณาคำอุทธรณ์แล้วมีความเห็นยืนตามความเห็นเดิม จึงรายงานผู้ว่าราชการจังหวัด จ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ และได้มีหนังสือไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด จ เพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาทบทวนมติ พร้อมกับมีหนังสือไปยัง ก.ท.จ. จ เพื่อพิจารณา

ทบพวนยกเลิกหรือเพิกถอนมติ ก.ท.จ. จ ที่ให้ลงโทษไล่ออกนาย ว และพิจารณาใหม่ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๔ ก.ท.จ. จ พิจารณาแล้ว มีมติให้หารือคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล (ก.ท.) จำนวน ๓ ประเด็น

คณะกรรมการด้านมาตรฐานวินัย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ (อ.ก.ท. มาตรฐานวินัย) ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้ว เห็นควรเสนอ ก.ท. เพื่อพิจารณา ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ของนาย ว. เกินกำหนดระยะเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันที่อยู่ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาใหม่ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ หรือไม่ เห็นว่า การยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ต้องกระทำภายใน ๙๐ วันนับแต่ผู้นั้นได้รู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาใหม่ได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงตามข้อหาหรือว่า วันที่นาย ว ได้รู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาใหม่คือวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๓ การที่นาย ว ได้ยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ต่อนายกเทศมนตรีตำบล ท เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ จึงเป็นการยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ที่พ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๕๔ วรรคสาม

ประเด็นที่สอง กรณีที่นาย ว ได้มีหนังสือถึงนายกเทศมนตรีตำบล ท ขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่ออกนาย ว และขอให้พิจารณาคำสั่งลงโทษทางวินัยใหม่ การพิจารณาคำขอให้พิจารณาการดำเนินการทางวินัยดังกล่าว เป็นอำนาจของหน่วยงานใด เห็นว่า ประเด็นปัญหานี้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ จึงเห็นควรให้หารือคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองต่อไป

ประเด็นที่สาม คำพิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๒ ถือเป็นพยานหลักฐานใหม่ที่จะนำมาเป็นเงื่อนไขในการขอให้พิจารณาใหม่ได้หรือไม่ เห็นว่า การดำเนินคดีอาญาและการดำเนินการทางวินัยกับนาย ว ซึ่งเป็นมูลกรณีเดียวกันนั้น คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้มีความเห็นในเรื่องเสร็จที่ ๑๘๔๔/๒๕๕๙ สรุปความได้ว่า ผลแห่งคำพิพากษายกฟ้องของศาลอาญามีใช่เป็นข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญอันจะมีผลให้การพิจารณาออกคำสั่งลงโทษทางวินัยและข้อเท็จจริงที่ใช้พิจารณายกอุทธรณ์เปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญที่จะทำให้เจ้าหน้าที่เพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งลงโทษทางวินัยซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองได้ ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ทั้งนี้ การดำเนินการทางวินัยและการดำเนินคดีอาญามีกระบวนการแยกต่างหากจากกันตามคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ ๑๕๙/๒๕๖๐ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๘๑๒/๒๕๕๗ และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๕๕/๒๕๖๑

ก.ท. ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ ได้พิจารณาเรื่องหารือของ ก.ท.จ. จ แล้ว มีมติเห็นชอบตามความเห็นที่ อ.ก.ท. มาตรฐานวินัย เสนอกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในฐานะฝ่ายเลขานุการของ ก.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่าข้อหาหรือทั้ง ๓ ประเด็นมีความเกี่ยวข้องกัน จึงขอหารือว่าความเห็นของ อ.ก.ท. มาตรฐานวินัย ทั้ง ๓ ประเด็นถูกต้องหรือไม่

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาข้อหารือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย

(สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) ผู้แทนจังหวัด จ ผู้แทนเทศบาลตำบล ท และผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ภายหลังจากศาลอาญา คดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๒ ได้มีคำพิพากษาคดีนี้ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ โดยอัยการสูงสุด (โจทก์) ได้ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์รวม ๓ ครั้ง ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นาย ว ทราบว่ามีการ ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ต่อศาลทั้ง ๓ ครั้ง และศาลมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาดังกล่าว ในครั้งที่ ๓ จนเป็นเหตุให้คดีถึงที่สุดในวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๓ หรือไม่ คงปรากฏข้อเท็จจริงแต่เพียงว่า เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๓ นาย ว ได้ยื่นคำร้องขอคัดถ่ายเอกสารสำเนาคำพิพากษาคดีดังกล่าวและ สำเนาหนังสือรับรองเพื่อแสดงว่าคำพิพากษาคดีถึงที่สุดแล้วจึงมายื่นคำร้องขอให้พิจารณาใหม่ต่อเทศบาล ตำบล ท ในวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยเทศบาลตำบล ท ไม่ได้สอบถามนาย ว ว่าทราบถึงการที่ คดีถึงที่สุดเมื่อใด เนื่องจากทางปฏิบัติที่ผ่านมาจะสันนิษฐานว่าจำเลยมีหน้าที่ต้องติดตามผลของคดีด้วยตนเอง

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองพิจารณาข้อหาหรือของกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น ประกอบกับข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแล้วเห็นว่า ข้อหาหรือนี้มีประเด็นที่ต้องพิจารณา ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ของนาย ว เกินกำหนดระยะเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้ถึงเหตุที่อาจขอให้พิจารณาใหม่ตามมาตรา ๕๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาคำขอให้พิจารณาใหม่ กรณีคำสั่งเทศบาล ตำบล ท ที่ไล่ถอนนาย ว ตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ชี้มูลความผิดทางวินัย

ประเด็นที่สาม คำพิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๒ เป็นเงื่อนไข ในการขอให้พิจารณาใหม่หรือไม่

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า โดยที่คำสั่งเทศบาลตำบล ท ที่ ๓๐๖/๒๕๖๑ เรื่อง เพิ่มโทษ/ ลดโทษ/งดโทษ/ยกโทษ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่เพิ่มโทษทางวินัยแก่นาย ว เป็นไล่ถอน เป็นคำสั่งที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ ประกอบกับมาตรา ๒๓ วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และข้อ ๘๗ แห่งประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาล จังหวัด จ เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีผลกระทบต่อ สถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล จึงเป็น “คำสั่งทางปกครอง” ตามบทนิยามในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อกฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้คู่กรณีมีคำขอให้ พิจารณาใหม่ได้ไว้โดยเฉพาะ กรณีจึงต้องนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ในฐานะ เป็นกฎหมายกลางมาใช้กับกรณีนี้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ โดยในการขอให้พิจารณาใหม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยในมาตรา ๕๔ วรรคสาม ได้กำหนดระยะเวลายื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ไว้ว่าต้องกระทำภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาใหม่ได้

กรณีตามข้อหาเรื่องนี้ นาย ว คู่กรณี ได้อ้างคำพิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ภาค ๒ ที่ อท ๑๙/๒๕๖๓ มาเป็นข้อเท็จจริงที่ใช้ในการออกคำสั่งทางปกครองนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญในทางที่จะเป็นประโยชน์แก่คู่กรณีตามมาตรา ๕๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ การนับระยะเวลาในการยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่จึงต้องกระทำภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาใหม่ได้ตามมาตรา ๕๔ วรรคสาม ดังกล่าว แต่กรณีตามข้อหาเรื่องนี้ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงโดยชัดเจนว่า นาย ว ได้รู้เหตุที่อาจขอให้พิจารณาใหม่ได้เมื่อใด การที่สันนิษฐานว่า นาย ว จำเลย มีหน้าที่ต้องติดตามผลของคดีด้วยตนเองและอาจทราบถึงการที่คดีถึงที่สุดตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๓ ก็เป็นเพียงการสันนิษฐานลอย ๆ ทั้งที่การมีคำสั่งดังกล่าวของศาลเป็นเรื่องระหว่างศาลและพนักงานอัยการ โดยไม่ได้แจ้งให้นาย ว ทราบ และโดยที่ปรากฏข้อเท็จจริงต่อมาว่า นาย ว ได้ยื่นคำร้องขอคัดถ่ายเอกสารสำเนาคำพิพากษาและสำเนาหนังสือรับรองเพื่อแสดงว่าคำพิพากษาลงถึงที่สุด เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๓ กรณีจึงย่อมถือได้ว่าวันดังกล่าวเป็นวันที่นาย ว ได้รู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาใหม่ เมื่อนาย ว ได้ยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ในวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ จึงเป็นการยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๕๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เว้นแต่จะมีข้อเท็จจริงปรากฏอย่างชัดแจ้งว่านาย ว ได้ทราบเหตุดังกล่าวก่อนวันนั้น

ประเด็นที่สอง เห็นว่า โดยที่การพิจารณาคำขอให้พิจารณาใหม่ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองในการพิจารณาว่า คำขอดังกล่าวเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้แล้วจะทำให้ต้องทำการพิจารณาใหม่หรือไม่ ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในเรื่องเสร็จที่ ๖๒๔/๒๕๔๕ และความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสร็จที่ ๗๙๘/๒๕๕๑ เมื่อกรณีตามข้อหาเรื่องนี้ นาย ว มีคำขอให้พิจารณาใหม่ คำสั่งเทศบาลตำบล ท ที่ ๓๐๖/๒๕๖๑ ที่เพิ่มโทษทางวินัยแก่นาย ว เป็นไล่ออกการที่นายกเทศมนตรีตำบล ท เป็นผู้ออกคำสั่งดังกล่าว นายกเทศมนตรีตำบล ท จึงเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาคำขอให้พิจารณาใหม่

อย่างไรก็ดี โดยที่มาตรา ๒๓ วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นฯ กำหนดให้นำความในมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพนักงานเทศบาลด้วยโดยอนุโลม การสั่งให้พนักงานเทศบาลพ้นจากตำแหน่ง จึงต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดก่อน ประกอบกับข้อ ๘๗ แห่งประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด จ เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดว่า เมื่อนายกเทศมนตรีได้ดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานเทศบาล โดยสั่งลงโทษ หรือลดโทษตามข้อ ๘๔ หรือสั่งยุติเรื่องแก่พนักงานเทศบาลผู้ใดแล้ว ให้รายงานต่อคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด จ (ก.ท.จ. จ) เมื่อ ก.ท.จ. จ พิจารณาเห็นว่า การลงโทษเป็นการไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม หรือมีมติเป็นประการใดให้นายกเทศมนตรีสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น ดังนั้น ในกรณีที่นายกเทศมนตรีตำบล ท พิจารณาคำขอให้พิจารณาใหม่แล้ว เห็นควรเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งดังกล่าวจึงต้องขอความเห็นชอบจาก ก.ท.จ. จ ก่อน

ประเด็นที่สาม เห็นว่า มาตรา ๕๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้กำหนดถึงเหตุที่จะขอให้พิจารณาใหม่ไว้ว่า จะต้องเป็นกรณีมีพยานหลักฐานใหม่อันอาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นที่ยุติแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ ซึ่งคำว่า “พยานหลักฐานใหม่” ไม่ได้หมายถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นหรือมีขึ้นใหม่หลังจากที่ได้มีคำสั่งทางปกครองที่เป็นมูลเหตุของการขอให้พิจารณาใหม่แล้ว แต่หมายถึงข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้วในเวลาที่ออกคำสั่งทางปกครองนั้น แต่คู่กรณีไม่รู้และพยานหลักฐานใหม่จะต้องมีผลทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นที่ยุติแล้วเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญถึงขนาดที่อาจมีผลต่อการเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งทางปกครองนั้น หรือแสดงให้เห็นว่าการพิจารณาทางปกครองที่ดำเนินการมาผิดพลาดในสาระสำคัญ อันเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้ เทียบเคียงคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๘๔๙/๒๕๕๕

นอกจากนี้ การดำเนินการทางวินัยมีความแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญา เนื่องจากการดำเนินการทางวินัยของราชการเป็นมาตรการทางปกครองเพื่อควบคุมความประพฤติของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐให้อยู่ในกรอบกฎหมายและระเบียบ ซึ่งต่างจากการดำเนินคดีอาญาที่เป็นดำเนินการเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดอาญามาลงโทษตามกฎหมาย โดยหลักการพิจารณาคดีอาญานั้น จะต้องมีการอ้างพยานหลักฐานและนำสืบพิสูจน์ความผิดของจำเลยให้ปรากฏอย่างชัดแจ้งจนปราศจากข้อสงสัย ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การดำเนินการทางวินัยและการดำเนินคดีอาญามีความมุ่งหมายและวิธีพิจารณาที่แตกต่างกัน การดำเนินการทางวินัยจึงไม่จำต้องสอดคล้องหรือถือตามผลการดำเนินคดีอาญา ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๓) ในเรื่องเสร็จที่ ๑๔๐๖/๒๕๕๙

เมื่อข้อเท็จจริงตามข้อหาข้อนี้ แม้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าการกระทำของนาย ว มีมูลความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต และฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสารหรือกรอกข้อความลงในเอกสาร กระทำการรับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นความเท็จ ตามมาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๑๖๒ (๔) แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมีมูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๓ วรรคสาม ข้อ ๖ วรรคสอง และข้อ ๑๙ วรรคสอง แห่งประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัด จ เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และต่อมา มีการยุติการดำเนินคดีในฐานความผิดตามมาตรา ๑๖๒ (๔) แห่งประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากคดีขาดอายุความ แต่ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๒ ได้มีคำพิพากษาที่ อท ๑๙/๒๕๖๓ สรุปความได้ว่า นาย ว กระทำความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหาย

แก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่มิได้กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ คำพิพากษาซึ่งวินิจฉัยจากพยานหลักฐานดังกล่าวย่อมมิได้เป็นพยานหลักฐานใหม่ อันอาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นที่ยุติแล้วเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ อันจะเป็นเงื่อนไขในการขอให้พิจารณาใหม่ได้ตามมาตรา ๕๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

สำหรับประเด็นปัญหาว่า กรณีที่ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๒ มีคำพิพากษาดังกล่าว เป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ใช้ในการออกคำสั่งทางปกครองนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญในทางที่จะเป็นประโยชน์แก่คู่กรณี ตามมาตรา ๕๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ตามที่นาย ว กล่าวอ้างหรือไม่ เห็นว่า แม้ว่าข้อเท็จจริงในกรณีนี้ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๒ ได้มีคำพิพากษาว่า นาย ว กระทำความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยมิได้กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเนื่องจากไม่ปรากฏพยานหลักฐานในกรณีดังกล่าว แต่เมื่อข้อเท็จจริงที่ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๒ นำมาใช้ในการวินิจฉัยคดีเป็นข้อเท็จจริงเดิมที่มีได้เปลี่ยนแปลงไป หากแต่เป็นการใช้ดุลพินิจของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๒ ในการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาตามข้อหาเรื่องนี้ จึงมิได้เป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ใช้ในการพิจารณาออกคำสั่งเพิ่มโทษเป็นลงโทษไล่ออกนาย ว เปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญในทางที่เป็นประโยชน์แก่นาย ว ที่นาย ว จะขอให้พิจารณาใหม่ได้ตามมาตรา ๕๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤศจิกายน ๒๕๖๔

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.)

เรื่องดำที่ ๕๗๑๐๐๔ เรื่องแดงที่ ๐๐๘๖๑๕๗

กรณีมีประเด็นพิจารณาต่อไปว่า เมื่อผู้อุทธรณ์ได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว ก.พ.ค. ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์ มีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์เพียงใด เปลี่ยนแปลงฐานความผิดและระดับโทษได้หรือไม่

พิจารณาแล้ว ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ บัญญัติว่า ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา ๔๑ จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหาเหล่านั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว ซึ่งมาตรานี้มีสาระสำคัญเช่นเดียวกันกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๖ ที่บัญญัติว่า ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา ๘๙/๔ หรือมาตรา ๙๓ จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหาเหล่านั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว ซึ่งมาตรา ๙๖ นี้ หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ นั้น มีสิทธิอุทธรณ์เฉพาะดุลพินิจการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น และในการพิจารณาอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. นั้น เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ว่าเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้วเป็นอันยุติ องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จะพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยแล้วไม่ได้ในการพิจารณาอุทธรณ์ ก.พ.ค. ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ จึงไม่อาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดวินัยที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยแล้วได้ ก.พ.ค. มีอำนาจวินิจฉัยได้เฉพาะระดับโทษเท่านั้น

แต่สำหรับกรณีการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ที่ถูกสั่งลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติ นั้น เห็นว่ามีความแตกต่างกับกรณีการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ที่ถูกสั่งลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดโครงสร้างองค์กรฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็น ๒ ส่วน คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) โดยสำนักงาน ป.ป.ท. เป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรมในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งแตกต่างจากสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น สำนักงาน ป.ป.ท. จึงยังคงเป็นองค์กรในฝ่ายบริหาร

๒. คณะกรรมการ ป.ป.ท. ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตามลำดับเป็นกรรมการ และมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นกรรมการ

โดยตำแหน่ง ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ ส่วนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกแปดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

๓. คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าลงมา และกระทำการทุจริตในภาครัฐ ส่วนคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป กรณีร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน

๔. ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดวินัยแล้วเป็นอันยุติองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จะพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยแล้วไม่ได้ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีผลผูกพันเฉพาะเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนวินิจฉัยเท่านั้น แต่ไม่ได้หมายความว่าไปถึงเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้ไต่สวนและมีมติแต่อย่างใด

จากเหตุผลดังกล่าวมานี้ คณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ คณะที่ ๔ เห็นว่าในการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติ นั้น ก.พ.ค. ย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่าในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ ก.พ.ค. มีอำนาจไม่รับอุทธรณ์ ยกอุทธรณ์ หรือมีคำวินิจฉัยให้แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งลงโทษ และให้เยียวยาความเสียหายให้ผู้อุทธรณ์ หรือให้ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ตามระเบียบที่ ก.พ.ค. กำหนด อีกทั้งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๔๖ ที่บัญญัติว่า ในการพิจารณาอุทธรณ์ ให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวนคำสั่งทางปกครองได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครอง และอาจมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปในทางใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มภาระหรือลดภาระ หรือใช้ดุลพินิจแทนในเรื่องความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครองหรือมีข้อกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ ดังนั้น ก.พ.ค. ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงฐานความผิดและระดับโทษ รวมทั้งวินิจฉัยไม่รับอุทธรณ์ ยกอุทธรณ์ แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้

ก.พ.ค. ได้พิจารณาเรื่องนี้จากพยานหลักฐานในสำนวน คำอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ชักถามและรับฟังคำชี้แจงจากคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ คณะที่ ๔ และประชุมปรึกษาแล้วเห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ คณะที่ ๔ ในปัญหาข้อกฎหมายว่าในการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติ นั้น ก.พ.ค.

ย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๒๐
วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า ในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ ก.พ.ค. มีอำนาจไม่รับอุทธรณ์ ยกอุทธรณ์ หรือมีคำวินิจฉัย
ให้แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งลงโทษ และให้เยียวยาความเสียหายให้ผู้อุทธรณ์ หรือให้ดำเนินการอื่นใด
เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ตามระเบียบที่ ก.พ.ค. กำหนด

ที่ นร ๑๐๑๑/ล ๒๔๕

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กทม. ๑๐๓๐๐

๖ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง ทหารเรือเกี่ยวกับผลแห่งคดีอาญา

เรียน อธิบดีกรมที่ดิน

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ลับ ที่ มท ๐๕๐๒.๕/๓๕๒ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้หารือปัญหาเกี่ยวกับผลแห่งคดีอาญา กรณีกรมที่ดินโดยมติ อ.ก.พ.กระทรวงมหาดไทย มีคำสั่งลงโทษไล่นาย ป. ออกจากราชการ ต่อมานาย ป. ได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ ก.พ. และ ก.พ. มีมติเห็นควรยกอุทธรณ์ และนายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการให้ยกอุทธรณ์ตามมติของ ก.พ. จากนั้น นาย ป. ได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองกลางขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษและคำสั่งยกอุทธรณ์ดังกล่าว ซึ่งศาลปกครองกลางได้พิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้อง คดีถึงที่สุด และในผลส่วนคดีอาญากรณีเดียวกันนี้ พนักงานอัยการได้เป็นโจทก์ฟ้องนาย ป. ซึ่งต่อมาศาลฎีกามีคำพิพากษายกฟ้อง โดยฟังข้อเท็จจริงว่าโจทก์นำสืบยังไม่พอรับฟังได้ว่านาย ป. กระทำความผิดทางอาญา ดังนั้น นาย ป. จึงได้ร้องขอให้กรมที่ดินเบิกจ่ายเงินเดือน ในระหว่างที่ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการจนถึงวันเกษียณอายุราชการ รวมทั้งเงินบำเหน็จด้วยเหตุเกษียณอายุราชการ เนื่องจากเห็นว่าการลงโทษทางวินัยนั้นได้อาศัยเหตุจากการกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา เมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษายกฟ้อง แสดงว่าตนไม่ได้กระทำความผิด การลงโทษไล่ออกจากราชการจึงขัดต่อคำพิพากษาศาลฎีกา ดังนั้น กรมที่ดินจึงขอหารือว่า คำพิพากษาหรือข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคดีอาญาที่ศาลฎีกา รับฟังในทางที่เป็นคุณแก่นาย ป. ดังกล่าว กรมที่ดินจะนำมาดำเนินการเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งลงโทษ นาย ป. ได้หรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงาน ก.พ. ขอเรียนว่า ก.พ. เคยพิจารณาเรื่องทำนองนี้แล้ว เห็นว่าการดำเนินการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัย กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนได้กำหนดอำนาจหน้าที่และวิธีการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากการดำเนินคดีอาญา การสอบสวนพิจารณาทางวินัย ไม่จำเป็นต้องรอฟังผลคดีอาญา แม้ภายหลังศาลฎีกาจะพิพากษายกฟ้องก็ไม่ได้ทำให้การพิจารณาดำเนินการทางวินัยเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด

/อย่างไรก็ดี...

อย่างไรก็ดี โดยที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕๔ บัญญัติว่า “เมื่อคู่กรณีมีคำขอ เจ้าหน้าที่อาจเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งทางปกครองที่พ้นกำหนดอุทธรณ์..... ได้ในกรณีดังต่อไปนี้ (๑) มีพยานหลักฐานใหม่ อันอาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นยุติแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ.....การยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ต้องกระทำภายในเก้าสิบวันนับแต่ผู้นั้นได้รู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาใหม่ได้” ดังนั้น หากผู้ถูกลงโทษเห็นว่าข้อเท็จจริงเพิ่มเติมขึ้นมาที่อาจทำให้ผลการพิจารณา มีการเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ ผู้ถูกลงโทษก็อาจมีคำขอเพื่อให้มีการพิจารณาใหม่ได้ ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ปรีชา นิสารัตน์

(นายปรีชา นิสารัตน์)

รองเลขาธิการ ก.พ.

ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.

สำนักมาตรฐานวินัย

โทร.๐ ๒๕๔๗ ๑๖๓๑

โทรสาร. ๐ ๒๕๔๗ ๑๖๓๐

ที่ นร ๑๐๑๑/ว ๕

สำนักงาน ก.พ.

ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๗ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษแก่อดีตข้าราชการตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. และ
มติคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน (เวียน กระทรวง กรม จังหวัด)

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๕๕๙/๒๕๖๔

ด้วยมีส่วนราชการได้หาหรือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษ
แก่อดีตข้าราชการพลเรือนสามัญตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. และมติคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามมาตรา
๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินการดังกล่าว
ว่าผู้บังคับบัญชาจะสามารถสั่งลงโทษแก่อดีตข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามมาตรา ๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับในขณะที่จะดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร ก.พ. จึงมีมติให้หาหรือ
ในประเด็นดังกล่าวไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒)
ได้มีความเห็นตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๕๕๙/๒๕๖๔ เรื่อง การดำเนินการทางวินัย
และสั่งลงโทษแก่อดีตข้าราชการตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
(ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ สรุปความได้ว่า การสั่งลงโทษแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ออกจากราชการไปแล้ว
ตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่ชี้มูลความผิด ตามมาตรา ๑๐๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๖๒ ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปราม
การทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินการและสั่งลงโทษทางวินัย
กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลความผิดข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ซึ่งออกจากราชการไปแล้ว ยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากยังไม่มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่จะนำมาใช้บังคับ

/การสั่งลงโทษ...

การสั่งลงโทษจึงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ มาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ กล่าวคือ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ต้องสั่งลงโทษแก่อดีตข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ นอกจากนี้ ในการดำเนินการดังกล่าว ส่วนราชการจะต้องพิจารณาเงื่อนไขในการดำเนินการทางวินัยประกอบด้วย โดยหากการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นการดำเนินการตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายเดิมก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ จะต้องปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการซึ่งเป็นระยะเวลาที่กำหนดไว้สำหรับการดำเนินการสอบสวนทางวินัย ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ในเรื่องเสร็จที่ ๙๕๐/๒๕๖๔

สำนักงาน ก.พ. จึงขอแจ้งความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๕๕๙/๒๕๖๔ มาเพื่อให้ส่วนราชการใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วยที่แนบมาพร้อมนี้

สำหรับกรณีที่ส่วนราชการได้มีคำสั่งลงโทษแก่อดีตข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดโดยไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ข้างต้น ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการยกเลิกคำสั่งลงโทษดังกล่าวโดยให้มีผลย้อนหลังตั้งแต่วันที่ออกคำสั่งนั้น พร้อมทั้งแจ้งให้องค์กรตรวจสอบรายงานการดำเนินการทางวินัย หรือองค์กรพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยตามมาตรา ๑๐๓ หรือมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้วแต่กรณีทราบเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมและจังหวัดทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายปิยวัฒน์ ศิวรักษ์)

เลขาธิการ ก.พ.

สำนักมาตรฐานวินัย

โทร ๐ ๒๕๔๗ ๑๖๒๘

โทรสาร ๐ ๒๕๔๗ ๑๖๒๕

คณะผู้จัดทำ

๑. นายวรวุฒิ	หลายพูนสวัสดิ์	ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่
๒. นางอรชร	เที่ยงเข้ม	หัวหน้ากลุ่มงานวินัย
๓. นางปรียา	มณีวรรณ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๔. นายสุรพล	อนุดิโต	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๕. นายธเนศ	งามประเสริฐ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๖. นางสาวภัทรี	จริยเดชกุล	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๗. นายนเรศ	สัญญาโน	นิติกรปฏิบัติการ
๘. นางลำพู	วราศรัย	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๙. นางสาวณัฐนันท์	อภิวังค์งาม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๑๐. นางสาวณิชภา	ภูวรัตน์สกุล	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๑๑. นางสาวศิริขวัญ	ศักดิ์ไชย	พนักงานเก็บเอกสาร
๑๒. นายลภัสสรดา	ราชสีห์	เจ้าพนักงานธุรการ
๑๓. นางสาวอมลณัฐ	พึงแย้ม	นักจัดการงานทั่วไป

